

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษา
วิทยาลัยการอาชีพแกลง

THE DEVELOPMENT MODEL OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION
BY CREATION NETWORKS AND PARTICIPATION OF LOCAL
COMMUNITIES TO HAVE AFFECTS ON ENHANCEMENT
A QUALITY OF EDUCATION : A CASE STUDY OF KLAENG
INDUSTRIAL AND COMMUNITY EDUCATION COLLEGE

โดย
ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลืออง
ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง อาชีวศึกษาจังหวัดระยอง
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ.2558

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษา
วิทยาลัยการอาชีพแกลง

**The Development model of Educational Administration by Creation
Networks and Participation of Local Communities to have affects
on Enhancement a quality of Education : a case study of
Klaeng Industrial and Community Education College**

โดย
ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลือง
ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง อาชีวศึกษาจังหวัดระยอง
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ.2558

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างดีจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ตลอดมาตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ในการจัดทำรายงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณะครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกคน ที่กรุณาตรวจสอบและนำข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ในการจัดทำงานวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไข จนทำให้เครื่องมือสำเร็จลุล่วงสมบูรณ์และมีคุณค่า

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบุพการี ครอบครัวตลอดจนครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากรายงานการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ ผู้มีพระคุณ บุรพาคณาจารย์ และทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในครั้งนี้

ว่าที่เรื่อตรีชูชีพ อรุณเหลือง

หัวข้อการวิจัย	การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง
ชื่อ-นามสกุล	ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลือง
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวม 200 คน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยแยกเป็นผู้ปกครองจำนวน 60 คน ผู้นำชุมชน 60 คน สถานประกอบการ จำนวน 60 แห่ง และผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน และแบบสอบถามการมีส่วนร่วม ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ เดือนมิถุนายน 2557 ถึง เดือนสิงหาคม 2558 โดยผู้วิจัยกำหนดเป้าหมายของระดับคุณภาพสถานศึกษาสูงขึ้น ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1) การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การออกแบบเครื่องมือการวิจัยเพื่อนำไปสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา :
กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ชั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดย
การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา :
กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวม
ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ขั้นตอนที่ 2) การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการ
บริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับ
คุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ขั้นตอนที่ 3) การทดลองใช้รูปแบบการ
บริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับ
คุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง และขั้นตอนที่ 4) การประเมินรูปแบบการ
บริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับ
คุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบด้วยกัน คือ 1. หลักการของรูปแบบ 2. วัตถุประสงค์
ของรูปแบบ 3. กระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม และ 4. สาระของการสร้างเครือข่ายและ
การมีส่วนร่วม และผลการประเมินรูปแบบ พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้าง
เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเป็นไปได้
ในการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา การสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วมของ
ชุมชนท้องถิ่น

Independent Research Title The Development model of Educational Administration by Creation Networks and Participation of Local Communities to have affects on Enhancement a quality of Education: a case study of Klaeng Industrial and Community Education College

Name-Surname Midshipman Chucheeep Arunluang

Academic Year 2015

ABSTRACT

The main objective of this research was to develop model of educational administration by creation networks and participation of local communities to have affects on enhancement a quality of education : a case study of Klaeng Industrial and Community Education College

This researcher's determination objective to higher level of education which was divided into 4 steps: 1) to study the conditions and guidelines for the development of the school administration model by creating a network and participation of local communities that affect the quality of education : a case study of Klaeng Industrial and Community Education College , 2) To establish and validate the school administration model by creating a network and participation of local communities that affect the quality of education: a case study of Klaeng Industrial and Community Education College and 3) The experiment of using the school administration model by creating network and participation of the local community affecting the quality of education: a case study of Klaeng Vocational College. And 4) To evaluate the school administration model by creating a network and participation of local communities that affect the quality of education: Klaeng Industrial and Community Education College .

The sample was acquired using the Krejcie & Morgan table, which included parents, community leaders, administrators, administrators, teachers, and educational personnel, and a purposive sample of 60 leaders. 60 people, 60 institutions and 20 educational administrators. To used in this study are to develop model of educational administration by creation networks and participation of local communities. The duration of the study is June 2014 to August 2015. The researcher aims to increase the quality of education. The research method is divided into 4 steps

as follows. Step 1) Study of the condition and guidelines of the educational administration by establishing the network and participation of the local community to improve the quality of educational institutions: a case study of Klaeng Industrial and Community Education College is divided into 2 stages. Step 1.1: Analyze and synthesize relevant documents and research. Designing research tools to create a model of school administration by creating networks and participation of local communities that affect the quality of education: a case study of Klaeng Industrial and Community Education College. Step 1.2 Study of the condition and guidelines for the management of educational institutions by establishing networks and participation of local communities that affect the quality improvement of schools: A case study of Klaeng Industrial and Community Education College Contains sample Research tools Data collection Data analysis And presentation. Step 2) Create and monitor the school administration model by creating network and participation. A study of the relationship between quality of life and the quality of life in the community: A case study of Klaeng Industrial and Community Education College. Step 3) Experiment using the school administration model by creating networks and participation of local communities that affect the quality of education: A case study of Klaeng Industrial and Community Education College. And Step 4) Evaluate the school administration model by creating a network and participation of local communities that affect the quality of education: A case study of Klaeng Industrial and Community Education College.

The results of this research were that the model of educational administration included four important parts: 1) The principle of model, 2) The objectives of model, 3) The process of creation networks and participation and 4) The essence of creating model and participation and assessment of model. Moreover, in the model of educational administration by creation networks and participation of local communities to have affects on enhancement a quality of education, there was a possibility of applying in the highest level.

Keywords :The Development model of Educational Administration, Creation Networks,
Participation of Local Communities

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(ค)
กิตติกรรมประกาศ.....	(จ)
สารบัญ.....	(ณ)
สารบัญตาราง.....	(ฉ)
สารบัญภาพ.....	(ญ)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ประวัติและความเป็นมาของวิทยาลัยการอาชีพแกลง.....	10
การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.....	15
การบริหารสถานศึกษา.....	15
การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม.....	25
การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	59
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้าง เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการ ยกระดับคุณภาพสถานศึกษา.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการ สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อ การยกระดับคุณภาพสถานศึกษา	63
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการ สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการ ยกระดับคุณภาพสถานศึกษา.....	65
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพ สถานศึกษา.....	66
4 ผลการวิจัย.....	70
ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดย การสร้าง เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการ ยกระดับคุณภาพสถานศึกษา.....	70
ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการ สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อ การยกระดับคุณภาพสถานศึกษา	85
ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการ สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการ ยกระดับคุณภาพสถานศึกษา.....	90
ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้าง เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับ คุณภาพสถานศึกษา.....	93

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 96
	สรุปผลการวิจัย..... 97
	อภิปรายผล..... 104
	ข้อเสนอแนะ..... 112
	บรรณานุกรม..... 114
	ภาคผนวก..... 117
	ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย..... 118
	ภาคผนวก ข แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ..... 126
	ภาคผนวก ค แบบสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC..... 129
	ภาคผนวก ง รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ..... 132
	ภาคผนวก จ รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ..... 134
	ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 136
	ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมิน รูปแบบ..... 145
	ภาคผนวก ซ คู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา..... 156
	ภาคผนวก ฌ การเผยแพร่ผลงานบนเว็บไซต์และการตอบรับการเผยแพร่ผลงาน 174
	ภาคผนวก ญ บันทึกความเข้าใจร่วม (MOU) โครงการก่อสร้าง อบจ.ระยอง..... 177
	ภาคผนวก ฎ หนังสือขอความอนุเคราะห์งบประมาณในการดำเนินโครงการ ซ่อมแซมถนน..... 181
	ภาคผนวก ฏ หนังสือยินยอมให้ดำเนินการก่อสร้างอาคาร อบจ.ระยอง..... 185
	ประวัติผู้วิจัย..... 187

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.....	12
2.2	ยุคประชาอาสา พ.ศ. 2523 – 2542.....	19
2.3	ประเด็นยุทธศาสตร์ฉบับที่ 2.....	22
3.1	การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดย การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น.....	61
4.1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและสถานภาพขอ ผู้ตอบ แบบสอบถาม.....	74
4.2	การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแยกเป็นรายด้าน.....	75
4.3	การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงานการบริหารสถานศึกษาของกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	75
4.4	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	76
4.5	การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	76
4.6	การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์การบริหารสถานศึกษาของกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	77
4.7	การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงานการบริหารสถานศึกษาจำแนกเป็น รายชื่อ.....	78
4.8	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการการบริหารสถานศึกษาจำแนกเป็น รายชื่อ.....	79
4.9	การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการบริหารสถานศึกษาจำแนกเป็นรายชื่อ	80
4.10	การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาจำแนกเป็น รายชื่อ.....	81
4.11	ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดย การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับ คุณภาพสถานศึกษา.....	82

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2.1	ยุคการมีส่วนร่วมตามแนวการบริหารธรรมาภิบาล (การมีส่วนร่วมของ ประชาชน).....	20
2.2	ระดับการเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	24
2.3	กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับกระทรวง.....	30
2.4	กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับเขตพื้นที่.....	31
3.1	รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม.....	71
3.2	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	72

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 เน้นให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยส่งเสริมให้หน่วยปฏิบัติ คือ สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาที่ยืดสภาพปัญหา ความต้องการ และให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจัยหลักในการวางแผนร่วมกัน ระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะต้องมีการระดมสมองในการวิเคราะห์สภาพภายในและภายนอก เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่ตอบสนองความต้องการของบุคลากรภายในสถานศึกษาที่เป็นผู้ให้บริการและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับบริการทางการศึกษา

ทั้งนี้ การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการฝึกอบรมวิชาชีพที่จัดในสถานศึกษาของรัฐ เอกชนหรือร่วมมือกับ สถานประกอบการ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรระดับชาติรับผิดชอบ การจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมีมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555: 5) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 34 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบายแผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษา ของรัฐและเอกชน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 18) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 ระบุไว้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้ มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้จัดทำนโยบายมอบให้กับสถานศึกษาในสังกัด นำไปสู่การปฏิบัติ โดยให้มีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานสถานศึกษา ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการวิจัย ให้สอดคล้อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพของคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 2550: 3) และเชื่อมโยงกับเป้าหมาย ตามนโยบายข้อที่ 2 การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และนโยบาย ข้อที่ 6 การส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ของคนและสังคมไทย ของแผน การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ และทักษะการวิจัย สำหรับนักวิจัยนำไปใช้ในการพัฒนา การทำงานอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550 พบว่าประเด็น “การมีส่วนร่วมของประชาชน”และแนวคิดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) ได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนมากขึ้นในรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทุกด้าน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2559 ก็เช่นกัน ได้กำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาเช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553: 10) กล่าวว่าในปัจจุบัน การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติหลักสำคัญการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8(2) มาตรา 9(6) มาตรา 29 และโดยเฉพาะมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนที่มีความรอบรู้ ความชำนาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับอรพินท์ สพโชคชัย (2551: 7) กล่าวถึงการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียน จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในแนวทางของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่รวมทั้งบทบาท

ผู้บริหารในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุผลโดยต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับประเวศ วะสี (2554: 27) นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การมีศักยภาพในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เครื่องมือสอดแทรก เพื่อให้การบริหารสัมฤทธิ์ผล

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548: 2) กล่าวว่า สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติได้ดำเนินการแล้วยังมีปัญหาทั้งระดับองค์กร ระดับบุคคล อยู่ในระดับมาก จึงเป็นที่ท้าทายผู้บริหารสถานศึกษาที่ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ให้ทุกฝ่าย ทุกองค์กรเข้ามามีส่วนร่วม ให้มากที่สุด ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการ มีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แต่กรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษา ยังเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครู โดยเฉพาะผู้ปกครอง และชุมชนนั้น ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพราะต้องทำมาหาเลี้ยงชีพจึงไม่มีเวลาเข้ามาช่วยดูแลการกำหนดนโยบาย และร่วมตัดสินใจด้านการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และไม่เปิดใจยอมรับการทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาแม้ว่าจะมีกฎหมายทางการศึกษา และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกระตุ้น และผลักดันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2546: 20) และการพัฒนาการจัดการศึกษาวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังมีปัญหาและอุปสรรคในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา จากการรายงานสรุปผลการระดมความคิดเรื่อง การติดตามและประเมินผล การปฏิรูปการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่ารูปแบบการจัดการศึกษายังไม่มีหลากหลาย และยังไม่ตอบสนองผู้เรียนเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Scheinberg (1999), Wong and Tack (2002), Agbo (2007) ที่สะท้อนภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ศึกษาผลการมีส่วนร่วม และพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนในการจัดการศึกษา และการดำเนินการพัฒนาชุมชน และการมีส่วนร่วมเป็นส่วนที่สะท้อนความต้องการจำเป็นของสังคม และแสดงบทบาทตามความรู้และศักยภาพสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548: 2) การบริหารสถานศึกษาของภาครัฐในทุกระดับการศึกษา มีระบบและขั้นตอน ในการบริหารจัดการที่ค่อนข้างมาก ไม่คล่องตัว และขาดความเป็นเอกภาพในบางกรณี เพราะมีระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการรวบอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งนโยบายและคำสั่งต่างๆ มาจากส่วนกลาง บางครั้งอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างหน่วยงานในภาครัฐกับเอกชน ชุมชน และสถานประกอบการ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาของภาครัฐกับชุมชน และสถานประกอบการเกิดขึ้นไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้น ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหาร ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม การบริหาร

สถานศึกษาในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network Building and Participatory) เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สร้างคุณค่าของสังคม (Public Value) โดยพยายามตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องเข้าใจมุมมองของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินกิจกรรมหรือบริการของสถานศึกษา เพื่อจะกำหนดรูปแบบการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ หรือการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคมสูงสุด จากความรู้สึกร่วมของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากความสำคัญดังกล่าว วิทยาลัยการอาชีพแกลง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาระดับอำเภอ เราจึงมีความใกล้ชิดกับผู้คนในพื้นที่เป็นอย่างมาก โดยเราจะขอความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา สร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ของวิทยาลัยการอาชีพแกลงแห่งนี้ และให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคปัจจุบันการแข่งขันของประเทศขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของคน มากกว่าจำนวนคนและทรัพยากร เช่นในอดีต ในการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศ เกี่ยวข้องกับบุคลากรและผู้เรียนจำนวนมาก สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานให้เหมาะสม รวมทั้งมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้วิทยาลัยฯ มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นักเรียน/นักศึกษา มีสมรรถนะทางวิชาชีพตามเกณฑ์ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครู/อาจารย์ บุคลากร ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ดังนั้น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งด้านการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการและร่วมติดตามประเมินผล แล้วแต่กรณีอย่างจริงจังทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัดและศาสนา สถาน สถาบันที่เกี่ยวข้อง และประชาชน รวมทั้งพ่อค้าคนกลางกระเปาะบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการศึกษา เพราะจากผลการศึกษาของสถานศึกษา พบปัญหาด้านการบริหารหลายเรื่อง เช่น การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ และด้านอื่นๆ อันเป็นผลทำให้การบริหารสถานศึกษาขาดความคล่องตัวและประสิทธิภาพต่อสถานศึกษา และผลผลิตของผู้เรียน ทั้งในเรื่องของครูและบุคลากร ทางการศึกษา รวมถึงการระดมทรัพยากรการสนับสนุนทางวิชาการ ซึ่งสถานศึกษาเองก็มีการดำเนินกิจกรรมที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย การบริหารจัดการในส่วนต่างๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ต้องการของชุมชน และยังคงตรงกับความต้องการของผู้เรียนเองด้วย ทำให้การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา :

กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง” เพื่อให้สามารถนำไปใช้การวางแผนพัฒนาวิทยาลัยต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา:กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครอง, ผู้นำชุมชน, สถานประกอบการ และสถานศึกษา ซึ่งเป็นฐานข้อมูลความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเครือข่าย ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา
2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
 - 2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับคุณภาพสถานศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - 3.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
 - 3.2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของฐานข้อมูลความต้องการของชุมชนท้องถิ่น
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นเวลา 1 ปี 2 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ถึงสิงหาคม พ.ศ. 2558
5. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือจะใช้ หลักการของ Deming Cycle โคอเสน และออฟฮอฟ และหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นที่ 1.1 การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

1.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยผู้วิจัยนำแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย แนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

1.1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัยที่นำมาศึกษาครั้งนี้ โดยใช้แนวคิดของวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

1.1.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน

1.1.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ

1.1.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

1.1.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

1.2.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 416 คน

1.2.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.1.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

1.1.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

2.1 ศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการสัมมนาจับฟังความคิดเห็น / สนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พร้อมแบบประเมินผลรูปแบบฯ ตามแบบที่สร้างขึ้นตามกรอบการวิจัย

2.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

2.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยตัวแทน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษารวม 20 คน โดยแยกเป็นผู้ปกครองจำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน 5 คน สถานประกอบการ 5 คน และผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 5 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

4.1 การประเมินรูปแบบฯ ดำเนินการโดยจัดประชุมสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

4.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

4.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

4.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือระดับคุณภาพสถานศึกษา :
 กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา หมายถึง องค์ประกอบและกระบวนการการบริหารงาน วิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ การดำเนินการเกี่ยวกับการสร้าง หรือการปรับปรุง และการตรวจสอบหรือศึกษาผลการดำเนินการของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในด้านองค์ประกอบและกระบวนการของการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

3. การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

4. การยกระดับคุณภาพสถานศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพแกลง หมายถึง การเพิ่มขีดความสามารถ ในการบริหารงานโดยการเพิ่มจำนวนผู้เรียน เพิ่มจำนวนทรัพยากรในการลงทุนทางการศึกษาจากภายนอก ที่เกิดจากการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

5. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่มีการบริหารจัดการในลักษณะร่วมกันเป็นเจ้าของงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยมีองค์ประกอบ คือ ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์

6. การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน หมายถึง การประชุมและปรึกษาหารือร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การวางแผนงานกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษามี

ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนและคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหา

7. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ หมายถึง การดำเนินงานตามโครงการของสถานศึกษาทุกโครงการ และได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน มีวิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

8. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล หมายถึง การปรึกษาหารือเพื่อ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายบริการทรัพยากร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ได้มีส่วนร่วมในสถานศึกษา

9. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ หมายถึง การจัดสรรงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และมีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน โดยมีตัวแทนร่วมตัดสินใจ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้รูปแบบการบริหารโครงสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่เหมาะสมกับอาชีวศึกษา และนำไปวางแผนเตรียมการพัฒนาในรูปแบบที่เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามขนาดของสถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาที่ตนเองสังกัด

2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ค้นแบบของวิทยาลัยในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอาชีวศึกษา

3. สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษา สามารถนำผลวิจัย รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม กับบริบทของสถานศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณผู้เรียน และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาให้สูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิจัย ค้นหาข้อมูลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประวัติและความเป็นมาของวิทยาลัยการอาชีพแกลง
2. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
3. การบริหารสถานศึกษา
4. การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
5. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติและความเป็นมาของวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ประวัติวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพ โดยเริ่มจากการจัดตั้งคณะทำงานศึกษาโอกาสความเป็นไปได้ ในการจัดตั้งขึ้นซึ่งผลการศึกษาพบว่าการจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพขึ้นที่อำเภอแกลงนั้น มีความเหมาะสมทั้งในด้านของนักศึกษาที่คาดว่าจะเข้าศึกษาต่อในพื้นที่บริการและด้านศักยภาพ ในการขยายตัวทางด้านการค้าอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นจึงมีการเสนอโครงการจัดตั้ง วิทยาลัยฯ ขึ้นและนำเข้าสู่การพิจารณาของกรมอาชีวศึกษาในปี พ.ศ. 2540 และจัดตั้งตามประกาศ ของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2540

วิทยาลัยการอาชีพแกลง ตั้งอยู่เลขที่ 333 หมู่ 8 ตำบลกระแสบน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง รหัสไปรษณีย์ 2110 บนเนื้อที่ 54 ไร่ 72 ตารางวา โทรศัพท์ 0-3899-2022 โทรสาร 0-3899-2185 เว็บไซต์ WWW.KLAENGVEC.AC.TH E-Mail : klaeng05@outlook.com วิทยาลัยการอาชีพแกลง ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกระแสบน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

การดำเนินงานในปัจจุบัน ระดับการศึกษาและสาขาที่เปิดสอน

วิทยาลัยการอาชีพแกลง เปิดทำการสอนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2540 ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 3 แผนกวิชา ได้แก่ แผนกวิชายานยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรระยะสั้นหลากหลาย หลักสูตร 108 อาชีพ

ในปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยการอาชีพแกลง ได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

ในปีการศึกษา 2555 วิทยาลัยการอาชีพแกลง ได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเครื่องกล สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาบัญชี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิสัยทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาสายอาชีพ เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และภูมิภาค

พันธกิจ

1. จัด ส่งเสริมและพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
2. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานกำลังคนสายอาชีพเข้าสู่สากล
3. ขยายโอกาสทางการศึกษาสายอาชีพอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง เสมอภาค และเป็นธรรม

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ตามที่ วิทยาลัยการอาชีพแกลง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันการแข่งขันของประเทศขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ของคน มากกว่าจำนวนคนและทรัพยากรเช่นในอดีต ในการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศ เกี่ยวข้องกับบุคลากร และผู้เรียนจำนวนหลายล้านคน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา) ได้เน้นย้ำให้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ปรับเปลี่ยนแนวทาง วิธีการทำงานให้เหมาะสม และต้องมีบทบาทในการสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายด้านอื่นด้วย รวมทั้งมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากขึ้น ดังนั้น การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ของสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงยึดแนวนโยบายดังกล่าวมาเป็นกรอบ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

การดำเนินงานในปัจจุบัน ระดับการศึกษาและสาขาที่เปิดสอน

วิทยาลัยการอาชีพแกลง เปิดทำการสอนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2540 ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 3 แผนกวิชา ได้แก่ แผนกวิชายานยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรระยะสั้นหลากหลาย หลักสูตร 108 อาชีพ

ในปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยการอาชีพแกลง ได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

ในปีการศึกษา 2555 วิทยาลัยการอาชีพแกลง ได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเครื่องกล สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาบัญชี สาขา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ

เป้าประสงค์

เพื่อให้วิทยาลัยฯ มีระบบการบริหารและจัดการที่ดี มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นักเรียน/นักศึกษา มีสมรรถนะทางวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐาน มีคุณลักษณะที่ดีตามโครงการเยาวชนคนดีศรีอาชีพ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ปราศจากสิ่งเสพติด ครู-อาจารย์ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

วิทยาลัยฯ จึงได้ทำรายงานผลปฏิบัติงานและการใช้จ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 (1 ตุลาคม พ.ศ.2556 ถึง 30 กันยายน พ.ศ.2557) จำแนกตามยุทธศาสตร์ของวิทยาลัยฯตามการจัดสรรงบประมาณโดยเปรียบเทียบแผนกับผลการปฏิบัติงาน และใช้จ่ายงบประมาณพร้อมทั้งข้อค้นพบ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆ โดยที่มาของข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณ สำหรับข้อมูลของผลการปฏิบัติงานเป็นข้อมูลจากแบบรายงานแผน/ผลการปฏิบัติและการใช้จ่ายงบประมาณตามแบบรายงานที่ได้รับจากระบบ GFMSg

ผลการปฏิบัติงานภาพรวมในระดับยุทธศาสตร์ของวิทยาลัยฯ พบว่าส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับในส่วนที่ผลการปฏิบัติงานต่ำกว่าแผนการปฏิบัติงานที่กำหนดมีสาเหตุจากความไม่พร้อมของการปฏิบัติงาน และการเปลี่ยนแปลงตัวของเจ้าหน้าที่ในปัจจุบัน ผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณภาพรวมของวิทยาลัยฯ พบว่า ณ สิ้นปีงบประมาณ พ.ศ.2557 มีผลการเบิกจ่ายของเงินงบประมาณรายรับประจำปีงบประมาณ จำนวนทั้งสิ้น 23,969,983.12 คิดเป็นร้อยละ 98.02%

จากการสรุปผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ซึ่งสามารถสะท้อนประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินงบประมาณของวิทยาลัยฯ ได้ในระดับหนึ่ง จึงเห็นสมควรนำข้อเสนอแนะในรายงานไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ และมากยิ่งขึ้นในปีงบประมาณต่อไป

การจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อเน้นเรื่องการผลิตแรงงานช่างฝีมือ ช่างฝึกมือที่มีความชำนาญเข้าสู่ตลาดแรงงาน เมื่อปี พ.ศ. 2527 คณะรัฐมนตรีได้มีอนุมติให้ดำเนินการทดลองฝึกช่างชำนาญงานประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมตามโครงการความร่วมมือระหว่างกรมอาชีวศึกษาเดิมสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสถานประกอบการ เพื่อทดลองจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบ

โรงเรียน-โรงงาน ที่วิทยาลัยเทคนิคท่าหลวงซีเมนต์ไทยอนุสรณ์ในสาขาช่างซ่อมบำรุงโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งได้รับความร่วมมือจาก

รัฐบาลเยอรมัน ตั้งแต่ปี 2529 เป็นต้นมา และวิทยาลัยเทคนิคท่าหลวงซีเมนต์ไทยอนุสรณ์ ได้ดำเนินการรับช่างฝึกหัดครั้งแรกในปีการศึกษา 2531 เพื่อจัดการศึกษาวิชาชีพดังกล่าวได้เป็นผลที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง และมีผู้สนใจมากขึ้น และคณะผู้ดำเนินผลโครงการจากรัฐบาลเยอรมันมีความพอใจในผลงานให้ขยายโครงการ ออกไปยังสถานศึกษาแห่งอื่นและสาขาวิชาเพิ่มขึ้น รัฐบาลเยอรมันได้ให้การสนับสนุนโครงการความช่วยเหลือในระยะที่ 2 ตั้งแต่ปี 2534-2538 ดังนั้น การจัดการศึกษาระบบดังกล่าวจึงขยายไปสู่ประเภทวิชาคหกรรม ศิลปกรรม และพาณิชยกรรม ซึ่งปรากฏว่าสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการในระยะที่ 2 นี้สามารถเปิดรับนักเรียนได้บางสาขาวิชา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 ได้เปลี่ยนชื่อจาก การจัดอาชีวศึกษาระบบโรงเรียน-โรงงาน เป็น “อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี” เป็นต้นมา

การสอนระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (กรมอาชีวศึกษาเดิม) ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เมื่อปี พ.ศ. 2538 เปิดสอน 4 ประเภทวิชา

1. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เปิดสอนในสาขาวิชาต่างๆ อาทิ ช่างยนต์ ช่างกลโรงงานช่างเชื่อมโลหะ ช่างก่อสร้าง ช่างซ่อมบำรุง ช่างพิมพ์ ฯลฯ
2. ประเภทวิชาพาณิชยกรรม เปิดสอนในสาขาวิชาต่างๆ เช่น ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจโรงแรมการเลขานุการ การบัญชี ธุรกิจการพิมพ์ ฯลฯ
3. ประเภทวิชาศิลปกรรม เปิดสอนในสาขาวิชาต่างๆ เช่น การโรงแรม อุตสาหกรรมสิ่งทอ ฯลฯ
4. ประเภทวิชาศิลปกรรม เปิดสอนในสาขาวิชาต่างๆ เช่น เครื่องประดับอัญมณีการออกแบบเครื่องประดับ การพิมพ์สีสกรีน ฯลฯ นอกจากหลักสูตร ปวช. ที่ สอศ. เปิดการสอนแล้ว ยังเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

นักเรียนทวิภาคีได้รับประโยชน์หลายประการ อาทิเช่น การฝึกอาชีพที่ดีและความรู้ทางด้านวิชาการวิทยาลัยเงินสนับสนุนค่าครองชีพซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษา มีคุณสมบัติเหมาะสมงานในสาขาอาชีพนั้น ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้มีงานที่รายได้ดีหรือมีโอกาสที่จะเป็นเจ้าของกิจการและ มีโอกาสศึกษาต่อระดับปริญญา

สถานประกอบการได้รับประโยชน์ มีส่วนในการสนับสนุนเยาวชน ความผูกพันที่นักเรียนมีต่อองค์กรมีสิทธิในการคัดเลือกนักเรียน นักเรียนมีคุณภาพ มีความสามารถในการปฏิบัติงานสามารถใช้ประโยชน์จากทักษะ และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น สามารถเพิ่มการผลิตช่างฝีมือได้มากทั้งปริมาณ และคุณภาพนักเรียนมีความเชื่อมั่นในการทำงานมากกว่านักเรียนในระบบอื่นๆ การรับพนักงานใหม่ สถานประกอบการไม่ต้องเสียเวลาในการฝึกอบรม หรือ ทดลองงานสร้างความร่วมมือที่มีระบบระหว่างสถานประกอบการ และสถานศึกษาอันน่าจะนำไปสู่ประสิทธิภาพของการพัฒนาภาคนี้

สถานศึกษาได้รับประโยชน์ลดค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณ รับนักเรียนได้มากขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการทั้งในด้านเทคโนโลยีและธุรกิจปรับระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธุรกิจ

องค์ประกอบสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. มีบันทึกความร่วมมือ MOU (Memorandum of Understanding) ระหว่าง สอศ. / สถาบัน / สถานศึกษา กับ สถานประกอบการ
2. มีสัญญาฝึกอาชีพ ระหว่าง สถานประกอบการ กับ นักเรียน/นักศึกษา
3. มีแผนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ตลอดระยะเวลาการฝึกอาชีพที่กำหนดในแผนการเรียนตลอดหลักสูตร
4. มีการประเมินมาตรฐานฝีมือตามข้อตกลง และตามแผนการฝึกอาชีพที่จัดทำร่วมกันระหว่าง สถานประกอบการ และสถานศึกษา
5. มีใบรับรองการผ่านงานของสถานประกอบการ เมื่อสิ้นสุดการฝึกทักษะวิชาชีพ ลงนามโดยสถานประกอบการ
6. มีวุฒิบัตรรับรองการสำเร็จการศึกษาระบบทวิภาคี ลงนามร่วมกัน 2 ฝ่าย คือ สถานประกอบการ และสถานศึกษา

การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการมี 5 รูปแบบ

1. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเต็มรูปแบบ (ร้อยเปอร์เซ็นต์) ในพื้นที่คือ มีสถานประกอบการในพื้นที่ตั้งสถานศึกษา ผู้เรียนทุกคนทุกวิชา ได้เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
2. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเต็มรูปแบบ (ร้อยเปอร์เซ็นต์) นอกพื้นที่คือ ไม่มีสถานประกอบการในพื้นที่ตั้งสถานศึกษา ผู้เรียนทุกคนทุกสาขาวิชาได้เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยจะต้องมีการจัดที่พักใกล้กับสถานประกอบการที่ไปฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียนและมีครูควบคุมดูแล
3. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีบางสาขาวิชา
4. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้แก่พนักงานของสถานประกอบการ
5. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในต่างประเทศ

ดังนั้น การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยความร่วมมือของ 2 ฝ่าย คือ สถานประกอบการ และสถานศึกษา ซึ่งต้องมีความพร้อมทั้ง 2 ฝ่าย การเริ่มต้นจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จะเริ่มจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้ โดยเริ่มติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย พร้อมนำเสนอข้อมูลเบื้องต้น

ตารางที่ 2.1 การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

จุดเริ่มต้น		
สถานประกอบการ	ติดต่อสถานศึกษา	เสนอสถานประกอบการ
• เจ้าของกิจการ	- ความประสงค์ / ความต้องการ	- แนวทางการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
• ผู้จัดการ	- ระดับ (ปวช. / ปวส.) สาขางาน	- ประโยชน์ที่ได้รับของทุกฝ่าย
• ฝ่ายบุคคล	- ลักษณะงานของสถาน	- ระดับ (ปวช. / ปวส.) สาขางาน
• ฝ่ายฝึกอบรม	ประกอบการ	- ความพร้อมของสถานศึกษา
• ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร		
สถานศึกษา		
• ผู้อำนวยการ		
• รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ		
- หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี		
• รองผู้อำนวยการ ฝ่ายแผนงานฯ		
- หัวหน้างานความร่วมมือ		

การบริหารสถานศึกษา

ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหารทั้งนี้เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมผู้เขียนจะได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมุมมองในการบริหารสถานศึกษายิ่งขึ้นต่อไป

1. คำจำกัดความ

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้างๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่งคือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้ กับคำว่า การบริหาร ส่วนมากหมายถึง การจัดการทางธุรกิจมากกว่าโดยมีหลายท่านได้ระบุดังนี้

Peter F Drucker : คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น (ภาวนิดา ชาราศรีสุทธิ, 2542: 2)

Herbert A. Simon : กล่าวว่่าคือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน (ภาวนิดา ชาราศรีสุทธิ, 2542: 2)

การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็น ผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหาร ไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหาร ตัดสินใจเลือกแล้ว (Simon)

การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมี ระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2542: 1)

ส่วนคำว่า “การบริหารการศึกษา” หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม และคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุม สิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคล พัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่(ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542: 6)

คำว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือ สถานศึกษา ที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตาม กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา, 2547: 23)

2. การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

การบริหารเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการระเบียบอย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่ฟัง เชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้ การบริหาร จึงเป็นศาสตร์ (Science) เป็นศาสตร์สังคม ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์แต่ ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และ ทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะ ทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและ ทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม การบริหารก็จะมี ลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)

ปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญมี 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4Ms ได้แก่

1. คน (Man)
2. เงิน (Money)
3. วัสดุสิ่งของ(Materials)
4. การจัดการ (Management)

3. กระบวนการบริหารการศึกษา

จากหลักการบริหารทั่วไป 14 ข้อของ Fayol ทำให้ต่อมา Luther Gulick ได้นำมาปรับต่อยอดเป็นที่รู้จักกันในตัวอักษรย่อที่ว่า “POSDCoRB” กลายเป็นคัมภีร์ของการจัดองค์การในต้นยุคของศาสตร์การบริหารซึ่งตัวย่อแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

P – Planning หมายถึง การวางแผน

O – Organizing หมายถึง การจัดองค์การ

S – Staffing หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน

D – Directing หมายถึง การสั่งการ

Co – Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ

R – Reporting หมายถึง การรายงาน

B – Budgeting หมายถึง งบประมาณ

4. ความหมายของทฤษฎีและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา

ทฤษฎี หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็นเซต(Set) ของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่พรรณนาและอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การทางการศึกษา อย่างเป็นระบบ ถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อยๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์ และปฏิบัติได้ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏทั่วไปและชี้แนะการวิจัย

5. ทฤษฎีทางการบริหารและวิวัฒนาการการบริหารการศึกษา

ระยะที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1887 – 1945 (ภาววิชา ชาราศรีสุทธิ, 2542: 10) ยุคนักทฤษฎีการบริหารสมัยดั้งเดิม (The Classical organization theory) แบ่งย่อยเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ (Scientific Management) ของ เฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederick Taylor) ความมุ่งหมายสูงสุดของแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์คือ จัดการบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด Taylor มองคนงานแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์การได้ เข้าของตำรับ “The one best way” คือ ประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่างคือ

1.1 เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection)

1.2 ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training)

1.3 หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

เทย์เลอร์ ก็คือผลผลิตของยุคอุตสาหกรรมในงานวิจัยเรื่อง “Time and Motion Studies” เวลาและการเคลื่อนไหว เชื่อว่ามีวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงวิธีเดียวที่ดีที่สุด เขาเชื่อในวิธีแบ่งงานกันทำ ผู้ปฏิบัติระดับล่างต้องรับผิดชอบต่อระดับบน เทย์เลอร์ เสนอ ระบบ

การจ้างงาน(จ่ายเงิน)บนพื้นฐานการสร้างแรงจูงใจ สรุปหลักวิทยาศาสตร์ของเทเลอร์สรุปง่ายๆ ประกอบด้วย 3 หลักการดังนี้

1. การแบ่งงาน (Division of Labors)
2. การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน (Hierarchy)
3. การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Incentive payment)

2. กลุ่มการบริหารจัดการ (Administration Management) หรือ ทฤษฎีบริหารองค์การอย่างเป็นทางการ (Formal Organization Theory) ของ อังรีฟาโยล (Henri Fayol) บิดาของทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการตามหลักบริหาร ทั้ง Fayol และ Taylor จะเน้นตัวบุคคลปฏิบัติงาน + วิธีการทำงาน ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลแต่ก็ไม่มองด้าน “จิตวิทยา” (ภาวिका ธาราศรีสุทธิ, 2542: 17) Fayol ได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลักเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป 14 ประการ แต่ลักษณะที่สำคัญ มีดังนี้

2.1 หลักการทำงานเฉพาะทาง (Specialization) คือการแบ่งงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะทาง

2.2 หลักสายบังคับบัญชา เริ่มจากบังคับบัญชาสูงสุดสู่ระดับต่ำสุด

2.3 หลักเอกภาพของบังคับบัญชา (Unity of Command)

2.4 หลักขอบข่ายของการควบคุมดูแล (Span of control) ผู้ดูแลหนึ่งคนต่อ 6 คนที่จะอยู่ใต้การดูแลจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด

2.5 การสื่อสารแนวตั้ง (Vertical Communication) การสื่อสารโดยตรงจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง

2.6 หลักการแบ่งระดับการบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด คือ ไม่ควรมีสายบังคับบัญชายืดยาวหลายระดับมากเกินไป

2.7 หลักการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างสายบังคับบัญชาและสายเสนาธิการ (Line and Staff Division)

3. ทฤษฎีบริหารองค์การในระบบราชการ (Bureaucracy) มาจากแนวคิดของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ที่กล่าวถึงหลักการบริหารราชการประกอบด้วย

3.1 หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย

3.2 การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์

3.3 การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง

3.4 การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว

3.5 มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

จะอย่างไรก็ตามระบบราชการก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งในด้าน ข้อเสีย คือ สายบังคับบัญชายืดยาวการทำงานต้องอ้างอิงกฎระเบียบ จึงชักช้าไม่ทันการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน เรียกว่า ระบบ

“Red tape” ในด้านข้อดี คือ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก การบังคับบัญชา การเลื่อนขั้นตำแหน่งที่มีระบบระเบียบ แต่ในปัจจุบันระบบราชการกำลังถูกแทรกแซงทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ทำให้เริ่มมีปัญหา

ระยะที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1945 – 1958 (ภาวิดา ธาราศรีสุทธี, 2542: 10) ยุคทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) Follette ได้นำเอาจิตวิทยามาใช้และได้เสนอ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง Conflict ไว้ 3 แนวทางดังนี้

1. Domination คือ ใช้อำนาจอีกฝ่ายสยบลง คือให้อีกฝ่ายแพ้ให้ได้ ไม่คืนอก
2. Compromise คือ คนละครึ่งทาง เพื่อให้เหตุการณ์สงบโดยประนีประนอม
3. Integration คือ การหาแนวทางที่ไม่มีใครเสียหน้า ได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง (ชนะ ชนะ)

นอกจากนี้ Follette ให้ทัศนะน่าฟังว่า “การเกิดความขัดแย้งในหน่วยงานเป็นความพลพร่องของการบริหาร” (ภาวิดา ธาราศรีสุทธี, 2542: 25)

การวิจัยหรือการทดลองฮอว์ธอร์น (Hawthorn Experiment) ที่ เมโย (Mayo) กับคณะทำการวิจัยเริ่มที่ข้อสมมติฐานว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคนงาน มีการค้นพบจากการทดลอง คือ มีการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการในองค์กร ทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่ว่า ความสัมพันธ์ของมนุษย์ มีความสำคัญมาก ซึ่งผลการศึกษาทดลองของเมโยและคณะ พอสรุปได้ดังนี้

1. คนเป็นสิ่งที่ชีวิต จิตใจ ขวัญ กำลังใจ และความพึงพอใจเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน
2. เงินไม่ใช่ สิ่งล่อใจ ที่สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจมีผลต่อการจูงใจในการทำงานไม่น้อยกว่าเงิน

3. การทำงานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยากข้อคิดที่สำคัญ การตอบสนองคน ด้านความต้องการศักดิ์ศรี การยกย่อง จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานจากแนวคิด “มนุษยสัมพันธ์”*

ระยะที่ 3 ตั้งแต่ ค.ศ. 1958 – ปัจจุบัน (ภาวิดา ธาราศรีสุทธี, 2542: 11) ยุคการใช้ทฤษฎีการบริหาร (Administrative Theory) หรือการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science Approach) ยึดหลักระบบงาน + ความสัมพันธ์ของคน + พฤติกรรมขององค์กร ซึ่งมีแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่หลายๆคนได้แสดงไว้ดังต่อไปนี้

1. เชสเตอร์ ไอ บาร์นาร์ด (Chester I Barnard) เขียนหนังสือชื่อ The Function of the Executive ที่กล่าวถึงงานในหน้าที่ของผู้บริหารโดยให้ความสำคัญต่อบุคคลระบบของความร่วมมือองค์กร และเป้าหมายขององค์กร กับความต้องการของบุคคลในองค์กรต้องสมดุลกัน

2. ทฤษฎีของมาสโลว์ ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ (Maslow – Hierarchy of needs) เป็นเรื่องแรงจูงใจแบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการด้านการเคารพ – นับถือ และ

ประการสุดท้าย คือ การบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self actualization) คือมีโอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงาน แต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการสนองตอบตามลำดับขั้น

3. ทฤษฎี X ทฤษฎี Y ของแมคกรีเกอร์ (Douglas MC Gregor Theory X, Theory Y) เขาได้เสนอแนวความคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกัน ทฤษฎี X (The Traditional View of Direction and Control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานดังนี้

1. คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
2. คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่ม ชอบให้การสั่ง
3. คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์กร
4. คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
5. คนมักโง่ และหลอกง่าย

ผลกรมองธรรมชาติของมนุษย์เช่นนี้ การบริหารจัดการจึงเน้นการใช้เงิน วัตถุ เป็นเครื่องล่อใจ เน้นการควบคุม การสั่งการ เป็นต้น

ทฤษฎี Y (The integration of Individual and Organization Goal) ทฤษฎีข้อนี้เกิดจากข้อสมมติฐานดังนี้

1. คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ขยัน
2. คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้
3. คนมีความคิดริเริ่มทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง
4. คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุม

ผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองหรือของกลุ่มมากขึ้น ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจากความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดระบบการบริหารที่แตกต่างกันระหว่างระบบที่เน้นการควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสราภาพ

4. อุชิ (Ouchi) ชาวญี่ปุ่นได้เสนอ ทฤษฎี Z (Z Theory) (William G. Ouchi) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย UCLA (U of California Los Angeles) ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X , Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดก็คือ องค์กรต้องมีลักษณะที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์กร

สรุป มมองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ
2. การพัฒนาผู้ได้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ได้บังคับบัญชา
4. การให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

“ประวัติความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม”การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดิน อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นมายาวนาน ตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ทรงปฏิรูปการปกครองให้มีกำนัน มีเขตสุขาภิบาล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จนถึงยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จากการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ภายใต้อำนาจการปกครองในระบบประชาธิปไตยนี้ ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารราชการแผ่นดินมากขึ้น จนถึงช่วงประชาธิปไตยเบ่งบานเกิดกระบวนการประชาอาสาใน พ.ศ.2523 และมีจุดเปลี่ยนที่สำคัญ เมื่อกระแสโลกาภิวัตน์ในเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเข้ามามีอิทธิพลในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 มีการขยายแนวความคิดเรื่อง ธรรมาภิบาล โดยได้มีการกำหนดเป็นพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และยุทธศาสตร์ การพัฒนาระบบราชการไทยฉบับที่ 1 (2546-2550) และในปี พ.ศ.2550 แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ได้เข้ามามีความสำคัญในการบริหารการปกครองของไทย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้กำหนดหลักสำคัญเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองประเทศให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่างๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ 2551 - พ.ศ. 2555 ซึ่งการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมนี้สามารถแบ่งเป็น 4 ยุคที่สำคัญๆ ได้ดังนี้

ยุคที่ 1: ยุคปฏิรูปการปกครอง พ.ศ. 2475

ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2523 การบริหารราชการไทยเป็นแบบสั่งการจากบนลงสู่ล่าง เป็นรูปสามเหลี่ยมปิรามิดที่สะท้อนอำนาจของผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้สั่งการไม่ว่าด้านนโยบาย การวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การกำกับดูแล และการตรวจสอบ ฯลฯ ล้วนมาจากส่วนกลาง ในขณะที่เดียวกันการบริหารภาครัฐก็มีการปรับปรุงมาโดยตลอดจนถึง พ.ศ. 2513 ได้มีการนำหลักการบริหารแบบเอกชนที่เน้นการแข่งขัน โดยลดบทบาทภาครัฐและเพิ่มบทบาทภาคเอกชน ภาครัฐเริ่มเปลี่ยนจากการจัดการเองทั้งหมดมาเป็นผู้กำกับดูแล

ยุคที่ 2: ยุคประชาอาสา พ.ศ. 2523 – 2542

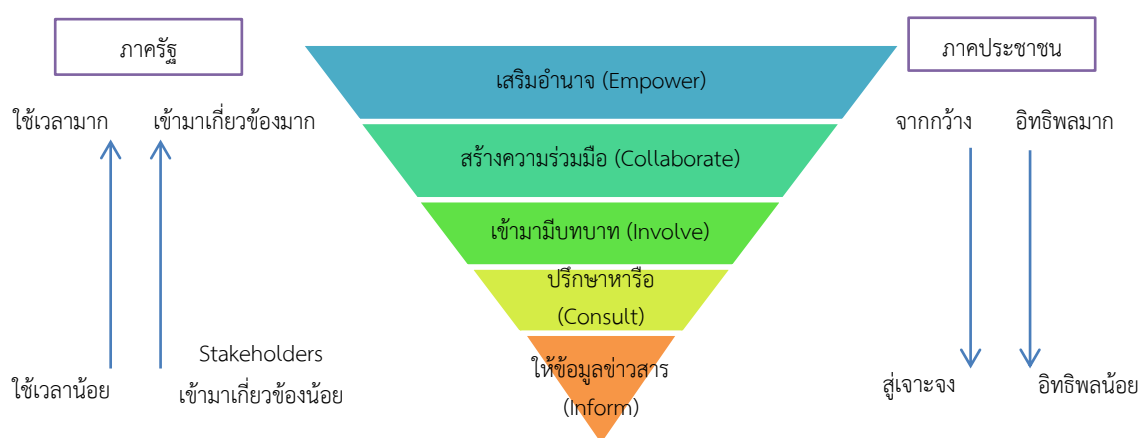
ตารางที่ 2.2 ยุคประชาอาสา พ.ศ. 2523 – 2542

ผู้บริหาร	ผู้ปฏิบัติงาน/ผู้แทนภาครัฐ	ประชาชน
1. นำปัญหาของชุมชนมาพิจารณา เพื่อให้การสนับสนุนทั้งทางวิชาการ วัสดุ อุปกรณ์และงบประมาณ	1. ร่วมพิจารณาปัญหาและการจัดทำประชาคมกับชุมชน	1. ประชาชน ผู้นำชุมชน และ ประชาชนชาวบ้านร่วมกันพิจารณาปัญหาของชุมชน
2. อำนวยความสะดวกให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีอิสระอย่างเต็มที่ในการดำเนินงานกับชุมชน	2. ให้คำแนะนำทางวิชาการและความเป็นไปได้ ในประเด็นต่าง ๆ	2. นำเสนอปัญหาของชุมชนต่อที่ประชุมประชาคม หมู่บ้าน
3. สนับสนุนงบประมาณให้ผู้ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ	3. ให้ความเห็นต่อปัญหาของชุมชนที่นำเสนอทั้งด้านวิชาการ และการบริหาร	3. ที่ประชุมประชาคมลงมติที่จะแก้ไขปัญหาและการพัฒนา
4. พิจารณาผลการดำเนินงานในการประชุมร่วมระหว่างผู้ปฏิบัติงาน	4. สรุปปัญหาของชุมชน เพื่อนำเสนอผู้บริหาร	4. นำเสนอต่อตัวแทนหรือผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ
5. ให้การสนับสนุนและแก้ไขปัญหาตลอดการดำเนินงาน	5. ประสานงานระหว่างประชาชนกับผู้บริหาร	5. รวบรวมข้อมูลของชุมชน
6. ขยายผลความสำเร็จที่เกิดขึ้น	6. ติดตามผลการดำเนินงาน	6. ร่วมสร้างภูมิปัญญาให้ชุมชน
7. สรุปเป็นบทเรียนแห่งการเรียนรู้ระหว่างภาครัฐกับประชาชน	7. รายงานผลการดำเนินงาน ต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหาร	7. ร่วมทำให้ชุมชนพัฒนาบนพื้นฐานเศรษฐกิจแบบพอเพียง

ยุคที่ 3: ยุคการมีส่วนร่วมตามแนวการบริหารธรรมาภิบาล (Good Governance) พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) ถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2546 – 2550) ตามยุทธศาสตร์ฉบับที่ 7

การจัดการภาครัฐได้เปลี่ยนบทบาทตามกระแสโลกและสังคมที่เรียกร้องให้รัฐบาลมีธรรมาภิบาล (Good Governance) ตั้งแต่ พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) ซึ่งทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบมากยิ่งขึ้น ภาพที่เห็นจึงเป็นสามเหลี่ยมด้านกลับ (ดูภาพที่ 1) ซึ่งทำให้บทบาทของภาครัฐ

ผู้นำ หรือผู้บริหาร ได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดจากส่วนกลางและสั่งตรงให้ไปปฏิบัติในแนวตั้งจากบนลงล่างตามลำดับชั้น มาเป็นแบบแนวราบที่ต้องรับฟังความคิดเห็น หากุดการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละเรื่องที่จะดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลให้บทบาทของข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความเป็นจริงที่เหมาะสม ในด้านประชาชนก็ได้เกิดการยอมรับให้เข้ามามีบทบาท ในการกำหนดชะตากรรมชุมชนตัวเองมากขึ้น การมีส่วนร่วมตามแนวการบริหารธรรมาภิบาล (Good Governance) ตามยุทธศาสตร์ฉบับที่ 7

ภาพที่ 2.1 ยุทธการมีส่วนร่วมตามแนวการบริหารธรรมาภิบาล (การมีส่วนร่วมของประชาชน)

ในยุคนี้เองที่รัฐบาลไทยมีการกำหนดพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยกำหนดเป้าหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ไว้ในมาตรา 6 ดังนี้

มาตรา 6 การบริหารราชการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

- (1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- (6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- (7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้น พระราชกฤษฎีกานี้ให้ความสำคัญกับเรื่องของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ ธรรมาภิบาล ร่วมกับการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ที่มุ่งให้ประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่นี้ เพราะประชาชนมีฐานะของการเป็นพลเมือง และการเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินกิจกรรม ที่สำคัญ การให้บริการกับประชาชนจึงต้องเป็นไปเพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจ และมีความสุขเป็นสำคัญ

ยุคที่ 4: ยุคการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ถึง การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2551 - 2555) ตามยุทธศาสตร์ฉบับที่ 2

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักสำคัญ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนยิ่งขึ้น สนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม มีการเน้นย้ำคุณค่า และความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลอันเป็นหลักจรรยาโลงชาติประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ได้กำหนดไว้ในส่วนที่ 3 ว่าด้วยแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ในมาตรา 78 ที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มีการระบุชัดเจนถึงการกำหนดให้มีการจัดระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ และสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ ให้มีการพัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ นอกจากนี้ยังให้มีการจัดระบบราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทางสำนักงาน ก.พ.ร. ได้เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2551 – 2555 ตามยุทธศาสตร์ฉบับที่ 2 ซึ่งยุทธศาสตร์นี้ ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมอย่างมาก รวมทั้งให้การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นวิถีทางในกระบวนการบริหารราชการ และเป็นผลของความ พึงพอใจในการได้มีส่วนร่วม (Means and Ends) ภาคประชาชน โดยเฉพาะในประเด็นยุทธศาสตร์ฉบับที่ 2

ตารางที่ 2.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ฉบับที่ 2

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
ปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายฝ่ายต่างๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม	ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐสามารถปรับรูปแบบการปฏิบัติงานและเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม	1.ระดับความสำเร็จของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐในการปรับปรุงแบบหรือวิธีการปฏิบัติงาน 2.ระดับความสำเร็จของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 โดยเฉลี่ย

กลยุทธ์การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

- 1) ให้ความรู้
- 2) จัดทำระบบ กลไก สืบหาความคิดเห็น
- 3) จัดตั้งคณะกรรมการภาคประชาชน

การเปลี่ยนแปลงการบริหารสถานศึกษาที่เปลี่ยนจาก “เพื่อบริการผู้เรียน” มาเป็น “เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน”

การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network Building and Participatory) เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สร้างคุณค่าของสังคม (Public Value) โดยพยายามตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องเข้าใจมุมมองของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินกิจกรรมหรือบริการของสถานศึกษา เพื่อจะกำหนดรูปแบบการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้หรือการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคมสูงสุดจากความรู้สึกรักของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network Building and Participatory) มีดังนี้

1. ความสำคัญของการบริหารในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ใน มาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจและตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทุกด้าน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2559 ก็เช่นกัน ได้กำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และมีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) ได้บัญญัติสาระที่เป็นหลักสำคัญเพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังปรากฏในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (6) ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

2. แนวคิดในการปรับเปลี่ยนระบบราชการไปสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเน้นการปฏิบัติงานที่ให้ภาคประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามา มีบทบาทในลักษณะหุ้นส่วน ที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การริเริ่มดำเนินงาน และดำเนินโครงการ การจัดทำงบประมาณ โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานทางการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าวมี 3 ระดับ คือ

ระดับองค์กร (Organizational Level) ได้แก่ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การเพื่อรองรับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เช่น ตั้งหน่วยงาน บุคลากร นโยบาย หรืองบประมาณด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

ระดับสถาบัน (Institutional Level) ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบใหม่ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม การปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน การปรับกระบวนการทัศนคติของคนในองค์การ ให้สามารถปฏิบัติงานกับประชาชนในลักษณะเป็นหุ้นส่วน และการปฏิบัติงานในลักษณะเครือข่าย มีการออกกฎเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นที่รับรู้และเข้าใจ จนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคนในองค์การ

ระดับบุคลากร (Individual Level) ได้แก่ การสร้างบุคลากรและฝึกทักษะบุคลากรในองค์การให้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานกับประชาชน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการมีส่วนร่วมของประชาชน ทักษะ การวิเคราะห์การมีส่วนได้ส่วนเสีย ทักษะการบริหารความขัดแย้ง การจัดหลักสูตรอบรมด้านการบริหารแบบ มีส่วนร่วม เป็นต้น

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานทั้ง 3 ระดับ ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญของการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและ การมีส่วนร่วม

3. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางวิชาการมีหลากหลายตัวแบบ

ในที่นี้ใช้ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (IAP2 - International Association for Public Participation) ที่เรียกว่า Public Participation Spectrum โดยประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ระดับ ดังนี้

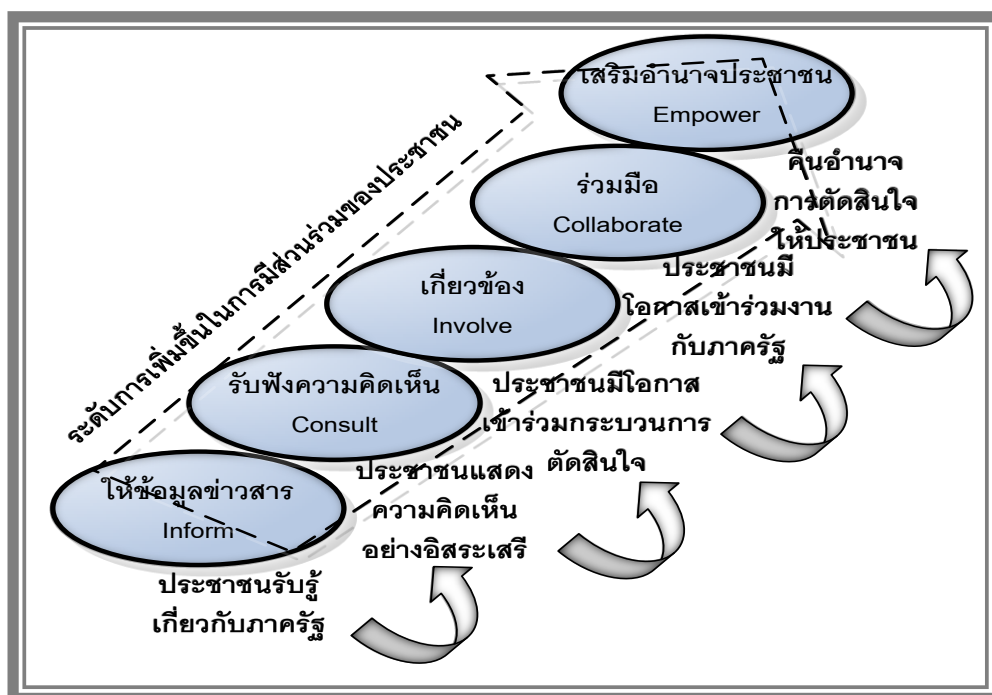
ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform)

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ (To Consult)

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาท (To Involve)

ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (To Collaborate)

ระดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในระดับให้เสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower)

ภาพที่ 2.2 ระดับการเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) ข่าวสารถือเป็นการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับเริ่มต้น แต่เป็นระดับที่สำคัญ เพราะเป็นก้าวแรกของการที่สถานศึกษาจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น โดยวิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ของสถานศึกษา การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุชุมชน การจัดนิทรรศการนอกสถานศึกษา จดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การตีพิมพ์ประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของสถานศึกษา เป็นต้น

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ (To Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของ

สถานศึกษาด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาท (To Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของสถานศึกษา เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (To Collaborate) เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับสถานศึกษาในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น

ระดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในระดับให้เสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นกิจกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น

4. แนวทางการดำเนินการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา

กระบวนการในการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม มีประเด็นสำคัญที่ใช้เป็นหลักการในการพิจารณา ดังนี้

1) การจัดเครือข่ายสถานศึกษา ควรจัดตามลักษณะสภาพภูมิศาสตร์ ที่มีบริบทสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน

2) การมีผู้ประสานงานที่ดี เพื่อทำหน้าที่เป็นแกนประสานในการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย

3) สมาชิกในเครือข่ายมีความต้องการร่วมกัน โดยการดำเนินการให้สมาชิกของเครือข่ายมีกิจกรรม ดังนี้

3.1) การประชุมในแต่ละเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อการพบปะหารือกันระหว่างผู้ที่มีความต้องการเหมือนกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ภายในเครือข่ายเดียวกัน

3.2) จัดกิจกรรมให้สมาชิกร่วมกันแสดงความสามารถ ร่วมคิดร่วมกันวางแผน และร่วมกันทำงาน หมุนเวียนกันรับผิดชอบภายในเครือข่าย เน้นเครือข่ายแบบสังคมกัลยาณมิตร หรือเครือข่ายสังคมเรียนรู้

3.3) การศึกษาดูงาน หรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่มีความสนใจร่วมกัน

4) สมาชิกในเครือข่ายมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน สมาชิกในเครือข่ายสถานศึกษา มีจิตสำนึกร่วมกัน เกิดความรัก ความสามัคคี ความเอื้ออาทรต่อกัน มีความสามัคคีกลมเกลียว ช่วยกันคิด ช่วยกันทำงานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

5. องค์ประกอบของการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

การจะทำให้การบริหารเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาประสบความสำเร็จนั้น Goldsmiths และ Eggers (2004 อ้างถึงใน จิรประภา อัครบวร และประยูร อัครบวร, 2552) เสนอองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่

1) การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ องค์ประกอบแรกที่สำคัญในการบริหารในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและมีส่วนร่วม เกิดจากกระบวนการคิดที่ควรต้องเริ่มต้นจากเป้าหมายว่าอยากเห็นอะไรเกิดขึ้นในสิ่งที่ทำ มิใช่คิดว่าอยากทำอะไร (Start from the End)

2) การออกแบบเครือข่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมาย สำหรับองค์ประกอบที่ 2 เป็นการเน้นถึงความสำคัญในการออกแบบ กำหนดลักษณะการดำเนินงาน และการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกในเครือข่าย ว่าหากสามารถออกแบบระบบเครือข่ายได้ดีโอกาสที่เครือข่ายจะสามารถดำเนินการและบรรลุเป้าหมายที่ได้ ตั้งไว้ก็มีสูง การออกแบบเครือข่าย คือ การตอบคำถาม “อย่างไร” (How?) สมมติว่าสถานศึกษากำลังเปิดให้มีการประกวดราคาสำหรับจัดตั้งเครือข่าย นั้นหมายถึงสถานศึกษากำลังสร้างเครือข่ายที่ยังไม่มีอยู่ในเวลานั้น ซึ่งหมายความว่าหน่วยงานจำเป็นต้องคิดบนพื้นฐานที่กว้างขวางขึ้น ตั้งแต่ต้นจนจบ (Mean to the End) การทำสิ่งนี้ให้ถูกต้อง จำเป็นต้องรู้ว่าสุดท้ายแล้วจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวของเครือข่ายสามารถย้อนดูได้ว่ามันถูกออกแบบมาอย่างไรตั้งแต่เริ่มแรก โดยการกำหนด แนวทางการบริหารเครือข่ายจะทำให้การออกแบบเกิดโครงสร้าง ซึ่งทำให้เกิดการล้นไหลของข้อมูล ข่าวสาร และทรัพยากรภายในเครือข่าย เช่นเดียวกับแผนการดำเนินงานที่ดี การออกแบบที่เหมาะสมช่วยให้สถานศึกษาบรรลุนโยบายและเป้าหมายสูงสุดในการปฏิบัติการ ไม่ว่าเครือข่ายจะจัดการได้ดีเพียงใด ข้อบกพร่องในการออกแบบแม้มีเพียงเล็กน้อย อาจทำให้เสียเวลาและพลังงานของสมาชิกเครือข่าย และทำให้เกิดปัญหาได้

3) การบูรณาการและเชื่อมโยงการดำเนินการและการวัดผล

4) การประยุกต์ใช้ระบบ IT ในการจัดการเครือข่าย

5) การพัฒนาความรู้และทักษะเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

ความสำคัญขององค์ประกอบและประโยชน์ของการบริหารในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม รวมทั้งเริ่มคิดว่าปัญหาในการดำเนินงานในปัจจุบันของสถานศึกษานั้น มีโอกาสที่จะนำแนวคิด ของการดำเนินงานในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมไปใช้ รวมทั้งได้คาดหมายไว้แล้วว่าใครบ้างที่น่าจะมาเป็นพันธมิตรและสมาชิกในเครือข่ายของสถานศึกษา เพื่อผลักดันให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนและสมาชิกเครือข่าย ของสถานศึกษา

1. การสร้างเครือข่าย

สถานศึกษาที่มีความประสงค์ที่จะสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม และต้องการเป็นผู้ประสานงานหลักในการขับเคลื่อนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมให้เกิดการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้แล้ว ต้องนำเสนอแนวทางสู่การปฏิบัติงาน การบริหารงาน โดยเริ่มจากเครือข่าย ซึ่งมีรูปแบบเครือข่าย 4 ขั้นตอนหลัก โดยมีขั้นตอนการประสานงานเครือข่ายดังต่อไปนี้ คือ

1.1 การเชื่อมโยงเครือข่ายหรือการสร้างเครือข่าย

ความสำเร็จของเครือข่ายนั้นจะเกิดขึ้นได้ หากสมาชิกทุกคนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนรู้จักและเข้าใจข้อจำกัดในการดำเนินการของสมาชิกคนอื่น ๆ และที่สำคัญที่สุด สมาชิกทุกคนจะต้องเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์และผลที่คาดหวังของการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย การทำกิจกรรมต่อไปนี้จะช่วยให้สมาชิกในเครือข่ายร่วมกันสร้างวัตถุประสงค์และผลที่คาดหวังร่วมกัน พร้อมกับการเรียนรู้ถึงบทบาทและข้อจำกัดของสมาชิกคนอื่น ๆ หน่วยงานที่คิดว่าเป็นผู้ประสานงานเครือข่ายหรือหน่วยงานที่ส่งเสริม การสร้างเครือข่าย อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือ สถานศึกษา ฯลฯ ควรจะเป็นเจ้าภาพดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) กิจกรรมการวาดภาพในอุดมคติ (Rich Picture) ของเครือข่าย
- 2) กิจกรรมการสร้างแผนผังการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder Identification)
- 3) กิจกรรมจัดทำตารางกำหนดจุดเด่นและจุดด้อยด้านความสามารถของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2 การประเมินความพร้อมของเครือข่าย

สำหรับแนวทางสู่การปฏิบัติในส่วนนี้ จะเป็นส่วนของผู้ประสานงานเครือข่าย โดยจะนำเสนอเครื่องมือที่จะช่วยประเมินความพร้อมในการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย ภายหลังจากที่ผ่านการดำเนินกิจกรรมข้างต้น ซึ่งผู้ประสานงานควรจะไปเยี่ยมชมการดำเนินงานหรือพบปะกับสมาชิกในเครือข่ายที่ร่วมในโครงการ โดยใช้แบบประเมินต่อไปนี้เป็นแนวทางในการสอบถามและประเมินความพร้อมของเครือข่าย

- 1) แบบประเมินความพร้อมของโครงการ แบบประเมินนี้จะเป็นการประเมินซ้ำจากการทำกิจกรรมในหัวข้อข้างต้น โดยผู้ประสานงานเครือข่ายหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะทำการลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมชม การทำงาน ตลอดจนอธิบายแนวทางการดำเนินงานและโครงการที่จะร่วมกันดำเนินการ
- 2) แบบประเมินความพร้อมของบุคลากร แบบประเมินนี้จะถูกจัดทำขึ้นเมื่อผู้ประสานงานวางแผนการดำเนินงานและกำหนดกิจกรรมของเครือข่ายขึ้น โดยผู้ประสานงานจะกำหนดคุณลักษณะของตัวหลักในการดำเนินกิจกรรม อาทิ ผู้นำการทำกิจกรรม ผู้นำการประชุมเพื่อกำหนดทิศทาง ผู้ประสานงานกิจกรรม วิทยากรประจำกิจกรรม ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

3) แบบประเมินความร่วมมือในเครือข่าย แบบประเมินนี้จะ เป็นลักษณะของผลลัพธ์ จากการสังเกตแบบสอบถามหรือ โทรศัพท์สอบถามความคิดเห็นของสมาชิกว่ายินดีที่จะช่วยเหลือสมาชิก คนอื่นๆ ในกิจกรรมใดบ้าง และในรูปแบบใด ซึ่งหมายถึง

- (1) ความช่วยเหลือในด้านความรู้ ประสบการณ์ แนวทางการดำเนินงาน
- (2) ความช่วยเหลือในด้านกำลังคน และ
- (3) ความช่วยเหลือด้านงบประมาณ ฯลฯ

โดยสมาชิกแต่ละคนสามารถระบุเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือ อาทิ ต้องการ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางรวมทั้งที่พัก เป็นต้น หรือสอบถามความต้องการจากสมาชิกว่าต้องการความช่วยเหลือในด้านใดบ้าง เพื่อที่จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

4) แบบประเมินความพร้อมในด้านข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ปฏิบัติการ ในกรณีนี้จะ เป็น ข้อมูลของผู้ประสานงานซึ่งเป็นผู้ริเริ่มโครงการรวมทั้งข้อมูลของเครือข่าย แต่ผู้ประสานงานจำเป็นต้องมี ข้อมูลให้พร้อมในทุกๆ ด้าน เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและชัดเจน

1.3 การดำเนินการปฏิบัติงานในรูปแบบเครือข่าย

ก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานสมาชิกในเครือข่ายควรจะต้องยื่นแผนการดำเนินงานให้ผู้ ประสานงาน โดยผู้ประสานงานจะต้องตรวจสอบว่ามีข้อมูลที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 1) มีตารางเวลาของแต่ละกิจกรรม พร้อมทั้งระบุทรัพยากรที่ต้องใช้
- 2) มีรายชื่อของสมาชิกที่สำคัญในแต่ละกิจกรรม
- 3) ระบุถึงความสอดคล้องของกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของเครือข่าย หากไม่มีสมาชิก ต้องอธิบายว่ากิจกรรมนั้น ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์กับเครือข่ายอย่างไร

เมื่อได้รับแผนงานของเครือข่ายแล้ว ผู้ประสานงานจะต้องกำหนดวันเวลาที่ไปตรวจ ติดตามการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่าย

1.4 การตรวจติดตามและประเมินผลงานของเครือข่าย

เนื่องจากเป้าประสงค์ของการดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายมักเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาทางสังคมหรือบริการประชาชน ซึ่งยากจะวัดผลลัพธ์ที่จะประเมินผู้ปฏิบัติได้อย่างเที่ยงตรง ดังนั้น การตรวจติดตามและประเมินผลจึงควรเป็นการตรวจ ลักษณะการดำเนินการ รูปแบบการ ดำเนินการ ปัญหาของการดำเนินการ แนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำมาปรึกษาร่วมกับสมาชิก ต่อไป โดยผู้ตรวจติดตามและประเมินผล ควรแบ่งการตรวจติดตามออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

- 1) ตรวจว่ามีการจัดกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ พร้อมทั้งพิจารณาลักษณะของ การดำเนินการเพื่อหาจุดปรับปรุง

2) ในกรณีที่กิจกรรมต้องทำร่วมกันหลายเครือข่าย ผู้ตรวจต้องดูลักษณะการทำงานว่า ร่วมมือกัน ต่างคนต่างทำ มีหลักฐานของการประสานงานก่อนหน้ากิจกรรมหรือไม่ อาทิ บันทึกการประชุม เป็นต้น

3) ภายหลังจากจัดกิจกรรม ต้องนำเอาผลการดำเนินการกับเป้าหมายที่ตั้งไว้มา วิเคราะห์ร่วมกันกับเครือข่ายเพื่อหาสาเหตุและแนวทางการปรับปรุงการทำกิจกรรมต่อไป

กระบวนการดำเนินการผ่านระบบเครือข่าย

แนวทางการดำเนินงานภาครัฐ โดยอาศัยเครือข่ายมีกระบวนการที่สำคัญของการดำเนินการผ่านระบบเครือข่ายที่ประสบความสำเร็จ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กระบวนการหลักๆ ดังต่อไปนี้

- 1) กระบวนการเริ่มประสานงานเครือข่าย (Initiation Process)
- 2) กระบวนการสร้างการทำงานอย่างสม่ำเสมอ (Sustainability)
- 3) กระบวนการพัฒนากระบวนการทำงานและเครือข่าย (Development)
- 4) กระบวนการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ

แนวทางในการนำทฤษฎีไปปฏิบัติ โดยขอแบ่งแนวทางปฏิบัติออกเป็น 2 ระดับ คือ กระบวนการมีส่วนร่วมระดับกระทรวง และกระบวนการมีส่วนร่วมระดับเขตพื้นที่การศึกษา

- 1) กระบวนการมีส่วนร่วมระดับกระทรวง

กระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับกระทรวง สามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

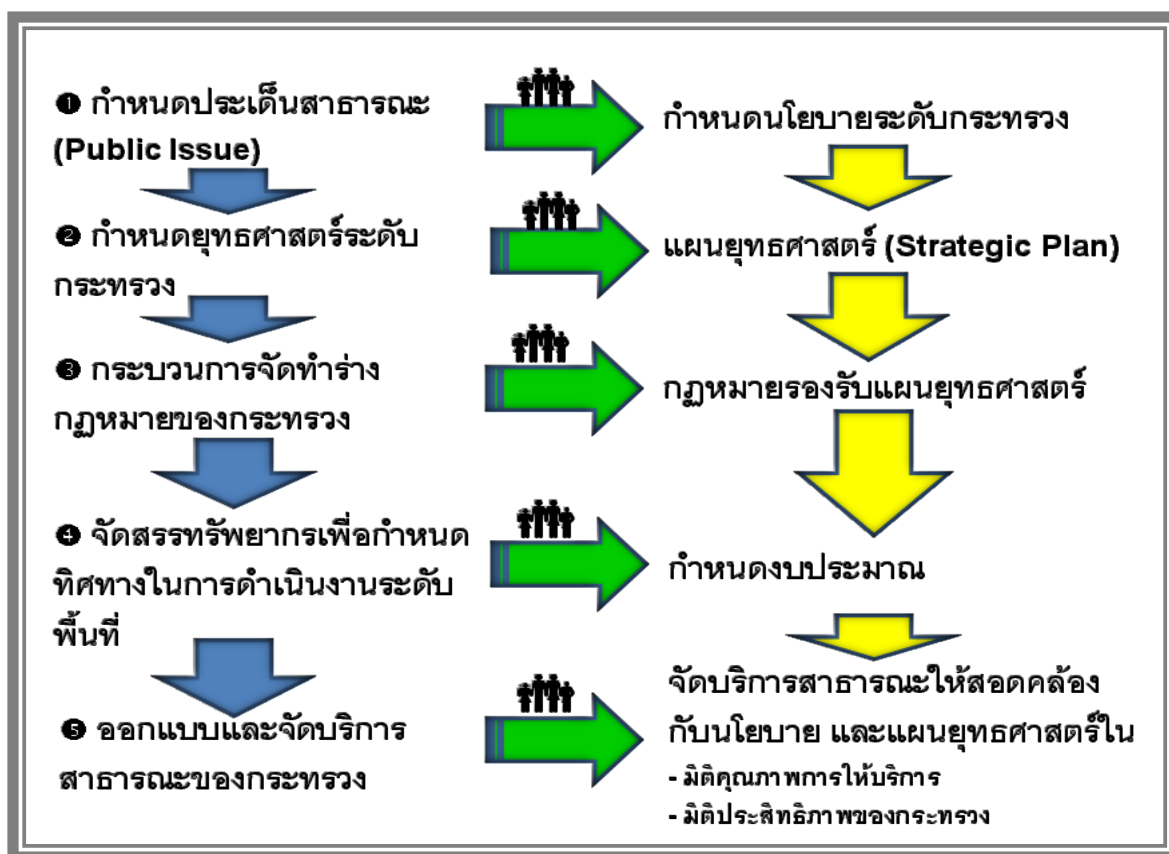
ขั้นตอนที่ 1 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นสาธารณะ (Participatory Governance in Public Issue Formulation)

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ระดับกระทรวง (Participatory Governance in Strategy Formulation)

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายของกระทรวง (Participatory Governance in Law and Rule Making)

ขั้นตอนที่ 4 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานของกระทรวงในระดับพื้นที่ (Participatory Governance in Resource Allocating Decision)

ขั้นตอนที่ 5 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการออกแบบและการจัดบริการสาธารณะของกระทรวง (Participatory Governance in Designing and Providing Public Services)

ภาพที่ 2.3 กระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับกระทรวง

2) กระบวนการมีส่วนร่วมระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดระบบการบริหารการศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีรูปแบบเช่นนี้เพราะในโลกยุคปัจจุบัน การพัฒนาและการให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมเนียม จำเป็นต้องเน้นการเพิ่มศักยภาพของการพัฒนาในมิติพื้นที่ (Area) ซึ่งจำเป็นต้องจัดระเบียบความสัมพันธ์ของการบริหารในพื้นที่ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีเอกภาพ และสามารถบูรณาการ เพื่อเชื่อมโยงการทำงานในระหว่างมิติและภาคส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จในการบริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและพัฒนาในแต่ละพื้นที่ คุณภาพและความสามารถของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เขตพื้นที่การศึกษา ที่สะท้อนความต้องการและนำไปสู่ประโยชน์สุขของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ตลอดจนการควบคุมให้มีการเปลี่ยนแปลงแผนงานต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effective Strategic Plan Executive and Control)

ดังนั้นในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เขตพื้นที่ศึกษานี้ หัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่การบริหารเพื่อประโยชน์สุขของผู้เรียนอย่างแท้จริง จึงอยู่ที่กระบวนการนำภาคประชาชนและผู้ที่มี

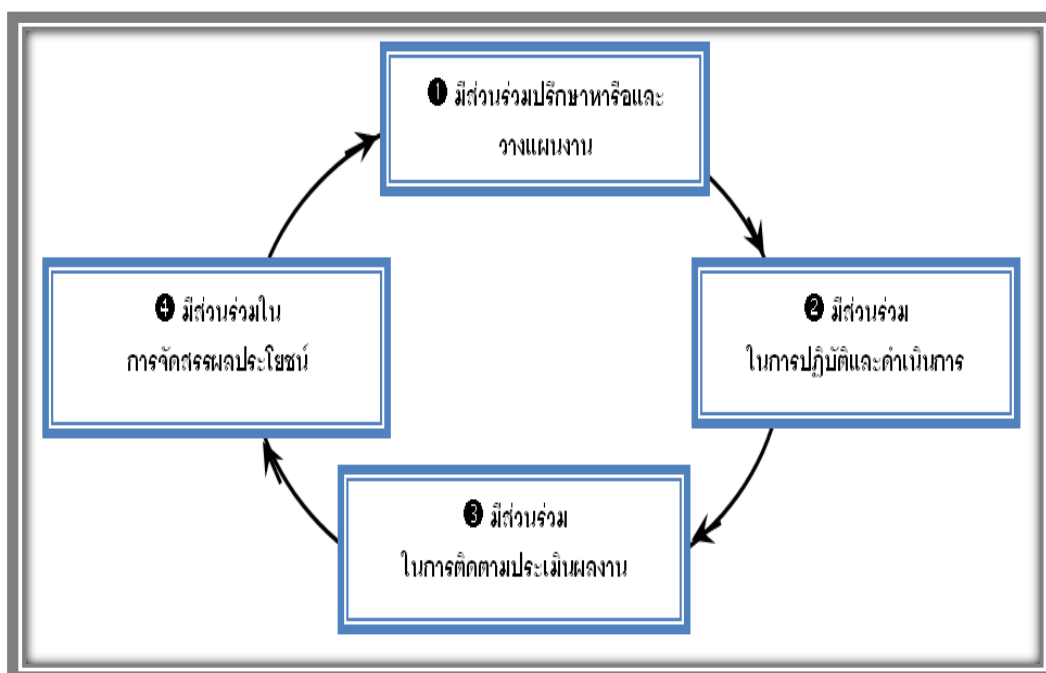
ส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับเขตพื้นที่ การศึกษามี 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นที่ 1 มีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน ประกอบด้วย การรับรู้ เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ 2 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน เป็นการตรวจติดตามถึงผลงานที่ได้ทำ หรือปฏิบัติ ไปแล้วเพื่อหาข้อสรุป

ขั้นที่ 4 มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์ ผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 2.4 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับเขตพื้นที่

เทคนิคของการมีส่วนร่วม

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีเทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถเลือกใช้เพื่อให้เหมาะสมกับเรื่องประเด็น เวลา สถานการณ์ ทรัพยากรที่มีจำกัด หรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องและต่างสถานะต่างสภาพกัน การให้ข้อมูลหรือการรับฟังจากประชาชนจึงอาศัยรูปแบบที่ต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3

กลุ่มใหญ่ๆ คือ เทคนิคการมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะ เทคนิคการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ และเทคนิคการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ

1) เทคนิคการมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะ ได้แก่ เอกสารข้อเท็จจริง (Fact Sheet) จดหมายข่าว (Newsletter) รายงานการศึกษา (Report Study) การจัดทำวีดิทัศน์ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร (News Repositories) การแถลงข่าว (New Release) การสัมมนาทางวิชาการให้กับสื่อมวลชน การสื่อสารผ่านวิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าวชุมชน (Village News Announcement) ทัศนศึกษาและเยี่ยมชมโครงการ (Facility Tour/Site Visit) การนำเสนอ (Presentation) และการชี้แจงในการประชุม ของทางราชการ

2) เทคนิคการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ ได้แก่ การสัมภาษณ์รายบุคคล (Community Interview) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ (Interactive Website) การสำรวจความคิดเห็น (Surveys and Telephone Polls) สายด่วนสายตรง (Hot Line) และการปรึกษาหารืออย่างเป็นทางการ (ปรึกษาพิจารณา)

3) เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ ได้แก่ เวทีสาธารณะ (Public Meeting/Forum) การพบปะแบบไม่เป็นทางการ (Open House/Informal Meeting) การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนแก่ชุมชน (Community Outreach Service) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และคณะที่ปรึกษา (Adviser Group)

สรุปได้ว่า “การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network Building and Participatory) เป็นเครื่องมือที่ปัจจุบันหลายสถานศึกษามีความพยายามในการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การบริหารจัดการ สถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ เนื่องจากกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษามีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาสถานศึกษายุคใหม่ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องสร้างระบบ การดำเนินงานทางการศึกษาร่วมกับภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่าย การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน”

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

“การมีส่วนร่วมของประชาชน” ถือเป็นหลักการสากลที่ได้รับ การยอมรับว่ามีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย

ความหมายของ การมีส่วนร่วมของประชาชน ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมือง ในอดีตการมีส่วนร่วมของประชาชนมักหมายถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หากแต่ในปัจจุบันสังคมให้

ความสำคัญกับประชาธิปไตยทางตรง และประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง ส่งผลให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีขอบเขตกว้างขวางขึ้น

การมีส่วนร่วม (Participation) ตามพจนานุกรมอังกฤษฉบับอ็อกฟอร์ด ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “เป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง” คำว่า การมีส่วนร่วม โดยมากมักจะใช้ในความหมายตรงข้ามกับคำว่า “การเมินเฉย (Apathy)” ฉะนั้น คำว่าการมีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้น จึงหมายถึง การที่บุคคลกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าจะเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นโดยตรงก็ได้ แต่การมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกว่า เป็นการมีส่วนร่วมได้ และยังได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมา ในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการ ที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ มติชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน (เกียรตินิพนธ์ วัจนะสวัสดิ์, 2550: 1)

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ได้ให้นิยามคำว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ไว้ เช่น เจมส์ แอล เกรย์น ได้กำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นกระบวนการที่รวบรวมเอาความห่วงกังวล ความต้องการและค่านิยมต่าง ๆ ของสาธารณชนไว้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐและเอกชน เป็นการสื่อสารสองทาง และเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่ดีกว่าและที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน (เจมส์ แอล. เกรย์ตัน, 2551: 3)

ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุก ๆ คนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2548: 15)

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน (คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2545)

ปีทมา สุปกำปิง ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในรายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลตามนโยบายแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมนั้น (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, 2554: 18)

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน (เจมส์ แอล. เครย์ตัน, 2551: 21-25)

1. คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนจะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิผลที่สุดได้
2. ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกัน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้า และความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด
3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล
4. การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขาก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังคงเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย
5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่ายที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้
6. การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรม โดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน
7. การคาดการณ์ความห่วงกังวลและทัศนคติของสาธารณชน เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มาทำงานร่วมกับสาธารณชนในกระบวนการมีส่วนร่วม พวกเขาจะได้รับรู้ถึงความห่วงกังวล และมุมมองของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถคาดการณ์ปฏิกิริยาตอบสนองของสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจขององค์กรได้

8. การพัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์อย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในส่วนของเนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ รวมทั้งเป็นการฝึกอบรมผู้นำ และทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 16)

เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 3 ประการ คือ

1. การมีอิสรภาพในการเข้าร่วม หมายถึง การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ
2. ความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง ทุกคนที่เข้าร่วมต้องมีสิทธิเท่าเทียมกัน
3. ผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง มีความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ

แต่หากกิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย ก็จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพให้พวกเขาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

ระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน (บวรศักดิ์ อุวรรณ โณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2548: 29-30)

การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ โดยมีข้อพึงสังเกต คือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุดได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชน โดยวิธีการต่างๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าวสาร และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใด ๆ

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการจะเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินข้อดีข้อเสียของโครงการอย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น การจัดทำแบบสอบถามก่อนริเริ่มโครงการต่าง ๆ หรือการบรรยายและเปิดโอกาส ให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ เป็นต้น

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ผู้วางแผนโครงการกับประชาชนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการโครงการ เหมาะที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น

การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหา ข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ แต่การลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึงเพียงใด โดยในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม แต่สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติให้ ผลของการประชามติมีทั้งแบบที่มีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และแบบที่เป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีซึ่งไม่มีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด (มาตรา 165)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีการบังคับในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมดูแล ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมตัดสินใจ เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาสำหรับทุกคนในชุมชน นั้นหมายถึงการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยรวม

1) การมีส่วนร่วมของชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนา

การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนา เพื่อมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยอาศัยพลังของสังคม ส่งเสริมให้มีการพึ่งพาตนเองของคนในสังคม ถ้าหากรัฐจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบของการพัฒนาแต่เพียงฝ่ายเดียว และให้ประชาชนเป็นแต่เพียงผู้ถูกพัฒนา โดยไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา ทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่สามารถสนองตอบความต้องการของชาวบ้านได้ ดังนั้น จึงมีแนวคิดใหม่ว่า ในการพัฒนานั้น ควรจะให้ประชาชนเป็นผู้มีส่วนกำหนด ดังนั้น การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น จึงเป็นวิธีการที่ ทำให้ประชาชนสามารถช่วยตัวเองได้ นั่นคือ ประชาชนจะเป็นผู้ร่วมมือ เป็นผู้กระทำการพัฒนาตนเอง มิใช่เป็นเพียงผู้รับการพัฒนาเท่านั้น เพราะผู้กระทำการพัฒนาจะเป็นผู้ได้รับผลโดยตรงจากการพัฒนา จึงจะรู้จักการวิเคราะห์ถึงสภาพการณ์ที่ตนเป็นอยู่ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เมื่อจำเป็น นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนยังเป็นการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในชุมชนอีกด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นวิธีการพัฒนาที่น่าจะเหมาะสมและถูกต้อง เพราะเป็นการให้การศึกษาประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับการศึกษาในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม และถ้าประชาชนเห็นว่าดีมีประโยชน์ ตรงกับปัญหาที่แท้จริง เขาจะนำไปปฏิบัติเอง กิจกรรมจะเป็นตัวยึดให้กลุ่มของชาวบ้านบทยู่ได้เพราะทุกคน ในกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ปัจจุบันการพัฒนา

ชุมชน การพัฒนานั้นหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ต่างมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องมาจากได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถสร้างการยอมรับในคุณค่าของสังคม และวัฒนธรรมภายในชุมชนได้ และบางครั้งสามารถเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของชุมชนที่ไม่พึงปรารถนาได้อีกด้วย
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นวิธีการที่สามารถสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับประชาชนได้เรียนรู้ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการระดมเอาพลังความคิดพลังกาย พลังใจและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนออกมาใช้ประโยชน์ต่อชุมชน
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีการกระจายอำนาจ
5. การมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับปรัชญาทางสังคมและการเมือง (Social political philosophy) ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนา วางแผนดำเนินการและประเมินผล
6. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ซึ่งการพัฒนา ใด ๆ ก็ตามถ้าขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมแล้ว กิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ ก็ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะประสบความล้มเหลวในที่สุด

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนส่งเสริมการบริหารงาน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีส่วนสัมพันธ์กับทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำหรับ การปรับปรุงการปฏิบัติงานองค์การ นักทฤษฎีกลุ่มมนุษยสัมพันธ์เสนอว่า ผู้นำควรให้ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานองค์การให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยตั้งสมมติฐานว่า ยิ่งประชาชนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจมากเท่าไรยิ่งมีความเข้าใจในปัญหาขององค์การ และบทบาทของฝ่ายบริหารมากขึ้นเท่านั้น การบริการงานแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างฝ่ายบริหารและประชาชนเพิ่มมากขึ้นการมีส่วนร่วมในการบริหารทำให้ผู้ร่วมงานมีความเป็นอิสระเพิ่มมากขึ้น ผู้ร่วมงานมีโอกาสแสดงความสามารถ และผู้ร่วมงานมีความรู้สึกว่ามีคุณค่า มีความสำคัญ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ซึ่งนำไปสู่การจัดการที่ดีขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี สร้างบรรยากาศของความสามัคคีเป็นประชาธิปไตย ทำให้เพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน ลดปัญหาความขัดแย้ง ลดความไม่พอใจ ซึ่งส่งผลให้บุคลากรมีพฤติกรรมที่ไม่เบี่ยงเบน แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาจึงควรพิจารณา ในประเด็นว่าร่วมทำไหม ใครควรจะร่วมร่วมเรื่องอะไร ร่วมอย่างไร และร่วมมากน้อยเพียงใด

การบริหารงานในปัจจุบันยอมรับในคุณค่าของความเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม ลักษณะของการเป็นผู้นำหรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ผู้นำแบบมีส่วนร่วมจะใช้อำนาจและการตัดสินใจร่วมกับผู้ร่วมงาน ความหมายของผู้นำแบบมีส่วนร่วม ที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุด 10 ประการ (Dubrin, 1984: 332, อ้างถึงในสมประสงค์ วิทยเกียรติ, 2552)

1. ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ผู้ร่วมงานแจ้งสถานการณ์ที่เป็นจริงทั้งดีและไม่ดี
3. สนใจเรื่องขวัญและกำลังใจของผู้ร่วมงาน
4. สามารถเข้าถึงพบได้ง่าย
5. ปรึกษา อบรม และพัฒนาผู้ร่วมงาน
6. สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้ร่วมงาน
7. มีความรอบคอบ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
8. มีความปรารถนาที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงในการทำงาน
9. มีความปรารถนาที่จะสนับสนุนผู้ร่วมงาน
10. แสดงความประทับใจ เมื่อผู้ร่วมงานปฏิบัติงานได้ดี

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีผลต่อบรรยากาศทางการบริหารของหน่วยงาน จะเห็นได้จาก เมื่อมีการปรึกษาหารือกันจะทำให้เกิดแนวความคิดและได้ข้อยุติที่ดีเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล มีการทำงานเป็นหมู่คณะ มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและต่อองค์กร สร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากพฤติกรรมในการทำงาน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมเป็นรากฐานของประชาธิปไตย เป็นรูปแบบปฏิบัติที่ผู้นำต้องการเห็นผลในระยะยาวเพื่อเพิ่มผลผลิต และประสิทธิภาพในการทำงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้บริหารจะยินดีกับการบริหารแบบให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นผลให้เพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพในการทำงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถนำไปใช้ อย่างกว้างขวางทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังทำให้เกิดผลดีในเรื่องการพัฒนาคุณภาพของการตัดสินใจ ก่อให้เกิดการยอมรับในการตัดสินใจ การทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชามีคุณภาพ มากขึ้น ลดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น การส่งเสริมความเสมอภาค ความร่วมมือที่ดีในการทำงานระหว่างผู้บริหารกับผู้ร่วมงาน ลดการขาดงาน สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานและเป็นการทำให้ทุกคนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและต่อหน่วยงาน ความรู้และประสบการณ์ของทุกคนในหน่วยงานจะเป็นประโยชน์ต่อ การทำงานและการตัดสินใจ ทุกคนมีความตั้งใจในการกระทำให้บรรลุเป้าหมาย

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย

หลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยในชุมชน หรือในระดับต่างให้กับประชาชน อันจะนำไปสู่ประชาธิปไตยในระดับชาติต่อไป คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับการปกครองประเทศเพราะการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการทำงานร่วมกับบุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ เป็นกระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชน ทั้งในรูปของส่วนบุคคล และกลุ่มคนต่างๆ ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือ หลายกิจกรรม โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้าร่วมเพราะการหวังรางวัลตอบแทน

การเมืองการปกครองของประเทศไทย เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้มีความพยายามที่จะจัดให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างจริงจัง จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกนิติบัญญัติเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองให้มากที่สุด ยิ่งสังคมมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมากในเรื่องข่าวสารข้อมูลยิ่งสร้างความต้องการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการปกครองตนเองมากขึ้นด้วย

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาธิปไตย นั้นมิใช่เป็นแต่เพียงเลือกตัวแทน หรือผู้แทนเข้าไปนั่งในสภานิติบัญญัติ หรือการเลือกผู้บริหารระดับประเทศเท่านั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนควรก้าวล่วงไปถึงการมีส่วนร่วมในการร่วมร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และร่วมร่างกฎหมายลูกต่างๆ ที่เป็นกรอบตามระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการปกครองประชาชนเพื่อประชาชนและโดยประชาชน ซึ่งเป็นหลักสำคัญของกระบวนการประชาธิปไตย

4) ความพยายามส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการศึกษาไทย

เป็นที่ยอมรับกันว่าสถานศึกษาที่มีคุณภาพนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะการศึกษาที่ดีจะต้องจัดให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงในการศึกษาของชุมชน

จากการเล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงได้ระบุไว้ในหลายมาตราด้วยกัน เช่น มาตรา 8 (ข้อ 2) กล่าวว่า “การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” ในมาตรา 9 (ข้อ 6) กล่าวว่า “การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น” ในมาตรา 24 (ข้อ 6) กล่าวว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความ

ร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ” และมาตรา 29 กล่าวว่า “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน”

นอกจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แล้วยังมีแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสอดคล้องในเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ได้เสนอแนะในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ความสนใจเป็นพิเศษ พร้อมทั้งตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และพันธกิจใหม่ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุน สร้างเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความมุ่งหวังของสังคม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเด่นประการหนึ่ง คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญนอกจากครูแล้วยังมีผู้เกี่ยวข้องสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จหลายฝ่ายด้วยกันรวมถึงชุมชนด้วย ประชาคม การเรียนรู้มีขอบข่ายครอบคลุมบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา ภายในสถานศึกษานอกครูและผู้บริหารยังมีบุคลากรที่สนับสนุนการเรียนการสอน คณะกรรมการการศึกษาของสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน สถาบันผลิตครู หน่วยงาน องค์กร และสถานประกอบการ รวมทั้งสื่อมวลชน ซึ่งล้วนแต่สามารถร่วมกันสร้างสรรค์การเรียนรู้ได้ทั้งสิ้นซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาจะต้องมีบทบาทร่วมกันได้แก่

1. การสำรวจความต้องการ เป็นการสำรวจความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการซักถาม สังเกต สัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อสร้างและกระตุ้นความสนใจ รวมทั้งสำรวจความสนใจและ พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
2. การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัด ความสนใจ และเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ
3. การวางแผนการเรียนรู้ เป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ความรู้จากการคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติจริง
5. การประเมิน เป็นการประเมินประสบการณ์ด้านต่างๆ ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. การสรุปผลการเรียน เป็นการนำผลจากการประเมินมาใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องจากการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน

การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจคุณค่าของตน และนำคุณค่านั้นมาสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีใช้ “เขตห้ามเข้า” อีกต่อไป หากแต่สถานศึกษา บ้าน และชุมชน ต้องมีส่วนร่วมกัน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเป็นการสร้างพลังที่เข้มแข็งอันส่งผลดีแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นความหวังของสังคมและประเทศชาติ

ความพยายามในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการศึกษาไทยไปสอดคล้องกับแนวคิดของ คีท และเกอร์ลิง (Keith and Girling, 1991, อ้างถึงในสมประสงค์ วิทยเกียรติ, 2552) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้ การบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจะส่งผลต่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษามาก เพราะเป็นกระบวนการที่จะทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา และทำงานการศึกษาให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้ และสอดคล้องกับ เบกิน (Bagin, 1994) (อ้างถึงในสมประสงค์ วิทยเกียรติ, 2552) ที่ได้เสนอแนะควรสร้างกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการศึกษา 4 กลุ่มด้วยกัน คือ 1) สมาคมครู ผู้ปกครอง หรือสมาคมบ้านโรงเรียน 2) สมาคมเพื่อนบ้าน 3) กลุ่มที่ปรึกษา และ 4) กลุ่มนักเรียนเก่า ทั้งนี้ โรงเรียนจะต้องใส่ใจต่อสาธารณชนมากขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ราษฎรอาวุโส และกลุ่มต่างๆ ของชุมชนอาจต่อต้าน หากโรงเรียนตัดสินใจ ดำเนินการใดๆ ตามอำเภอใจซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนย่อมแสดงให้เห็นว่ากลุ่มต่างๆ เหล่านี้ต้องการจะมีส่วนร่วมในการบริหารของโรงเรียนนั่นเอง

นอกจากนี้ คีท และเกอร์ลิง ยังได้เสนอแนะขั้นตอนในการสร้างโปรแกรมการจัดการศึกษาแบบ มีส่วนร่วมไว้ 5 ประการ คือ

1. การจัดทำข้อเขียนสรุปข้อตกลงในการมีส่วนร่วมทางการศึกษาเพื่อให้รู้ว่าการมีส่วนร่วมจะช่วยให้บรรลุผลในเรื่องใดบ้าง
2. การให้ผู้เกี่ยวข้องยอมรับข้อตกลง ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมจะต้องมีความเต็มใจที่จะยอมรับในข้อตกลง ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้สอน หรือผู้เกี่ยวข้องทุกคน
3. การฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม เพราะการสร้างการมีส่วนร่วมประกอบด้วยทักษะหลายประการที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องรู้และเข้าใจ เช่น กระบวนการการมีส่วนร่วม การรู้จักทำงานร่วมกันการตัดสินใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเรียนรู้ด้วยวิธีการฝึกอบรม
4. การส่งข่าวสารข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจด้วยวิธีการสื่อสารแบบสองทาง
5. การสร้างการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของระบบ เป็นการเริ่มต้นการมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนร่วมกันจนกระทั่งประเมินผลสำเร็จ

กล่าวโดยสรุปจากแนวคิดที่สำคัญของการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน ทั้งที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หรือจากนักวิชาการศึกษา ต่างมุ่งเน้นส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นกว่าที่เคยปรากฏในอดีต แม้ว่าในทาง

ปฏิบัติจะมีส่วนร่วมของชุมชนบ้างแล้วแต่ยังไม่มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากภาคราชการยังไม่เห็นความสำคัญที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ และการติดตามผลยังมีน้อยมาก ในขณะที่เดียวกันชุมชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เพราะอาจมีข้อจำกัดต่างๆ เช่น การไม่มีเวลาว่าง การไม่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ ความไม่พร้อมทางด้านวิชาการ ทรัพยากร หรืองบประมาณ แต่ที่สำคัญก็คือ ความกระตือรือร้นที่สนใจในการมีส่วนร่วมยังไม่ให้เกิดจากความต้องการของชุมชนนั่นเอง ฉะนั้นแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องคำนึงและดำเนินการให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว

5) หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษามี ดังนี้ (จิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร, 2552, หน้า 362)

5.1 หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดยยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

5.2 หลักการจัดความชัดเจน ความชัดเจนในเรื่องผลประโยชน์และความคิด จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว

5.3 หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความซื่อสัตย์ ความอดทนการร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเองเพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ ร่วมสนับสนุนนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงาน และอาจก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน

5.4 การให้การศึกษอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษอบรมโดยให้ประชาชนมีโอกาสทดลองคิดปฏิบัติ จะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเองได้รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าของงาน และนำไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา

5.5 หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาได้ดี

5.6 หลักการสร้างพลังชุมชนการรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการ ทำงานและทำให้ทำงานเกิดประสิทธิภาพ

เจษฎา หล้าคำ (2549, หน้า 17) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลที่จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนเองและหาวิธีการแก้ปัญหาของชุมชนเองและหาวิธีการแก้ไขอย่างเหมาะสม
2. การมีส่วนร่วมทำให้เกิดพลังการต่อรอง เกิดการยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆได้อย่างกลมกลืนกัน
3. เป็นการส่งเสริมบทบาทหน้าที่ด้านต่างๆให้กับชุมชน

4. ส่งเสริมให้ชุมชนทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวิธีการพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่กระบวนการกระจายอำนาจจากศูนย์กลางสู่ท้องถิ่นในอนาคตและเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศได้อย่างแท้จริง

วีระชัย คำล้าน (2550, หน้า 8) ได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. ร่วมเป็นประธาน/กรรมการ
2. ร่วมแสดงความคิดเห็น
3. ร่วมประชุม
4. ร่วมใช้แรงงาน/ ร่วมออกเงินและวัสดุอุปกรณ์

ในเรื่องของขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1990, อ้างถึงในสมประสงค์ วิทย์เกียรติ, 2552) ได้จำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมออกเป็นหัวข้อสำคัญๆ คือเรื่องของการตัดสินใจ การดำเนินการ ผลประโยชน์ และการประเมินดังข้อสรุป

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) กระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่จะต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงริเริ่ม การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้น จะได้จากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวก และ ผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

ระดับของการมีส่วนร่วม วรรณิ จันทร์สว่าง (2546, หน้า 32) ได้สรุประดับการมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากอำนาจในการตัดสินใจและความรับผิดชอบของประชาชนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ระดับที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมและระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่มีส่วนร่วมน้อย ปานกลาง มาก และในอุดมคติ ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับ มีดังนี้

1. ระดับที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วม เป็นการที่ประชาชนถูกบังคับหรือถูกหลอกให้เข้าร่วมโครงการ เช่น เกณฑ์ประชาชน การใช้สิทธิพลขู่เข็ญ การจ้างหรือให้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง
2. ระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย เป็นการที่ประชาชนถูกชักชวนให้เข้าร่วมโครงการ โดยการให้ข้อมูลแก่ประชาชนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์วิทยุ โทรทัศน์ หรือ เป็นการที่ประชาชนถูกถามถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ แต่ความคิดเห็นของประชาชน จะได้รับการพิจารณาหรือไม่ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบ เช่น การทำประชาพิจารณ์
3. ระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมปานกลาง เป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการจนถึงดำเนินงานโครงการ โดยการตัดสินใจในการกระทำร่วมกันระหว่างประชาชนกับผู้ที่ รับผิดชอบ เช่นการเสนอโครงการที่มีการเจรจาต่อรอง การดำเนินการโครงการที่มีการประสาน ทรัพยากรของชุมชน
4. ระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมมาก เป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการ กำหนดโครงการ ดำเนินโครงการ และประเมินผลโครงการ โดยการตัดสินใจยึดเสียงของประชาชนเป็น หลัก เช่น การทำตามประชามติ
5. ระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในอุดมคติ เป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน สามารถตัดสินใจและดำเนินการได้ด้วยตนเอง เช่นกลุ่มออมทรัพย์ของประชาชน กลุ่มฌาปนกิจใน หมู่บ้าน

6. วิธีส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ชุมชนมีโอกาที่จะเข้าไปร่วมในการจัดการศึกษาได้ในสถานการณ์ต่างๆ ตามความพร้อม ของชุมชนหรือตามความเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษาโดยชุมชนสามารถเข้าไปจัด การศึกษาด้วยชุมชนเอง หรือชุมชนอาจเข้าไปร่วมมือกับสถานศึกษาในบางเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อ สถานศึกษา หรือเข้าไปสนับสนุน ในเรื่องทรัพย์สินวัสดุอุปกรณ์ หรือเข้าไปกำกับติดตามตรวจสอบ

6.1 การให้ชุมชนจัดการศึกษาด้วยชุมชนเอง

การให้ชุมชนจัดการศึกษาด้วยชุมชนเองนั้น ชุมชนอาจดำเนินการได้ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

- 1) ชุมชนจัดโรงเรียนของชุมชนเอง โดยกำหนดการจัดการศึกษาตามความต้องการของ ชุมชน โดยให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของประเทศ หลักสูตร ควบคุม ติดตาม ประเมินโดยชุมชน
- 2) ชุมชนเข้าไปร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดการศึกษาโดยชุมชนจะเข้าไปมีส่วน ร่วมในบางเรื่อง เช่น การวางแผน การจัดสรรงบประมาณ ส่วนเรื่องการบริหารจัดการดำเนินงานเป็น เรื่องของหน่วยงานหรือสถานศึกษาจะดำเนินการกันเอง

3) ชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้ชุมชน โดยชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้ที่จะส่งเสริมความรู้ ประสบการณ์ทักษะที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนเอง หรือตั้งแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนมีความสามารถ หรือมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ ทักษะแก่ผู้สนใจที่จะเรียนรู้ได้

4) ชุมชนส่งเสริมการจัดโรงเรียนที่บ้าน (Home School) โดยการส่งเสริมให้ครอบครัวที่มีความพร้อมและต้องการที่จะจัดการเรียนการสอนให้บุตรหลานหรือคนในครอบครัวเอง

6.2 การให้ชุมชนมีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษา

ชุมชนอาจไม่พร้อมที่จะจัดการศึกษาในทุกเรื่องได้แต่มีศักยภาพหรือความพร้อมในบางเรื่อง เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะประสบการณ์ ทรัพย์สิน สิ่งของ ชุมชนอาจเข้าไปมีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาในเรื่องดังต่อไปนี้

1) การเป็นกรรมการสถานศึกษาหรือหน่วยงานการศึกษาประชาชนในชุมชนบางคน อาจได้รับการเสนอชื่อ หรือการสรรหาเข้าไปเป็นกรรมการสถานศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษาเพื่อมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษา พิจารณาแผนงานของสถานศึกษา กำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา

2) การเป็นกรรมการหรือคณะทำงานเฉพาะกิจของสถานศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษา ประชาชนในชุมชนบางคนสามารถเข้าร่วมเป็นกรรมการ หรือคณะทำงานในการศึกษา ปรับปรุงภารกิจการศึกษาเฉพาะเรื่อง เช่น หลักสูตร การเรียนการสอน การบริหารปกครอง กิจกรรมบางกิจกรรม

3) การเป็นแหล่งเรียนรู้ ชุมชนอาจเป็นวิทยากร ผู้สอน หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การจัดการรายการการศึกษาที่เป็นการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับมวลชน เช่น รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์

4) การสนับสนุน งบประมาณ ทุนการศึกษา อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ชุมชนสามารถจัดสรรงบประมาณ ทุนการศึกษา การมอบอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ให้แก่สถานศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษาเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

6.3 การกำกับ ติดตาม การจัดการการศึกษาของสถานศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษา

ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามการจัดการการศึกษาของสถานศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการและสภาพของท้องถิ่น และสนองต่อมาตรฐานการศึกษาของประเทศชาติ โดยชุมชนจัดประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชนเข้าไปร่วมเป็นกรรมการกำกับติดตามการจัดการการศึกษา การแต่งตั้งตัวแทนของชุมชนเป็นคณะกรรมการคอยสอดส่องดูแลการดำเนินงานการศึกษา หรือชุมชนคอยให้คำปรึกษาแนะแนว หรือให้ข้อคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการการศึกษาของชุมชนมีมาตรฐานที่ดี

สรุป

การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษา โดยให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมดูแล ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมตัดสินใจ จักก่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษาของชุมชนและชาติโดยรวม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ควรคำนึงถึงเรื่องสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อม ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนควรได้รับการเตรียมตัวให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการเข้าถึงบทบาทภารกิจของสถานศึกษาในการจัดการการศึกษา การตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษา เพื่อให้ชุมชนสามารถมีบทบาทและปฏิบัติหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วม การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งการยอมรับฟังความคิดเห็นของพวกเขาด้วย นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวให้มีทักษะและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับประชาชนและชุมชน จึงจะสามารถทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การมีส่วนร่วมในทุกเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการศึกษา ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกเรื่อง คือ การศึกษาข้อมูล ความสนใจ ความต้องการการศึกษา การวางแผน การร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติงาน การติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน

4. การมีส่วนร่วมด้วยวิธีการต่างๆ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมากที่สุด คือ อาจเป็นการร่วมด้วยการเป็นกรรมการการศึกษา การมีส่วนร่วมด้วยการบริจาคทรัพยากรหรือแรงงาน การมีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติงานในฐานะเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น เป็นวิทยากร เป็นผู้ช่วย การมีส่วนร่วมในการชักชวนให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษา

5. การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาชุมชน หน่วยงานพัฒนาต่างๆ ชุมชนและประชาชนร่วมเป็นเครือข่ายในการจัดการศึกษา เพื่อช่วยกันคิด ช่วยริเริ่มวางแผน การปฏิบัติงาน การติดตามประเมินงานการศึกษาให้เกิดผลดีต่อชุมชน และส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการศึกษา

6. ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาควรกระตุ้นใจให้ทุกคนในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ในระยะเวลาและโอกาสที่เหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด

7. คุณค่าและศักดิ์ศรี ชุมชนจะเข้ามาร่วมในการจัดการศึกษา เมื่อเขามีความรู้สึกว่าได้รับการยอมรับจากหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีคุณค่า มีศักดิ์ศรี ก่อให้เกิดความยินดีที่จะมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่อไปและเกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

8. นโยบายและมาตรการที่แน่นอน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ได้ผลดีนั้น สิ่งหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วม คือ การที่รัฐต้องกำหนดเป้าหมายและมาตรการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนแน่นอน

9. การตกลงร่วมกัน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการศึกษาความจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วม (Participation) ไปสู่ความเกี่ยวข้องผูกพัน (Involvement) จนกระทั่งนำไปสู่การตกลงร่วมกัน (Commitment) จะทำให้การมีส่วนร่วมนั้นคงอยู่ตลอดไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิรุทธ แสงศิริวัฒน์ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 2) ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และ 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 66 ศูนย์ ผู้ให้ข้อมูล ศูนย์ละ 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด รองผู้อำนวยการศูนย์/ผู้ทำหน้าที่แทน ครูผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มอำนาจการ ครูผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มวิชาการ และครูผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ รวม 330 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ใช้แนวคิดของ สวอนซเบิร์ก (Swansburg) ส่วนประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาใช้แนวความคิดของพาร์สัน (Parsons) สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านการไว้วางใจกัน ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน และด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2) ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความสามารถในการบูรณาการ และด้านความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย

3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โดยภาพรวมส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 3.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันส่งผลต่อ ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยรวม 3.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการ ใ้ว่างใจกันส่งผล ต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยรวม

ลิตธิศักดิ์ ชำปฏี (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ ขอนแก่น การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาบริบท เอกสาร และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น ระยะที่ 2 เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รองผู้อำนวยการ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว เจ้าหน้าที่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (เจ้าของสถานประกอบการ ผู้นำชุมชน) ผู้ปกครองและตัวแทนนักศึกษา ระยะที่ 3 เป็นการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) และการวัด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาโดยการสังเกตของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ปกครอง และระยะที่ 4 เป็นการสรุปผลการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 ฝ่าย หัวหน้า แผนกวิชาจำนวน 11 คน หัวหน้างานกิจกรรมนักศึกษา หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานอาจารย์ที่ ปรึกษา หัวหน้างานปกครอง ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 11 คนและตัวแทนนักศึกษา (คณะกรรมการ องค์กรวิชาชีพ) จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สำคัญ ได้แก่ แบบสอบถาม การดำเนินกิจกรรม แบบสัมภาษณ์การดำเนินกิจกรรม แบบประเมินผลการดำเนินงานการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา และ แบบสังเกตคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของ นักศึกษา โดยอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครองนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1) ระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่ ประกอบด้วย 3 ระบบย่อย ได้แก่ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักศึกษา ระบบการจัดการเรียนการสอน และระบบกิจกรรม นักศึกษา โดยนำทั้ง 3 ระบบนี้บูรณาการเข้าไปในการบริหารจัดการ 1) ดำเนินกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ กิจกรรมก่อนเข้าเรียน (ก่อนเวลา 8.30 น.) กิจกรรมการเรียนการสอน (เริ่มเรียนคาบแรกเวลา 8.30 น.) และกิจกรรมยามว่าง (พักกลางวันหรือช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอน) 2) สนับสนุนให้มีกิจกรรม Home Room (ทุกวันจันทร์เวลา 8.30-9.30 น.) และกิจกรรมลูกเสือวิสามัญและรักษาดินแดน (ทุกวันพุธ เวลา 14.30 - 16.30 น.) และกิจกรรมองค์กรวิชาชีพและชมรมวิชาชีพ (ทุกวันศุกร์เวลา 14.30-16.30 น.) และ 3) ดำเนินกิจกรรมส่งเสริม (ยกย่องการทำความคิด) และดูแลช่วยเหลือพัฒนานักศึกษา (กระทำผิด

ระเบียบละเมิดข้อตกลงหรือเรียนอ่อน) ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริม และ กิจกรรมช่วยเหลือและพัฒนา
 ดำเนินการในลักษณะ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 2 วงรอบ วงรอบที่ 1 ดำเนินการระหว่างภาค
 เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 และวงรอบที่ 2 ดำเนินการระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 พบว่า
 ระบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น
 เป็นระบบการบริหารจัดการ ที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ดี นักศึกษามี
 พัฒนาการด้านคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์อย่างเป็นรูปธรรม ดังจะเห็นได้จากผลการสัมภาษณ์และ
 สอบถามผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความเห็นตรงกันว่า กิจกรรมและระบบต่างๆ ที่นำมาใช้มี
 ช่วยส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอย่างมาก ทำให้นักศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพ
 ขอนแก่น โดยภาพรวมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดีขึ้นมาก สอดคล้องกับผลการวัดคุณลักษณะที่พึง
 ประสงค์ของนักศึกษา ที่พบว่า ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ปกครองของนักศึกษามีความเห็นว่าคุณ
 ลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.08, S.D. = 0.64$) นอกจากนี้
 ยังมีข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่สอดคล้องกันไปทิศทางเดียวกันอย่างชัดเจน
 กล่าว คือ หลังจากที่วิทยาลัยนาระบบบริหารจัดการมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
 ที่พึงประสงค์ของนักศึกษา มีผลทำให้นักศึกษามีพัฒนาการของพฤติกรรมและการเรียน ไปในทางที่ดี
 มาก

2) อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ปกครอง ที่ดูแลนักศึกษาในระหว่างที่มาเรียนและอยู่ที่บ้าน โดยการ
 ประสานงานอย่างใกล้ชิดตามระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
 นักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น คือ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินการตามระบบประสบ
 ความสำเร็จ สามารถส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

ศิววรรณ เกียรติสุรนนท์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัด
 การศึกษาขององค์กรเอกชน จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วน
 ร่วม ในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่
 1) ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิของจังหวัดศรีสะเกษ
 2) ประเมินรูปแบบ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน โดยการจัดประชุมกลุ่ม
 สนทนา 3) ทดลองใช้รูปแบบ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน ที่โรงเรียนศรีสะเก
 ษวิทยาลัย แล้วประเมินผล และ 4) ปรับปรุงรูปแบบจากผลการทดลอง ผลการวิจัยได้รูปแบบการมี
 ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้องเหมาะสม
 ปฏิบัติได้ และสถานศึกษาได้รับประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย คณะอนุกรรมการจากองค์กรเอกชนเข้าร่วม
 บริหารจัดการใน 6 ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป ระดมเงินทุนเพื่อ
 พัฒนาสถานศึกษา และประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การจัดการของสถานศึกษาโดยมีการ
 ร่วมกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ด้วย

พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การวิจัยมี 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาการบริหารจัดการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ประสบผลสำเร็จภายใต้เครือข่ายความร่วมมือ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบายในกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 คน และการสำรวจสภาพปัญหาและความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบกระบวนการสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในสถานการณ์จริง จำนวน 2 โรงเรียน และระยะที่ 4 การประเมินการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย กระบวนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธสัญญา ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ส่วนองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ 1) ลักษณะหรือกิจกรรมที่สำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย 2) ขอบข่ายและภารกิจของการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empowerment) ของเครือข่าย 5) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย และ 6) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล

ผลการทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า กลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กร ที่สมัครใจนวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน สถาบันทางศาสนา สถาบันอุดมศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงพยาบาลชุมชน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทเพื่อทราบจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป แล้วสรุปรวมจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานแต่ละด้าน เพื่อกำหนดเป้าหมายในการทำงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจัดทำแผนพัฒนาร่วมกัน มีโครงการเกิดขึ้นหลายโครงการในโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง การดำเนินงานตามโครงการเสร็จสิ้นในหนึ่งปีการศึกษาผลการประเมิน โครงการพบว่า ส่งผลการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานด้านวิชาการ

งบประมาณ บุคคลและบริหารทั่วไป และส่งผลกระทบต่อนักเรียนตามข้อหาที่คาดหวังสูงกว่าปีที่ผ่านมา

พระชานนท์ จักรโกและคณะ (2554) การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านถ้ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 160 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านถ้ำ โดยภาพรวม มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.0) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ด้านกิจกรรมนักเรียน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06) รองลงมาได้แก่ด้านสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.99) และด้านที่มีสภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านวิชาการ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.97)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านวิชาการ อาทิ การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในดานการวางแผนการจัดทำหลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตร และโรงเรียนควรดึงเอาทรัพยากรบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ หรือบุคคลที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนให้มากขึ้น อาทิ การเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา หรือกรรมการที่ปรึกษา เพื่อให้คำปรึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนเป็นต้น

สมศักดิ์ เอี่ยมดี (2554) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาองค์ประกอบของระบบกระบวนการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน 2) การสร้างและการพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยยกร่างระบบฯ เชิงทฤษฎี และตรวจสอบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง 3) การทดลองใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการกลุ่ม จำนวน 18 คน 4) การประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม ในด้านความสำเร็จ ความพึงพอใจและความต่อเนื่อง โดยใช้แบบสอบถามกับผู้เกี่ยวข้อง รวม 18 คน สถิติที่ใช้ค่าเฉลี่ย \bar{X} ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) องค์กรของเครือข่าย 2) การจัดการเครือข่าย 3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย 4) การดำรงรักษาเครือข่าย

2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเป็นประโยชน์ความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้น องค์กรประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความเป็นไปได้ และองค์กรประกอบที่ 4 การดำรงรักษาเครือข่าย ความเป็นไปได้ ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบสามารถนำไปปรับใช้ ให้เหมาะสมกับเครือข่ายการจัดการศึกษาได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความพึงพอใจในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการจัดศูนย์ประสานงานติดต่อสื่อสาร และพัฒนาความรู้และทักษะระหว่างสมาชิกที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ความต่อเนื่องภาพรวมมีความต่อเนื่องในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการกำหนดคู่มือการบริหารงานอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

จิระพงษ์ และคณะ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีจำนวน 5 แห่ง ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มากร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ด้วยการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา จำนวน 82 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) คณะกรรมการบริหารแบบมี

ส่วนร่วม 3) ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความเหมาะสม และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

นริศ แก้วสีนวล และคณะ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ การดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ โดยการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาตัวแบบสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างจำนวน 4 สถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 48 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการโดยการจัดทำรูปแบบฉบับร่างและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน และจัดทำคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบและประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่ามัธยฐาน (median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (inter-quartile range) ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาตัวแบบสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 3) การพัฒนาทีมงานวิชาการในสถานศึกษา 4) กระบวนการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดคุณภาพในสถานศึกษา และ 5) การกิจและขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2. รูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 26 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้รวม 141 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมาก และผลการสร้างคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบ ประกอบด้วย 7 ตอน ได้แก่ 1) บทนำ 2) วิธีดำเนินการตามรูปแบบ 3) รูปแบบ 4) การดำเนินการตามรูปแบบ 5) บทบาทหน้าที่ของบุคลากร 6) เกณฑ์การประเมินผลการใช้รูปแบบ และ 7) แบบประเมินผลการใช้รูปแบบส่วนผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบอยู่ในระดับมาก

เสรษฐชัย วิสาทาโส (2556) การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประธานคณะกรรมการ จำนวน 118 คน รวมจำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (independent samples) และ F-test (One way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย รองลงมาคือ ด้านการออกแบบ กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในการปฏิบัติคือ ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรอบด้าน

4. แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร, การพัฒนาระบบการสนับสนุน, การจัดหลักสูตรสถานศึกษา, การจัดทำโครงการสร้างของหลักสูตร, การออกแบบการเรียนรู้, การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย, การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ธานินทร์ ศรีชมภู (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความ มีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วิชดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอนคือ

1) การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การออกแบบเครื่องมือการวิจัย เพื่อนำไปศึกษาการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา 2) การสร้างรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ ด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และ 3) การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยผู้วิจัยได้เดินทางเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลิต และปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ

2. รูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่เป็นกลไกการขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารงานระบบทวิภาคีในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ 1.1) คณะกรรมการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 1.2) หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 7 หน้าที่ 2) ขอบข่ายงานการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 8 ภารกิจ 3) กระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การนำหรือการสั่งการ การลงมือปฏิบัติ การควบคุมตรวจสอบและประเมิน และการปรับปรุงและพัฒนา 4) สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 3 สมรรถนะ และ 5) ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

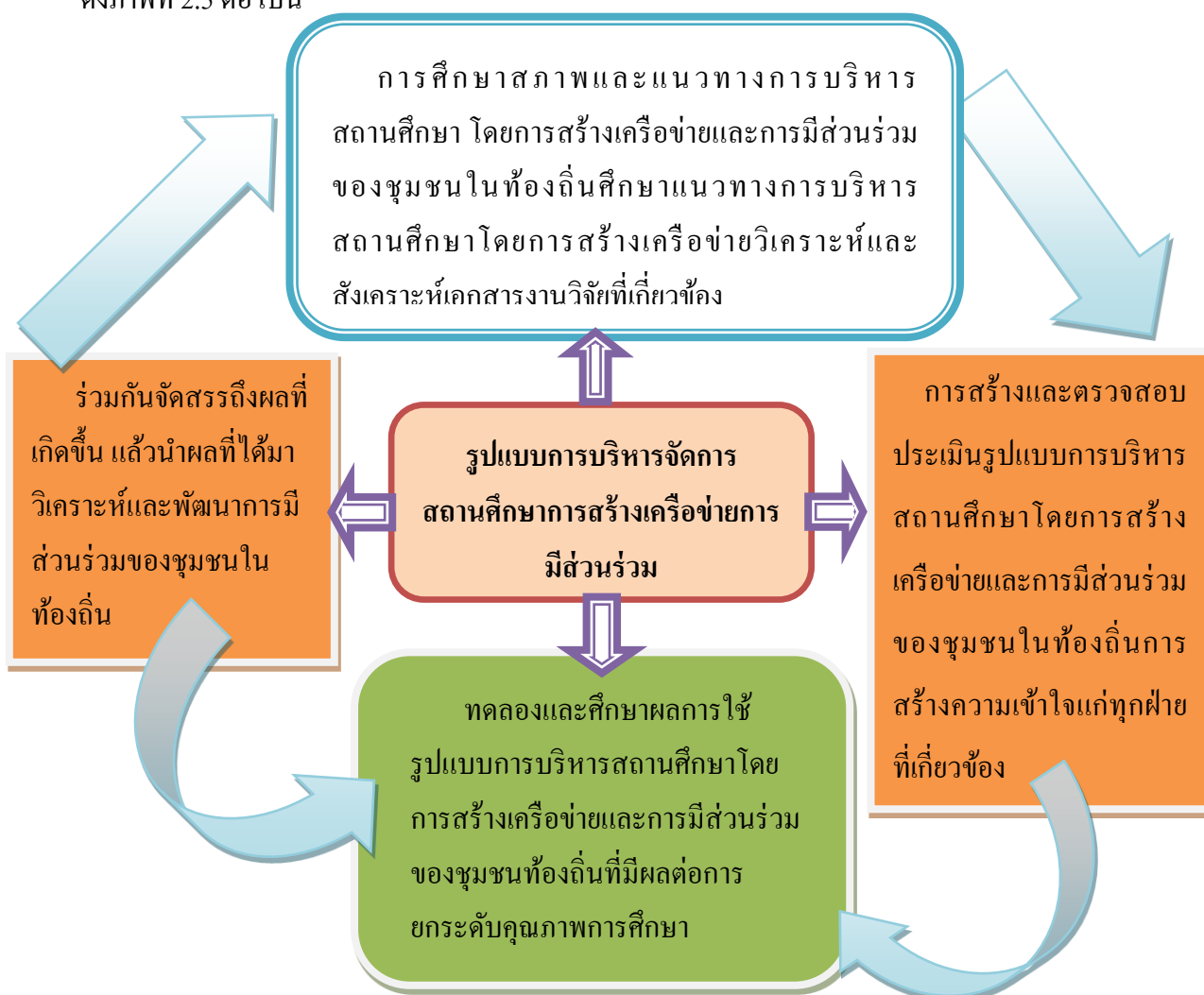
3. การประเมินรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

ดังนั้น การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา มีการดำเนินการโดยความร่วมมือของ 2 ฝ่าย คือ สถานประกอบการ และสถานศึกษา ซึ่งต้องมีความพร้อมทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งเรียกว่า การจัดอาชีวศึกษาระบบ

ทวิภาคี การเริ่มต้นจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีจะเริ่มจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้ โดยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่ายซึ่งการดำเนินการดังกล่าว เป็นพื้นฐานของการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเน้นการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ดี การบริหารสถานศึกษา ดังที่กล่าวมานี้ จะขาดส่วนหนึ่งส่วนใด ไม่ได้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทางการศึกษา สถานศึกษาควรมีรูปแบบของการบริหารสถานศึกษา แบบมีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนและดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของวิทยาลัยการอาชีพแกลง มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 2.5 ต่อไปนี้

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา:กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

โดยผู้วิจัยกำหนดเป้าหมายของระดับคุณภาพสถานศึกษาสูงขึ้น ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การออกแบบเครื่องมือการวิจัยเพื่อนำไปสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ผู้วิจัยดำเนินการ โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาโดยผู้วิจัยนำแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย แนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบ

การบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแก่ง ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 416 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970, pp. 608-609, อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 42-43) ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวม 200 คน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยแยกเป็นผู้ปกครองจำนวน 60 คน ผู้นำชุมชน 60 คน สถานประกอบการ จำนวน 60 แห่ง และผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน	มีจำนวน 10 ข้อ
2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ	มีจำนวน 10 ข้อ
2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	มีจำนวน 10 ข้อ
2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	มีจำนวน 10 ข้อ

สำหรับแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นตามสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่ปรากฏเป็นรายชื่อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วย

1. ดร.สุกิจ โพธิ์ศิริกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
2. ดร.ภูมิพัฒน์ แก้วมูล	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด อำเภอมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด
3. ดร.อุคร อรกุล	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4. ดร.สมศักดิ์ นิลผาย ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองหญ้าบัว อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด
5. นายอัมพร อิศสารักษ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง
6. นายสุพจน์ เบญจามฤต ผู้อำนวยการ โรงเรียนเขาชะเมา อำเภอเขาชะเมา
จังหวัดระยอง
7. นายอุทัย สิงโตทอง ผู้อำนวยการ โรงเรียนชลราษฎรบำรุง อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง

เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข และประเมินคุณภาพเครื่องมือก่อนนำไปทดลองใช้ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- +1 เมื่อแบบสอบถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา
- 1 เมื่อแน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

วิเคราะห์แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.6 – 1.00 ไปมาใช้เป็นเครื่องมือในการสอบถามแล้ว นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2553, หน้า 125) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยวิธีการดังนี้

3.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยผู้วิจัยนำแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย แนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ทั้งในและต่างประเทศตามกรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 การใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังกล่าวข้างต้น แบบปลายปิด และปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามการจัดหมวดหมู่และสาระของข้อมูล ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากเอกสาร และข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด

5. การนำเสนอข้อมูล เสนอเป็นตารางประกอบความเรียงและแผนภาพ ตามประเด็นการวิจัย ดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.2 ข้อมูลของกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามี 4 ด้าน คือ

5.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน

5.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ

5.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

5.2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์

5.2.6 ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา และข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ดำเนินการตามลำดับ โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาเตรียมการยกร่างรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษา และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

2.1.2 นำร่างรูปแบบที่สร้างขึ้นปรึกษาและขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขให้ตรงและครอบคลุมเนื้อหา

2.1.3 ศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการสัมมนารับฟังความคิดเห็น/สนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศรีพรหม

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

และพัฒนศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราภรณ์ ชันชบุตร	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. ดร.นิภารัตน์ สายประเสริฐ	อาจารย์ประจำคณะอุตสาหกรรม
โรงแรมและ การท่องเที่ยว วิทยาเขต
วังไกลกังวล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลรัตนโกสินทร์
4. ดร.กฤติศา เหมมาเพชร	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
และพัฒนศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ดร.ทวีสิทธิ์ อิศรเดช	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดป่าประดู่
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
6. ดร.สุกิจ โพธิ์ศิริกุล	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านค่าย
อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
7. นายอัมพร อิศสรารักษ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชำนาญสามัคคี
วิทยา อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง
8. นายสุพจน์ เบญจามฤต	ผู้อำนวยการ โรงเรียนเขาชะเมา
อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
9. นายอุทัย สิงโตทอง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชลราษฎรบำรุง
อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง

พร้อมแบบประเมินผลรูปแบบๆ ตามแบบที่สร้างขึ้นตามกรอบการวิจัย เกณฑ์คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาจาก (1) ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางการบริหารจัดการศึกษา (2) มีคุณวุฒิปริญญาโทและปริญญาเอกทางการบริหารจัดการศึกษาและทางการศึกษา (3) นักวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (4) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาและหรือในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ (5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตัวแทนองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนผู้ปกครอง

2.1.4 วิเคราะห์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ว่าเนื้อหาสาระในเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีความครอบคลุมเรื่องที่ทำการศึกษาเพียงใด และวิเคราะห์แก้ไขให้เหมาะสมของรูปแบบ

2.1.5 ปรับปรุงแก้ไข รูปแบบ จากการประชุมสัมมนา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

2.1.6 นำร่างรูปแบบที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข รูปแบบให้สมบูรณ์เพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงวุฒิ ตรวจสอบรูปแบบ ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา จากผลสรุปการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตามที่ประชุม โดยผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่พัฒนาขึ้นมา เพื่อให้รูปแบบฯ มีความสมบูรณ์เหมาะสม ถูกต้อง มีเนื้อหาครอบคลุม และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ผู้วิจัยจึงได้เชิญผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (ดังรายนามในภาคผนวก) มาตรวจสอบ โดยการสนทนากลุ่มย่อย พร้อมกับประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 4.11

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

3.1 นำรูปแบบที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงวุฒิ จากขั้นตอนที่ 2 นำมาทดลองใช้กับสถานศึกษา โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยตัวแทน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษารวม 40 คน โดยแยกเป็น ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน 10 คน สถานประกอบการ 10 คน และผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 10 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำผลที่ได้จากการใช้รูปแบบเอามาตรวจสอบและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา ผลที่ได้จากการนำรูปแบบไปทดลอง ตาม

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม และกระบวนการของการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ด้านการนำไปใช้ และด้านความเป็นประโยชน์

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา:กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการโดยจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

4.1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศรีพรหม	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
และพัฒนศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสนมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์
4.1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราภรณ์ ชันชบุตร	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4.1.3 ดร.นิภารัตน์ สายประเสริฐ	อาจารย์ประจำคณะอุตสาหกรรม
การโรงแรมและการท่องเที่ยว
วิทยาเขตวังไกลกังวล
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
รัตนโกสินทร์
4.1.4 ดร.กุลธิดา เหมมาเพชร	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
และพัฒนศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4.1.5 ดร.ทวีสิทธิ์ อิศรเดช	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดป่าประดู่
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
4.1.6 ดร.สุกิจ โพธิ์ศิริกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย
อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
4.1.7 นายอัมพร อิศสรารักษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญ
สามัคคีวิทยา อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง

4.1.8 นายสุพจน์ เบญจามฤต

ผู้อำนวยการ โรงเรียนเขาชะเมา

อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

4.1.9 นายอุทัย ลิงโตทอง

ผู้อำนวยการ โรงเรียนชลราษฎร

บำรุง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งประยุกต์ข้อคำถามจากมาตรฐานการประเมินที่พัฒนาขึ้น โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ (รายละเอียดดังภาคผนวก ช)

ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบ และการประเมิน ข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุง แก้ไข และจัดทำรูปแบบฉบับสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้และเผยแพร่ในสถานการณ์จริง สรุปและสังเคราะห์ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ทำการ สังเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการสังเคราะห์เป็นแผนภาพประกอบ ความเรียงและองค์ประกอบของ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามลำดับดังนี้

ภาพที่ 3.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการวิจัย

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การนำเสนอการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง พิจารณาจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมี

ส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1.1 ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

การวิจัยเพื่อนำไปสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง ผู้วิจัยดำเนินการ โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยผู้วิจัยนำแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย แนวคิด วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ดังมีรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.1 และ นำสาระสำคัญที่สามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 2.5

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

แนวคิดของนักการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาของชาติเกี่ยวกับองค์ประกอบและปัจจัยสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น			
	หลักการของรูปแบบ	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	กระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม	สาระของการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ใน มาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจและตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคมการเมืองทุกด้าน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น	/	/	/	/
2. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2559 เช่นกัน ได้กำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา	/	/	/	/

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดของนักการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาของชาติเกี่ยวกับองค์ประกอบและปัจจัยสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของ ชุมชนท้องถิ่น			
	หลักการ ของ รูปแบบ	วัตถุประสงค์ ของ รูปแบบ	กระบวนการ สร้าง เครือข่าย และการมี ส่วนร่วม	สาระของ การสร้าง เครือข่าย และ การมีส่วนร่วม
3.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และมีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) ได้บัญญัติสาระที่เป็นหลักสำคัญเพื่อเปิด โอกาสให้หน่วยงานทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังปรากฏใน มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา มาตรา 9 (6) ให้ยึดหลักการมีส่วน ร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น	/			

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดของนักการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาของชาติเกี่ยวกับองค์ประกอบและปัจจัยสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของ ชุมชนท้องถิ่น			
	หลักการ ของ รูปแบบ	วัตถุประสงค์ ของ รูปแบบ	กระบวนการ สร้าง เครือข่าย และการมี ส่วนร่วม	สาระของ การสร้าง เครือข่าย และ การมีส่วนร่วม
4. โคอห์น และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1990, อ้างถึงในสมประสงค์ วิทย์เกียรติ, 2552) ได้จำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมออกเป็นหัวข้อสำคัญๆ คือ เรื่องของการตัดสินใจ การดำเนินการ ผลประโยชน์ และการประเมินตั้งข้อสรุป	/			/
4.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) กระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่จะต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงริเริ่มการตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้			/	/

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดของนักการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาของชาติเกี่ยวกับองค์ประกอบและปัจจัยสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของ ชุมชนท้องถิ่น			
	หลักการ ของ รูปแบบ	วัตถุประสงค์ ของ รูปแบบ	กระบวนการ สร้าง เครือข่าย และการมี ส่วนร่วม	สาระของ การสร้าง เครือข่าย และ การมีส่วนร่วม
4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ใน ส่วน ที่ เป็น องค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการ นั้น จะ ได้ มา จาก คำ ถาม ที่ ว่า ใคร จะ ทำ ประโยชน์ ให้ แก่ โครงการ ได้ บ้าง และ จะ ทำ ประโยชน์ ได้ โดย วิธี ไหน เช่น การ ช่วย เหลือ ด้าน ทรัพยากร การ บริหาร งาน และ ประสาน งาน และการ ขอ ความ ช่วย เหลือ	/	/	/	/
4.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ใน ส่วน ที่ เกี่ยว ข้อง กับ ผล ประโยชน์ นั้น นอก จาก ความ สำคัญ ของ ผล ประโยชน์ ใน เชน ปริมาณ และ เชน คุณ ภาพ แล้ว ยัง จะ ต้อง พิจารณา ถึง การ กระจาย ผล ประโยชน์ ภาย ใน กลุ่ม ด้วย ผล ประโยชน์ ของ โครงการ นี้ รวม ทั้ง ผล ที่ เป็น ประโยชน์ ใน ทาง บวก และ ผล ที่ เกิด ขึ้น ใน ทาง ลบ ที่ เป็น ผล เสีย ของ โครงการ ซึ่ง จะ เป็น ประโยชน์ และเป็น โทษ ต่อ บุคคล และ สังคม ด้วย	/	/	/	/

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดของนักการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาของชาติเกี่ยวกับองค์ประกอบและปัจจัยสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของ ชุมชนท้องถิ่น			
	หลักการ ของ รูปแบบ	วัตถุประสงค์ ของ รูปแบบ	กระบวนการ สร้าง เครือข่าย และการมี ส่วนร่วม	สาระของ การสร้าง เครือข่าย และ การมีส่วนร่วม
4.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลใน กลุ่มต่างๆ ได้	/	/	/	/
5. การยกระดับคุณภาพของวิทยาลัยการอาชีพแกดลง หมายถึง การเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงาน โดยการเพิ่มจำนวนผู้เรียน เพิ่มจำนวนทรัพยากรในการลงทุนทางการศึกษาจากภายนอกที่เกิดจากการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น			/	/

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดของนักการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาของชาติเกี่ยวกับองค์ประกอบและปัจจัยสำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น			
	หลักการ ของ รูปแบบ	วัตถุประสงค์ ของ รูปแบบ	กระบวนการ สร้าง เครือข่าย และ การมีส่วนร่วม	สาระของ การสร้าง เครือข่าย และ การมีส่วนร่วม
6. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2552 ที่มีฝ่ายรับผิดชอบในแต่ละฝ่ายงานประกอบด้วย		/		
6.1 ฝ่ายบริหารทรัพยากร				
6.2 ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ				
6.3 ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา		/	/	
6.4 ฝ่าย วิชาการ				

1.2 ผลการการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ดังแสดงในตารางที่ 4.2 – 4.11

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (n=200)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	127	63.50
หญิง	73	26.50
รวม	200	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	13	6.50
30 - 39 ปี	52	26.50
40 - 49 ปี	104	52.50
50 ปีขึ้นไป	31	15.50
รวม	200	100.00
3. วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	115	57.50
ปริญญาตรี	73	36.50
ปริญญาโท	12	6.00
สูงกว่าปริญญาโท	-	-
รวม	200	100.00
4. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		
ผู้ประกอบการ	60	30.00
ผู้นำชุมชน	60	30.00
สถานประกอบการ	60	30.00
ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา	20	10.00
รวม	200	100.00

จากตารางที่ 4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชายร้อยละ 63.50 อายุส่วนมากอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี ร้อยละ 52.50 วุฒิการศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 57.50

ตารางที่ 4.3 การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแยกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน	3.46	0.50	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ	3.64	0.59	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	3.31	0.56	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	3.63	0.55	มาก
รวม	3.51	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.3 ด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติและดำเนินการค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.56 อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.4 การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงานการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้ปกครอง	3.30	0.46	ปานกลาง
2. ผู้นำชุมชน	3.63	0.48	มาก
3. สถานประกอบการ	3.07	0.25	ปานกลาง
4. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.56	0.50	มากที่สุด
รวม	3.46	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.4 ด้านการปรึกษาหารือและวางแผนงาน มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ สถานประกอบการ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.25 อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.5 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้ปกครอง	3.92	0.28	มาก
2. ผู้นำชุมชน	3.34	0.47	ปานกลาง
3. สถานประกอบการ	3.35	0.48	ปานกลาง
4. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.60	0.49	มากที่สุด
รวม	3.64	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.5 ด้านการปฏิบัติและดำเนินการ มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ผู้นำชุมชน ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.59 อยู่ใน ระดับมาก

ตารางที่ 4.6 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้ปกครอง	3.28	0.45	ปานกลาง
2. ผู้นำชุมชน	3.19	0.39	ปานกลาง
3. สถานประกอบการ	3.05	0.21	ปานกลาง
4. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.52	0.50	มากที่สุด
รวม	3.31	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 ด้านการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ สถานประกอบการ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.21 อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.56 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.7 การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์การบริหารสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้ปกครอง	3.37	0.48	ปานกลาง
2. ผู้นำชุมชน	3.83	0.45	มาก
3. สถานประกอบการ	3.48	0.42	มาก
4. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.25	0.61	มาก
รวม	3.63	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.7 ด้านการจัดสรรผลประโยชน์ มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.61 อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ผู้ปกครอง ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงานการบริหารสถานศึกษาจำแนกเป็นรายข้อ

การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงานการบริหาร สถานศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน			
1. การรับรู้เรื่องการวางแผนงานในสถานศึกษา	3.39	0.60	ปานกลาง
2. การประชุมร่วมกันในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา	3.50	0.64	มาก
3. เปิดโอกาสให้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา	3.52	0.62	มาก
4. การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.46	0.63	มาก
5. การจัดทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา	3.49	0.62	มาก
6. การวางแผนจัดทำโครงการของสถานศึกษา	3.49	0.62	มาก
7. การวางแผนงานด้านบุคคลของสถานศึกษา	3.34	0.56	ปานกลาง
8. การวางแผนงานวิชาการและการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	3.43	0.59	มาก
9. มีข้อคิดเห็น/เสนอแนะในการประชุมวางแผนงานสถานศึกษา	3.46	0.57	ปานกลาง
10.การคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหาของการวางแผน	3.51	0.56	มาก
รวม	3.46	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.8 ด้านการปรึกษาหารือและวางแผนงาน มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ เปิดโอกาสให้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การวางแผนงานด้านบุคคลของสถานศึกษา

ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.56 อยู่ในระดับมาก ในภาพรวม
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.9 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการการบริหารสถานศึกษาจำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการการบริหารสถานศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ			
1. การประชุม พุดคุยและปรึกษาหารือร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	3.50	0.62	มาก
2. การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	3.54	0.59	มาก
3. การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	3.46	0.60	มาก
4. การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	3.78	0.52	มาก
5. การสนับสนุนด้านวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.80	0.53	มาก
6. การแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน	3.74	0.53	มาก
7. การดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียน	3.72	0.57	มาก
8. การพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา	3.50	0.61	มาก
9. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	3.91	0.51	มาก
10. การดำเนินงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารสนเทศของสถานศึกษา	3.49	0.63	มาก
รวม	3.64	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.9 ด้านการปฏิบัติและดำเนินการการบริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมมากที่สุดคือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับมาก ในภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.10 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการบริหารสถานศึกษาจำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการบริหาร สถานศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล			
1. การปรึกษาหารือเพื่อเตรียมการประเมินผล	3.25	0.55	ปานกลาง
2. ติดตามประเมินผลด้านประกันคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา	3.28	0.51	ปานกลาง
3. ประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.24	0.54	ปานกลาง
4. ประเมินแผนพัฒนาของสถานศึกษา	3.34	0.60	ปานกลาง
5. การติดตามประเมินผลการดำเนิน โครงการของ สถานศึกษา	3.40	0.60	ปานกลาง
6. การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายบริการ ทรัพยากรในสถานศึกษา	3.34	0.57	ปานกลาง
7. การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านฝ่าย แผนงานและความร่วมมือในสถานศึกษา	3.33	0.59	ปานกลาง
8. การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายพัฒนา กิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา	3.29	0.57	ปานกลาง
9. การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายวิชาการใน สถานศึกษา	3.23	0.53	ปานกลาง
10. การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.36	0.55	ปานกลาง
รวม	3.31	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 ด้านการการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายวิชาการ ในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.53 อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 3.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.56 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.11 การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาจำแนกเป็นรายข้อ

การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ในการบริหาร สถานศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์			
1. การจัดสรรงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา	3.58	0.64	มาก
2. การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	3.72	0.49	มาก
3. การจัดหารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา	3.70	0.49	มาก
4. การวางระบบใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	3.71	0.52	มาก
5. การควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุของสถานศึกษา	3.49	0.52	มาก
6. การจัดสรรทุนและอุปกรณ์ทางการศึกษาสำหรับนักเรียนนักศึกษา	3.76	0.50	มาก
7. การจัดสร้างและซ่อมแซมอาคารสถานที่ในสถานศึกษา	3.86	0.41	มาก
8. การจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	3.55	0.65	มาก
9. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการใช้งบประมาณในสถานศึกษา	3.49	0.54	มาก
10. การจัดซื้อและจ้างวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ในสถานศึกษา	3.42	0.54	มาก
รวม	3.63	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.11 ด้านการจัดสรรผลประโยชน์มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การจัดสร้างและซ่อมแซมอาคารสถานที่ในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.41 อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การจัดซื้อและจ้างวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.54 อยู่ในระดับมาก ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นจากกลุ่มประชากรที่ศึกษาวิจัย ปรีक्षाและขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขให้ตรงและครอบคลุมเนื้อหา ศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการสัมมนารับฟังความคิดเห็น/สนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างและกระบวนการการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วม ปรีक्षाหรือและวางแผนงาน ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร ซึ่งสามารถสรุปดังภาพที่ 3.1

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

การตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) หากค่าสอดคล้อง ดังนี้

ในการประเมินองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ในครั้งนี้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน (ดังรายนามในภาคผนวก ข) ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง หากค่าความสอดคล้องตามตารางวิเคราะห์ผลการประเมินความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังตารางที่ 4.12 – 4.15

ตารางที่ 4.12 การตรวจสอบองค์ประกอบของผู้เชี่ยวชาญด้านที่ 1 การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน (N=9)

ที่	รายการ	จำนวน (คน)
1.1	การรับรู้เรื่องการวางแผนงานในสถานศึกษา	9
1.2	การประชุมร่วมกันในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา	9
1.3	เปิดโอกาสให้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา	9
1.4	การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	9
1.5	การจัดทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา	9
1.6	การวางแผนจัดทำโครงการของสถานศึกษา	9
1.7	การวางแผนงานด้านบุคคลของสถานศึกษา	9
1.8	การวางแผนงานวิชาการและการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	9
1.9	มีข้อคิดเห็น/เสนอแนะในการประชุมวางแผนงานสถานศึกษา	9
1.10	การคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหาของการวางแผน	9

จากตารางที่ 4.12 องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน มีตัวแปร 10 ตัวแปร ผลจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทั้ง 9 ท่านในทุกตัวแปร

ตารางที่ 4.13 การตรวจสอบองค์ประกอบของผู้เชี่ยวชาญด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและ
ดำเนินการ (N=9)

ที่	รายการ	จำนวน (คน)
2.1	การประชุม พูดคุยและปรึกษาหารือร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษา	9
2.2	การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	9
2.3	การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	9
2.4	การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	9
2.5	การสนับสนุนด้านวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น	9
2.6	การแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน	9
2.7	การดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียน	9
2.8	การพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา	9
2.9	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	9
2.10	การดำเนินงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารสนเทศของสถานศึกษา	9

จากตารางที่ 4.13 องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ มีตัวแปร
10 ตัวแปร ผลจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทั้ง 9 ท่านในทุกตัวแปร

ตารางที่ 4.14 การตรวจสอบองค์ประกอบของผู้เชี่ยวชาญด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมในการติดตาม
ประเมินผล (N=9)

ที่	รายการ	จำนวน (คน)
3.1	การปรึกษาหารือเพื่อเตรียมการประเมินผล	9
3.2	ติดตามประเมินผลด้านประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	9
3.3	ประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	9
3.4	ประเมินแผนพัฒนาของสถานศึกษา	9
3.5	การติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการของสถานศึกษา	9
3.6	การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายบริการทรัพยากรในสถานศึกษา	9
3.7	การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านฝ่ายแผนงานและความร่วมมือในสถานศึกษา	9
3.8	การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา	9
3.9	การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายวิชาการในสถานศึกษา	9
3.10	การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา	9

จากตารางที่ 4.14 องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีตัวแปร 10 ตัวแปร ผลจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทั้ง 9 ท่านในทุกตัวแปร

ตารางที่ 4.15 การตรวจสอบองค์ประกอบของผู้เชี่ยวชาญด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดสรร
ผลประโยชน์ (N=9)

ที่	รายการ	จำนวน (คน)
4.1	การจัดสรรงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา	9
4.2	การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วน ท้องถิ่น	9
4.3	การจัดหารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา	9
4.4	การวางระบบใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	9
4.5	การควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุของสถานศึกษา	9
4.6	การจัดสรรทุนและอุปกรณ์ทางการศึกษาสำหรับนักเรียนนักศึกษา	9
4.7	การจัดสร้างและซ่อมแซมอาคารสถานที่ในสถานศึกษา	9
4.8	การจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	9
4.9	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการใช้งบประมาณในสถานศึกษา	9
4.10	การจัดซื้อและจ้างวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ในสถานศึกษา	9

จากตารางที่ 4.15 องค์ประกอบที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์มีตัวแปร 10 ตัวแปร ผลจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทั้ง 9 ท่านในทุกตัวแปร

**ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
ร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการ
อาชีพแก่ง**

3.1 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยตัวแทน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวม 40 คน โดยแยกเป็น ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน 10 คน สถานประกอบการ 10 คน และผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 10 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำผลที่ได้จากการใช้รูปแบบเอามาตรวจสอบและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา ผลที่ได้จากการนำรูปแบบไปทดลอง ตามองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม และกระบวนการของการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ด้านการนำไปใช้ และด้านความเป็นประโยชน์ ดังผลการวิเคราะห์ปรากฏตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D	ระดับความเหมาะสม
ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา			
1. การกำหนดหลักการและเหตุผล	4.85	0.36	มากที่สุด
2. การกำหนดวัตถุประสงค์	4.85	0.36	มากที่สุด
3. การกำหนดขอบเขต ขั้นตอน และวิธีดำเนินการ	4.82	0.39	มากที่สุด

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D	ระดับความเหมาะสม
4. การกำหนดวิธีการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน	4.95	0.22	มากที่สุด
5. การกำหนดการติดตาม และประเมินผล	4.78	0.42	มากที่สุด
6. การกำหนดเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.88	0.16	มากที่สุด
ด้านการนำไปใช้			
7. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ได้	5.00	0.00	มากที่สุด
8. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้	4.75	0.44	มากที่สุด
9. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน	4.38	0.49	มากที่สุด
10. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีความถูกต้องตามสภาพจริง	4.25	0.44	มากที่สุด
รวม	4.59	0.23	มากที่สุด
ด้านความเป็นประโยชน์			
11. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.82	0.39	มากที่สุด
12. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปใช้จริง	5.00	0.00	มากที่สุด
13. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั้งระบบ	4.58	0.50	มากที่สุด
รวม	4.80	0.26	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.76	0.13	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.16 ผลการทดลองใช้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหา การนำไปใช้ และความเป็นประโยชน์ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.31 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1. ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่สร้างขึ้นมามีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.16 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหามากที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 5.00

2. ด้านการนำไปใช้ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมามีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.23 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหาที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 5.00

3. ด้านความเป็นประโยชน์ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมามีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.26 ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหาที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปใช้จริง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 5.00

**ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
ร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการ
อาชีพแก่ง**

การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
ร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม
ขั้นตอนต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นมา เพื่อให้รูปแบบฯ มีความสมบูรณ์ เหมาะสม ถูกต้อง มีเนื้อหาครอบคลุม
และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ผู้วิจัยจึงได้เชิญผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงวุฒิ จำนวน 9 คน (ดังรายนาม
ในภาคผนวก ข) โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง มาตรวจสอบและประเมินฯ โดยการสนทนากลุ่มย่อย
(focus group discussion) พร้อมกับประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา
ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 4.17

**ตารางที่ 4.17 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมี
ส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา**

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D	ระดับความเหมาะสม
ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา			
1. การกำหนดหลักการและเหตุผล	4.89	0.33	มากที่สุด
2. การกำหนดวัตถุประสงค์	4.89	0.33	มากที่สุด
3. การกำหนดขอบเขต ขั้นตอน และวิธีดำเนินการ	4.89	0.33	มากที่สุด
4. การกำหนดวิธีการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน	4.89	0.33	มากที่สุด
5. การกำหนดการติดตาม และประเมินผล	4.78	0.44	มากที่สุด
6. การกำหนดเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.89	0.29	มากที่สุด

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D	ระดับความเหมาะสม
ด้านการนำไปใช้			
7. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ได้	5.00	0.00	มากที่สุด
8. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้	4.78	0.44	มากที่สุด
9. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน	4.44	0.52	มากที่สุด
10. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีความถูกต้องตามสภาพจริง	4.33	0.50	มากที่สุด
รวม	4.63	0.32	มากที่สุด
ด้านความเป็นประโยชน์			
11. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.89	0.33	มากที่สุด
12. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปใช้จริง	5.00	0.00	มากที่สุด
13. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั้งระบบ	4.62	0.51	มากที่สุด
รวม	4.83	0.28	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.80	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.17 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหา การนำไปใช้ และ

ความเป็นประโยชน์ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.31อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1. ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่สร้างขึ้นมามีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.29 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหามากที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 5.00

2. ด้านการนำไปใช้ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมามีการนำไปใช้ได้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.32 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหามากที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 5.00

3. ด้านความเป็นประโยชน์ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมามีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.28 ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหามากที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปใช้จริง มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 5.00

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมามีความครอบคลุมเนื้อหาการบริหารจัดการ ครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถที่นำไปใช้ได้จริงในทุกสถานการณ์ ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทุกองค์ประกอบ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา:กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดเป้าหมายของระดับคุณภาพสถานศึกษาสูงขึ้น ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การออกแบบเครื่องมือการวิจัยเพื่อนำไปสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ชั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยผู้วิจัยนำแนวคิดจากการศึกษาเอกสารประกอบด้วย แนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน มีจำนวน 10 ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ มีจำนวน 10 ข้อ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีจำนวน 10 ข้อ

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ มีจำนวน 10 ข้อ

โดยมีข้อมูลการวิจัยประกอบ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชายร้อยละ 63.50 อายุส่วนมากอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี ร้อยละ 52.50 วุฒิการศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 57.50

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติและดำเนินการ อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการปรึกษาหารือและวางแผนงาน มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ สถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

4. ด้านการปฏิบัติและดำเนินการ มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ผู้นำชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

5. ด้านการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ สถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

6. ด้านการจัดสรรผลประโยชน์ มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

7. ด้านการปรึกษาหารือและวางแผนงาน มีส่วนร่วมมากที่สุดคือเปิดโอกาสให้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การวางแผนงานด้านบุคคลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

8. ด้านการปฏิบัติและดำเนินการการบริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

9. ด้านการการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายวิชาการ ในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

10. ด้านการจัดสรรผลประโยชน์มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การจัดสร้างและซ่อมแซมอาคารสถานที่ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การจัดซื้อและจ้างวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 2 สรุปการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแก่ง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

2.1 รูปแบบบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างและกระบวนการการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร ซึ่งนำมาเขียนในรูปของรูปแบบที่สมบูรณ์ ดังนี้

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบด้วยกัน คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม และ 4) สาระของการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ

เป็นรูปแบบที่มีการบริหารจัดการในลักษณะเป็นเจ้าของงานร่วมกันของกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เช่น ตัวแทนพ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมรมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง องค์กรของรัฐและเอกชนในชุมชน โดยยึดหลักความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.1 เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดจากการคิดร่วมกัน ดำเนินการร่วมกันรับผิดชอบร่วมกัน แก้ปัญหาาร่วมกัน ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จทางการศึกษา หรือการได้รับประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้เรียนหรือเด็ก เยาวชนและชุมชนร่วมกัน

2.2. เพื่อให้ผู้เรียนและประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างแท้จริง สามารถเสนอความต้องการทางการศึกษาของตนและชุมชน ก่อให้เกิดความพึงพอใจ นำไปสู่ประสิทธิผลของการศึกษา

2.3 เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการสนับสนุนส่งเสริมของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. กระบวนการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วม

กระบวนการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ร่วมปรึกษาหารือและวางแผน

3.1.1 ร่วมคิด สถานศึกษาจัดทำประชาคม ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน และกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกันเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

3.1.2 ร่วมวางแผน โดยมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ตามการจัดทำประชาคม ทั้งแผน กลยุทธ์ แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ และมีการกำหนดโครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนร่วมกัน

3.2 ร่วมปฏิบัติและดำเนินการ

3.2.1 ร่วมดำเนินการ เมื่อมีการมอบหมายการดำเนินงานใดๆ ของสถานศึกษาที่เกิดจากการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีการดำเนินงานในกิจกรรมนั้นๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่กำหนดร่วมกัน

3.2.2 ร่วมรับผิดชอบ เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการและผลของการดำเนินงานทั้งด้านบวกและด้านลบ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย จะมีการรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นร่วมกันโดยไม่ทอดทิ้งให้เป็นปัญหาของผู้ใดผู้หนึ่ง ความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นไปตามระดับของความรับผิดชอบ เช่น ผู้บริหารมีหน้าที่บริหารงาน ครูมีหน้าที่สอนจัดประสบการณ์เรียน และพัฒนาการเรียนรู้ ภูมิปัญญาช่วยสอน ชุมชนทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมการเรียนรู้ ระดมทรัพยากร เป็นต้น

3.2.3 ร่วมแก้ปัญหา เมื่อมีปัญหาอันเกิดจากการบริหารจัดการหรือดำเนินงานผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีการหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกันให้ลุล่วงด้วยดี

3.3 ร่วมติดตามและประเมินผล

3.3.1 ร่วมติดตามประเมินผล ระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีการติดตามและประเมินผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานร่วมกัน ในกิจกรรมการประเมินผลการเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือภูมิปัญญา สามารถเข้ามามีส่วนในการประเมินผู้เรียนด้วย

3.3.2 ร่วมชื่นชมผลสำเร็จ เมื่อเกิดผลผลิต ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกัน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีความพึงพอใจและชื่นชมในผลสำเร็จนั้นๆ ร่วมกัน เช่นการร่วมแสดงความยินดี การยกย่องให้เกียรติ การมอบรางวัล ฯลฯ ตลอดจน การถอดบทเรียนร่วมกัน

3.4 ร่วมจัดสรรผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้นนอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย ซึ่งได้แก่

3.4.1 ร่วมระดมทรัพยากร ได้แก่ เงิน อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์

3.4.2 ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การสนับสนุนครูและบุคลากร เงิน อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ฯลฯ

4. สาระของการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วม

ในการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การมีส่วนร่วมด้านการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมทางกายภาพ และการสนับสนุนจากเครือข่ายอื่น ดังนี้

4.1 การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการการเรียนรู้ ได้แก่

4.1.1 การกำหนดประเด็นปัญหาและความต้องการทางการศึกษาร่วมกัน

4.1.2 การจัดทำหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตรหรือสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการ

4.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติร่วมกัน เช่น การเป็นครูภูมิปัญญา การร่วมสอน การจัดแหล่งเรียนรู้

4.1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

4.1.5 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ

4.1.6 การกำกับ ติดตาม และประเมินผล

4.1.7 การปรับปรุงพัฒนาและการถอดบทเรียนจากการเรียนรู้

4.2 การมีส่วนร่วมทางกายภาพ ได้แก่

4.2.1 การร่วมระดมทรัพยากร ได้แก่ เงิน อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์

4.2.2 การร่วมสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การสนับสนุนครูและบุคลากร เงิน อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ฯลฯ

4.3 การสนับสนุนจากเครือข่ายอื่น

ในการบริหารจัดการแบบเครือข่ายดังกล่าว นอกจากจะมีเครือข่ายพันธมิตรสถานศึกษาประเภทเดียวกันแล้ว ควรแสวงหาเครือข่ายอื่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้บรรลุผลสำเร็จ ดังนี้

4.3.1 เครือข่ายองค์กรภายนอกเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) กองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาไทย มูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการศึกษา สมาคมพ่อแม่ผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า ชมรมสตรี ชมรมผู้อาวุโส ภูมิปัญญา และชมรมเด็กและเยาวชน เป็นต้น

4.3.2 เครือข่ายเสมือนจริงทางออนไลน์ ที่จะสนับสนุนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ

4.3.3 เครือข่ายสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญศึกษา โรงเรียนเอกชน เป็นต้น

1.2 สรุปผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) หาค่าสอดคล้อง ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน มีตัวแปร 10 ตัวแปร ผลจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทั้ง 9 ท่านในทุกตัวแปร

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ มีตัวแปร 10 ตัวแปร ผลจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทั้ง 9 ท่านในทุกตัวแปร

องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีตัวแปร 10 ตัวแปร ผลจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทั้ง 9 ท่านในทุกตัวแปร

องค์ประกอบที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์มีตัวแปร 10 ตัวแปร ผลจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทั้ง 9 ท่านในทุกตัวแปร

ขั้นตอนที่ 3 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ผลการทดลองใช้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผล

ต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหา การนำไปใช้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1. ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา รูปแบบการการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่สร้างขึ้นมา มี อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้าง เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความ เหมาะสมของเนื้อหามากที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดเนื้อหาครอบคลุม

2. ด้านการนำไปใช้ รูปแบบการการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมี ส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมานำไปใช้ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้าง เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความ เหมาะสมของเนื้อหามากที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีผลต่อการ ยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

3. ด้านความเป็นประโยชน์ รูปแบบการการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมามี ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการการบริหารจัดการสถานศึกษาโดย การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มี ความเหมาะสมของเนื้อหามากที่สุดทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มี ประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการ มีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผล ต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหา การนำไปใช้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1. ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้าง เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่สร้างขึ้นมา มี อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้าง

เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหามากที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน

2. ด้านการนำไปใช้ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมานำไปใช้ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหามากที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

3. ด้านความเป็นประโยชน์ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมามีประโยชน์ ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหามากที่สุดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์ และคุ้มค่ากับการนำไปใช้จริง

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมามีความครอบคลุมเนื้อหาการบริหารจัดการ ครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถที่นำไปใช้ได้จริงในทุกสถานการณ์ ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทุกองค์ประกอบ

อภิปรายผล

มีประเด็นในการอภิปรายผล 4 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ผลจากการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา การสำรวจความคิดเห็นการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา พบว่า ด้านการปรึกษาหารือและวางแผนงาน มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือสถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) นั้นมีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผู้ที่มีส่วนร่วมมากที่สุดนั้นคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียคือ ผู้ปกครอง สถานประกอบการ และผู้นำชุมชนนั้นยังอยู่ในระดับน้อยที่สุด อาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษายังเปิดโอกาสให้กับชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการ/กิจกรรมยังไม่

เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม ภายใต้วามร่วมมือในการบริหารจัดการร่วมกัน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคณะบุคคลที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงองค์กรโดยคณะผู้บริหารยุคใหม่จะต้องเปลี่ยนรูปแบบการทำงานจากแบบเดิมที่ให้ความสำคัญกับตนเอง หรือการเป็นผู้นำคนเดียว (One - Man Show) มาเป็นการทำงานร่วมกันกับบุคลากรในองค์กร เพราะจะเป็นวิธีการในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่องค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย ทำให้ผู้บริหารต้องรู้จักการแบ่งงาน หรือมอบอำนาจและกระจาย ความรับผิดชอบซึ่งทุกคนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินการ และร่วมรับประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัชแมน (Guzman 1989: 582-A) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาการเป็นผู้นำในรัฐโคโลราโด ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการ ทำให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมจะได้ประสบการณ์ ความเข้าใจ ความรู้ และทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะในการสื่อสาร เกิดการพัฒนาการทางการบริหาร และเกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นต้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิลเลอร์ (Miller 1989) ได้วิจัยเรื่อง การกำหนดการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนชนบทในสหรัฐอเมริกา พบว่าความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งการให้ครูมีส่วนร่วมจะมีประโยชน์อย่างมากในด้านการยอมรับและความเข้าใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัฐพงศ์ ฉลาดเยี่ยม (2555) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการวิจัย พบว่าชุมชน ต้องการให้โรงเรียนรับฟัง ความคิดเห็นของชุมชนให้มากขึ้น และนำข้อคิดเห็นไปดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมอีกทั้งต้องให้เกียรติ ในความรู้ความสามารถที่ถนัดและปรึกษาหารือในเรื่องที่ชุมชนมีความมั่นใจที่จะมีส่วนร่วม

พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ การวิจัยมี 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาการบริหารจัดการ โรงเรียนประถมศึกษานานาชาติที่ประสบผลสำเร็จภายใต้เครือข่ายความร่วมมือ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบายในกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 คน และการสำรวจสภาพปัญหาและความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือในโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบกระบวนการสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติในสถานการณ์จริง จำนวน 2 โรงเรียน และระยะที่ 4 การ

ประเมินการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย กระบวนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธสัญญาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ส่วนองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ 1) ลักษณะหรือกิจกรรมที่สำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย 2) ขอบข่ายและภารกิจของการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empowerment) ของเครือข่าย 5) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย และ 6) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล

ผลการทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า กลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กร ที่สมัครใจนวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน สถาบันทางศาสนา สถาบันอุดมศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลชุมชน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทเพื่อทราบจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป แล้วสรุปรวมจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานแต่ละด้าน เพื่อกำหนดเป้าหมายในการทำงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจัดทำแผนพัฒนาร่วมกัน มีโครงการเกิดขึ้นหลายโครงการในโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง การดำเนินงานตามโครงการเสร็จสิ้นในหนึ่งปีการศึกษาผลการประเมิน โครงการพบว่า ส่งผลการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคลและบริหารทั่วไป และส่งผลกระทบต่อนักเรียนตามขอบข่ายที่คาดหวังสูงกว่าปีที่ผ่านมา

สมศักดิ์ เอี่ยมดี (2554) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาองค์ประกอบของระบบกระบวนการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน 2) การสร้างและการพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยยกร่างระบบฯ เชิงทฤษฎี และตรวจสอบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง 3) การทดลองใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย

ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการกลุ่ม จำนวน 18 คน 14) กรประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม ในด้านความสำเร็จ ความพึงพอใจและความต่อเนื่อง โดยใช้แบบสอบถามกับผู้เกี่ยวข้อง รวม 18 คน สถิติที่ใช้ค่าเฉลี่ย \bar{X} ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) องค์กรของเครือข่าย 2) การจัดการเครือข่าย 3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย 4) การดำรงรักษาเครือข่าย

2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเป็นประโยชน์ความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้น องค์กรประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความเป็นไปได้ และองค์กรประกอบที่ 4 การดำรงรักษาเครือข่าย ความเป็นไปได้ ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบสามารถนำไปปรับใช้ ให้เหมาะสมกับเครือข่ายการจัดการศึกษาได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความพึงพอใจในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการจัดศูนย์ประสานงานติดต่อสื่อสาร และพัฒนาความรู้และทักษะระหว่างสมาชิกที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ความต่อเนื่องภาพรวมมีความต่อเนื่องในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการกำหนดคู่มือการบริหารงานอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. จากผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา พบว่า

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบด้วยกัน คือ 1.หลักการของรูปแบบ 2.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3.กระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม และ 4.สาระของการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีการบริหารจัดการในลักษณะเป็นเจ้าของงานร่วมกันของกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เช่น ตัวแทนพ่อแม่ผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง องค์กรของรัฐและเอกชนในชุมชน โดยยึดหลักความร่วมมือกันเป็นเครือข่าย ให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ รวมถึงการจัดกิจกรรมขององค์กรที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้รับบริการเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้มีความสำคัญกับ

การมีส่วนร่วมในการบริหารและสร้างความไว้วางใจ และการยอมรับระหว่างกัน อาจเป็นเพราะว่าจาก การบริหารสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาจัดได้ว่าเป็นการบริหารองค์กรภาครัฐที่มี โครงสร้างอย่างเป็นทางการ มีกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาใน สถานะที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องประสานทำความเข้าใจ และเรียนรู้ที่จะจูงใจให้บุคลากรเข้ามามี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมสอดคล้องกับทฤษฎีวาย (Theory Y) ของแมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960) มีพื้นฐานแนวคิดที่ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้อง พยายามสนับสนุน และพัฒนาการทำงานของคนงาน ซึ่งจะพัฒนาได้ โดยเพิ่มโอกาสของคนงานในการ เจริญเติบโตก้าวหน้า โดยการเพิ่มความรับผิดชอบและเพิ่มการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรพงษ์ หอมสุวรรณ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหาร แบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า คณะกรรมการบริหาร แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และมีหน้าที่ของคณะ กรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) กำหนดเป้าหมาย นโยบายและยุทธศาสตร์ ในการบริหาร สถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี 3) กำหนดแผนการ รับนักเรียนนักศึกษา การยุบ การขยายและการเพิ่มประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิดสอนในสถานศึกษา 4) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระเบียบ และข้อบังคับต่างๆของสถานศึกษา 5) เรื่องอื่นๆ ที่ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเสนอต่อคณะกรรมการ 6) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ และ 7) กำกับติดตามผลการปฏิบัติงานสถานศึกษา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2551) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษามี 4 ขั้นตอน คือ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนดำเนินกิจกรรม การ ลงทุนและลงมือปฏิบัติงาน และ การมีส่วนร่วมดำเนินการและติดตามประเมินผลงาน และสอดคล้อง กับงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2557) พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นฐานสำคัญ ของการบริหารจัดการสถานศึกษาที่นำไปสู่ความสำเร็จ ทั้งในเมืองและชนบท ทั้งที่เป็นสถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

3. จากผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมี ส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา พบว่า

ผลการทดลองใช้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและ การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีความคิด เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเหมาะสมของเนื้อหา การนำไปใช้ และความ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศ แก้วสินวล และคณะ (2556) ได้

ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ การดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการโดยการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาตัวแบบสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างจำนวน 4 สถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 48 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการโดยการจัดทำรูปแบบฉบับร่างและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน และจัดทำคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบและประเมินความเหมาะสมของกลุ่มโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่ามัธยฐาน (median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (inter-quartile range) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 26 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้รวม 141 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด และชานินทร์ ศรีชมภู (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความ มีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การออกแบบเครื่องมือการวิจัย เพื่อนำไปศึกษาการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา 2) การสร้างรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาขกร่างรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และ 3) การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยผู้วิจัยได้เดินทางเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

4. จากผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นมีความครอบคลุมเนื้อหาการบริหารจัดการ ครอบคลุมสมบูรณ์ สามารถที่นำไปใช้ได้จริงในทุกสถานการณ์ ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทุกองค์ประกอบ รูปแบบจึงมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นระบบตามหลักการพัฒนารูปแบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) ตามลำดับซึ่งเป็นการดำเนินการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2555) กับแนวคิดของ อีสเนอร์ Eisner (1976) กล่าวถึงขั้นตอนและกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ และมีแนวคิด การตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Steiner (1990) และ Keeve (1988) ได้เสนอแนวทางการสร้างรูปแบบดังนี้ รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ ต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ส่วนการทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบเป็นการทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามแนวคิดของ Madaus, Scriven and Stufflebeam (1983) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (propriety standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้(feasibility standards) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (utility standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (accuracy standards) ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยการศึกษาวเคราะห์ สังเคราะห์ สอบถาม สร้างรูปแบบและการตรวจสอบรูปแบบที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ใน ระดับมากที่สุด

เศรษฐชัย วิสาทาโส (2556) การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษา

แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประธานคณะกรรมการ จำนวน 118 คน รวมจำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (independent samples) และ F-test (One way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย รองลงมาคือ ด้านการออกแบบ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในการปฏิบัติคือ ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรอบด้าน

4. แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ สถานศึกษาการให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร, การพัฒนาระบบการสนับสนุน, การจัดหลักสูตรสถานศึกษา, การจัดทำโครงการสร้างของหลักสูตร, การออกแบบการเรียนรู้, การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย, การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

พระชานนท์ จักร ไกและคณะ (2554) การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านถ้ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 160 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านถ้ำ โดยภาพรวม มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.0) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ด้านกิจกรรมนักเรียน รองลงมาได้แก่ด้านสภาพแวดล้อม และด้านที่มีสภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านวิชาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านวิชาการ อาทิ การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในดานการวางแผนการจัดทำหลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตร และ โรงเรียนควรดึงเอาทรัพยากรบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ หรือบุคคลที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนให้มากขึ้น อาทิ การเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา หรือกรรมการที่ปรึกษา เพื่อให้คำปรึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนเป็นต้น

สรุปคำตอบที่ได้จากการดำเนินงานที่เป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วย แบบแผนการดำเนินงาน กรอบแนวคิด กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน โครงการที่ดำเนินการตามแผนกลยุทธ์และคำรับรองปฏิบัติราชการที่มีความเหมาะสมจะเป็นประโยชน์กับสถานศึกษานำไปใช้สำหรับจัดและดำเนินการบริหารจัดการงานของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและใช้เป็นต้นแบบ ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแห่งอื่นต่อไป รวมถึงเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพของคน และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับเป้าหมาย ตามนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ และทักษะการวิจัย สำหรับนักวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการทำงานอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์สูงสุดของการศึกษาให้กับเยาวชนของชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรจัดอบรมเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและแบบมีส่วนร่วมให้กับครู บุคลากรและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา เพื่อให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการทำงานร่วมกันหรือการทำงานเป็นทีม

1.2 ควรให้ความสำคัญต่อครูและบุคลากรเพื่อกระตุ้นและจูงใจให้บุคลากรมีความเข้าใจ และรู้ถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมตลอดจนสนับสนุน สร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของครู บุคลากรกับทุกระดับและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเจตคติในการบริหาร โดยการสร้างเครือข่ายและแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหาร โดยการสร้างเครือข่ายและแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
: กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง จังหวัดระยอง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง จังหวัดระยอง

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 การบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม จำนวน 40

ข้อ

3. คำตอบที่ได้จากแบบสอบถามจะไม่ผลต่อท่านแต่ประการใด แต่จะนำไปวิเคราะห์ภาพรวมเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารการศึกษาโดยรวมต่อไป จึงใคร่ขอความกรุณาท่านได้ตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ○

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	อายุ ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 30 - 39 ปี ☐ 40 - 49 ปี ☐ 50 ปีขึ้นไป
3	วุฒิการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโทสูงกว่า ☐ ปริญญาโท
4	สถานภาพของผู้กรอกแบบสอบถาม ☐ ผู้ปกครอง ☐ ผู้นำชุมชน ☐ สถานประกอบการ ☐ ผู้บริหารการศึกษา ครูหรือบุคลากรทางการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมของท่านในการบริหารสถานศึกษาที่ตรงกับความคิดเห็นท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ระดับการมีส่วนร่วมกำหนดให้ 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	มีส่วนร่วมทุกครั้งที่ในการบริหารสถานศึกษาและตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
มาก	หมายถึง	มีส่วนร่วมเกือบทุกครั้งที่ในการบริหารสถานศึกษาและตรงกับความคิดเห็นของท่านมาก
ปานกลาง	หมายถึง	มีส่วนร่วมเพียงบางครั้งในการบริหารสถานศึกษาและตรงกับความคิดเห็นของท่านปานกลาง
น้อย	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อยครั้งที่ในการบริหารสถานศึกษาและตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาและตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	หัวข้อการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	<p>การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน</p> <p>1.1 การรับรู้เรื่องการวางแผนงานในสถานศึกษา</p> <p>1.2 การประชุมร่วมกันในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา</p> <p>1.3 เปิดโอกาสให้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา</p> <p>1.4 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา</p> <p>1.5 การจัดทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา</p> <p>1.6 การวางแผนจัดทำโครงการของสถานศึกษา</p> <p>1.7 การวางแผนงานด้านบุคคลของสถานศึกษา</p> <p>1.8 การวางแผนงานวิชาการและการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น</p> <p>1.9 มีข้อคิดเห็น/เสนอแนะในการประชุมวางแผนงานสถานศึกษา</p> <p>1.10 การคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหาของการวางแผน</p>					

ข้อที่	หัวข้อการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ 2.1 การประชุมพูดคุยและปรึกษาหารือร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 2.2 การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 2.3 การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 2.4 การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 2.5 การสนับสนุนด้านวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.6 การแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน 2.7 การดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียน 2.8 การพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา 2.9 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 2.10 การดำเนินงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารสนเทศของสถานศึกษา					
3	การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 3.1 การปรึกษาหารือเพื่อเตรียมการประเมินผล 3.2 การติดตามประเมินผลด้านประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 3.3 การประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3.4 การประเมินแผนพัฒนาของสถานศึกษา 3.5 การติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการของสถานศึกษา 3.6 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายบริการทรัพยากรในสถานศึกษา 3.7 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านฝ่ายแผนงานและความร่วมมือในสถานศึกษา					

ข้อที่	หัวข้อการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	3.8 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายพัฒนา กิจกรรมนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา 3.9 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายวิชาการใน สถานศึกษา 3.10 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา					
4	การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ 4.1 การจัดสรรงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา 4.2 การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่ได้รับจาก องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 4.3การจัดหารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา 4.4การวางระบบใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพ 4.5การควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุของสถานศึกษา 4.6การจัดสรรทุนและอุปกรณ์ทางการศึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษา 4.7การจัดสร้างและซ่อมแซมอาคารสถานที่ในสถานศึกษา 4.8การจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา และชุมชน 4.9การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการใช้งบประมาณในสถานศึกษา 4.10 การจัดซื้อและจ้างวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ใน สถานศึกษา					

แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1
1. การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน 1.1 การรับรู้เรื่องการวางแผนงานในสถานศึกษา 1.2 การประชุมร่วมกันในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา 1.3 เปิดโอกาสให้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา 1.4 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 1.5 การจัดทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา 1.6 การวางแผนจัดทำโครงการของสถานศึกษา 1.7 การวางแผนงานด้านบุคคลของสถานศึกษา 1.8 การวางแผนงานวิชาการและการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 1.9 มีข้อคิดเห็น/เสนอแนะในการประชุมวางแผนงานสถานศึกษา 1.10 การคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหาของการวางแผน			
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ 2.1 การประชุม พุดคุยและปรึกษาหารือร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 2.2 การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 2.3 การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 2.4 การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 2.5 การสนับสนุนด้านวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.6 การแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน 2.7 การดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียน 2.8 การพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา 2.9 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 2.10 การดำเนินงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารสนเทศขอสถานศึกษา			

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1
3. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 3.1 การปรึกษาหารือเพื่อเตรียมการประเมินผล 3.2 การติดตามประเมินผลด้านประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 3.3 การประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3.4 การประเมินแผนพัฒนาของสถานศึกษา 3.5 การติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการของสถานศึกษา 3.6 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายบริการทรัพยากรในสถานศึกษา 3.7 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านฝ่ายแผนงานและความร่วมมือในสถานศึกษา 3.8 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา 3.9 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายวิชาการในสถานศึกษา 3.10 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา			
4. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ 4.1 การจัดสรรงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา 4.2 การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 4.3 การจัดการรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา 4.4 การวางระบบใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 4.5 การควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุของสถานศึกษา 4.6 การจัดสรรทุนและอุปกรณ์ทางการศึกษาสำหรับนักเรียนนักศึกษา 4.7 การจัดสร้างและซ่อมแซมอาคารสถานที่ในสถานศึกษา 4.8 การจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน 4.9 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการใช้งบประมาณในสถานศึกษา 4.10 การจัดซื้อและจ้างวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ในสถานศึกษา			

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่.....

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

แบบประเมิน

ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบให้ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา					
1. การกำหนดหลักการและเหตุผล					
2. การกำหนดวัตถุประสงค์					
3. การกำหนดขอบเขต ขั้นตอน และวิธีดำเนินการ					
4. การกำหนดวิธีการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน					
5. การกำหนดการติดตาม และประเมินผล					
6. การกำหนดเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน					
ด้านการนำไปใช้					
7. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีผลต่อการยกระดับคุณภาพ สถานศึกษา ได้					
8. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ จริงได้					
9. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับการจัดการเรียนการ สอน					
10. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีความถูกต้องตามสภาพจริง					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ด้านความเป็นประโยชน์					
11. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา					
12. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปใช้จริง					
13. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั้งระบบ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2558

ภาคผนวก ค

แบบสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

แบบสรุปลำดับนี้ความสอดคล้อง IOC

เรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

: กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแก่ง จังหวัดระยอง

รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่							ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5	6	7			
1. การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน										
1.1 การรับรู้เรื่องการวางแผนงานในสถานศึกษา	1	1	1	1	0	1	1	6	0.86	ใช้ได้
1.2 การประชุมร่วมกันในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
1.3 เปิดโอกาสให้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา	1	1	1	0	1	1	0	5	0.71	ใช้ได้
1.4 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
1.5 การจัดทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
1.6 การวางแผนจัดทำโครงการของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
1.7 การวางแผนงานด้านบุคคลของสถานศึกษา										
1.8 การวางแผนงานวิชาการและการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
1.9 มีข้อคิดเห็น/เสนอแนะในการประชุมวางแผนงานสถานศึกษา	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
1.10 การคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหาของการวางแผน	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ										
2.1 การประชุม พุดคุยและปรึกษาหารือร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
2.2 การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
2.3 การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
2.4 การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
2.5 การสนับสนุนด้านวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
2.6 การแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
2.7 การดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียน	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
2.8 การพัฒนากิจกรรมนักเรียนนักศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
2.9 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
2.10 การดำเนินงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารสนเทศขอสถานศึกษา	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้

รายการ(ต่อ)	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่							ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5	6	7			
3. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล										
3.1 การปรึกษาหารือเพื่อเตรียมการประเมินผล	1	0	1	1	0	1	1	6	0.71	ใช้ได้
3.2 การติดตามประเมินผลด้านประกันคุณภาพและมาตรฐาน	0	1	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
3.3 การประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา										
3.4 การประเมินแผนพัฒนาของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
3.5 การติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
3.6 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายบริการ	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
ทรัพยากรในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
3.7 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านฝ่ายแผนงาน										
และความร่วมมือในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
3.8 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการ										
นักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
3.9 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายวิชาการใน										
สถานศึกษา	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
3.10 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร										
ครูและบุคลากรทางการศึกษา	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
4. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์										
4.1 การจัดสรรงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา	1	0	1	1	0	1	1	5	0.71	ใช้ได้
4.2 การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่ได้รับจากองค์การ										
บริหารส่วนท้องถิ่น	0	1	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
4.3 การจัดการรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
4.4 การวางระบบใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
4.5 การควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุของสถานศึกษา	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
4.6 การจัดสรรทุนและอุปกรณ์ทางการศึกษาสำหรับนักเรียน										
นักศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	7	1	ใช้ได้
4.7 การจัดสร้างและซ่อมแซมอาคารสถานที่ในสถานศึกษา	1	0	1	1	0	1	1	5	0.71	ใช้ได้
4.8 การจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและ	1	0	1	1	0	1	1	5	0.71	ใช้ได้
ชุมชน	1	1	0	1	1	1	0	5	0.71	ใช้ได้
4.9 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการใช้งบประมาณในสถานศึกษา										
4.10 การจัดซื้อและจ้างวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์สถานศึกษา										
เฉลี่ยรวม	0.95	0.80	0.90	0.90	0.88	0.98	0.95	6.60	0.94	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร.สุกิจ โพธิ์ศิริกุล
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย
จังหวัดระยอง
วุฒิการศึกษา กศ.ด. การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
2. ดร.ภูมิพัฒน์ แก้วมุล
รองผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด
อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา ปร.ด. การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3. ดร.อุตร อรกุล
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
วุฒิการศึกษา ปร.ด. การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
4. ดร.สมศักดิ์ นิลผาย
ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าม้า อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา กศ.ด. บริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. นายอัมพร อิศสราภักษ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง
วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จังหวัดชลบุรี
6. นายสุพจน์ เบญจามฤต
ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาชะเมา อำเภอเขาชะเมา
จังหวัดระยอง
วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
7. นายอุทัย สิงโตทอง
ผู้อำนวยการโรงเรียนชลราษฎรบำรุง อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง
วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

ภาคผนวก จ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศรีพรหม อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
และพัฒนศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราภรณ์ ชันชบุตร อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. ดร.นิภารัตน์ สายประเสริฐ อาจารย์ประจำคณะอุตสาหกรรมการโรงแรมและ
การท่องเที่ยว วิทยาเขตวังไกลกังวล มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
4. ดร.กุลธิดา เหมเพชร อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์
วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ดร.ทวีสิทธิ์ อิศรเดช ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมือง
จังหวัดระยอง
6. ดร.สุกิจ โพธิ์ศิริกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย
จังหวัดระยอง
7. นายอัมพร อิศรารักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา
อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
8. นายสุพจน์ เบญจามฤต ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาชะเมา อำเภอเขาชะเมา
จังหวัดระยอง
9. นายอุทัย สิงโตทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนชลราษฎรบำรุง อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ.0662.12/ ว.220.1

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

333 ม.8 ต.กระแสบน

อ.แกลง จ.ระยอง

21110

11 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและรูปแบบ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. รูปแบบการบริการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง	1 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา	1 ฉบับ
3. แบบตอบรับการเข้าร่วมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	1 ฉบับ

ด้วย ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง จังหวัดระยอง ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ คือการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง และเพื่อเป็นผลงานทางวิชาการในการเลื่อนวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ทางกระผมเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถในสาขาวิชาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ในวันจันทร์ที่ 25 พฤษภาคม 2558 เวลา 08.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมเล็ก วิทยาลัยการอาชีพแกลง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่เรือตรี

(ชูชีพ อรุณเหลือง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

โทรศัพท์ ๐๓๘-๕๕๒-๐๒๒

โทรสาร ๐๓๘-๖๗๔-๕๕๑

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ : Rayong๐๕

E-Mail : klaeng๐๕@outlook.com

ที่ ศธ.0662.12/ ว.220.1

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

333 ม.8 ต.กระแสบน

อ.แกลง จ.ระยอง

21110

11 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและรูปแบบ

เรียน ดร.สุกิจ โปธิ์ศิริกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. รูปแบบการบริการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง	1 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา	1 ฉบับ
3. แบบตอบรับการเข้าร่วมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	1 ฉบับ

ด้วย ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง จังหวัดระยอง ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ คือการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง และเพื่อเป็นผลงานทางวิชาการในการเลื่อนวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ทางกระผมเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถในสาขาวิชาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ในวันจันทร์ที่ 25 พฤษภาคม 2558 เวลา 08.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมเล็ก วิทยาลัยการอาชีพแกลง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่เรือตรี

(ชูชีพ อรุณเหลือง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

โทรศัพท์ ๐๓๘-๕๕๒-๐๒๒

โทรสาร ๐๓๘-๖๗๔-๕๕๑

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ : Rayong๐๕

E-Mail : klaeng๐๕@outlook.com

ที่ ศธ.0662.12/ ว.220.1

วิทยาลัยการอาชีพแกลง
333 ม.8 ต.กระแสบน
อ.แกลง จ.ระยอง
21110

11 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและรูปแบบ

เรียน ดร.ภูมิพัฒน์ แก้วมูล

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. รูปแบบการบริการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง	1 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา	1 ฉบับ
3. แบบตอบรับการเข้าร่วมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	1 ฉบับ

ด้วย ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง จังหวัดระยอง ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ คือการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง และเป็นผลงานทางวิชาการในการเลื่อนวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ทางกระผมเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถในสาขาวิชาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ในวันจันทร์ที่ 25 พฤษภาคม 2558 เวลา 08.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมเล็ก วิทยาลัยการอาชีพแกลง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่เรือตรี

(ชูชีพ อรุณเหลือง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

โทรศัพท์ ๐๓๘-๕๕๒-๐๒๒

โทรสาร ๐๓๘-๖๗๔-๕๕๑

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ : Rayong๐๕

E-Mail : klaeng๐๕@outlook.com

ที่ ศธ.0662.12/ ว.220.1

วิทยาลัยการอาชีพแกลง
333 ม.8 ต.กระแสบน
อ.แกลง จ.ระยอง
21110

11 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและรูปแบบ

เรียน ดร.อุตร อรกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. รูปแบบการบริการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง	1 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา	1 ฉบับ
3. แบบตอบรับการเข้าร่วมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	1 ฉบับ

ด้วย ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง จังหวัดระยอง ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ คือการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง และเป็นผลงานทางวิชาการในการเลื่อนวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ทางกระผมเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถในสาขาวิชาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ในวันจันทร์ที่ 25 พฤษภาคม 2558 เวลา 08.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมเล็ก วิทยาลัยการอาชีพแกลง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่เรือตรี

(ชูชีพ อรุณเหลือง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

โทรศัพท์ ๐๓๘-๕๕๒-๐๒๒

โทรสาร ๐๓๘-๖๗๔-๕๕๑

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ : Rayong๐๕

E-Mail : klaeng๐๕@outlook.com

ที่ ศธ.0662.12/ ว.220.1

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

333 ม.8 ต.กระแสบน

อ.แกลง จ.ระยอง

21110

11 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและรูปแบบ

เรียน ดร.สมศักดิ์ นิลผาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. รูปแบบการบริการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง	1 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา	1 ฉบับ
3. แบบตอบรับการเข้าร่วมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	1 ฉบับ

ด้วย ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง จังหวัดระยอง ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ คือการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง และเพื่อเป็นผลงานทางวิชาการในการเลื่อนวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ทางกระผมเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถในสาขาวิชาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ในวันจันทร์ที่ 25 พฤษภาคม 2558 เวลา 08.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมเล็ก วิทยาลัยการอาชีพแกลง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่เรือตรี

(ชูชีพ อรุณเหลือง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

โทรศัพท์ ๐๓๘-๕๕๒-๐๒๒

โทรสาร ๐๓๘-๖๗๔-๕๕๑

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ : Rayong๐๕

E-Mail : klaeng๐๕@outlook.com

ที่ ศธ.0662.12/ ว.220.1

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

333 ม.8 ต.กระแสบน

อ.แกลง จ.ระยอง

21110

11 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและรูปแบบ

เรียน ผอ.อัมพร อิศสรารักษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. รูปแบบการบริการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง	1 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา	1 ฉบับ
3. แบบตอบรับการเข้าร่วมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	1 ฉบับ

ด้วย ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง จังหวัดระยอง ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ คือการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง และเป็นผลงานทางวิชาการในการเลื่อนวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ทางกระผมเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถในสาขาวิชาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ในวันจันทร์ที่ 25 พฤษภาคม 2558 เวลา 08.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมเล็ก วิทยาลัยการอาชีพแกลง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่เรือตรี

(ชูชีพ อรุณเหลือง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

โทรศัพท์ ๐๓๘-๕๕๒-๐๒๒

โทรสาร ๐๓๘-๖๗๔-๕๕๑

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ : Rayong๐๕

E-Mail : klaeng๐๕@outlook.com

ที่ ศธ.0662.12/ ว.220.1

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

333 ม.8 ต.กระแสบน

อ.แกลง จ.ระยอง

21110

11 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและรูปแบบ

เรียน ผอ.สุพจน์ เบญจามฤต

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. รูปแบบการบริการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง	1 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา	1 ฉบับ
3. แบบตอบรับการเข้าร่วมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	1 ฉบับ

ด้วย ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง จังหวัดระยอง ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ คือการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง และเพื่อเป็นผลงานทางวิชาการในการเลื่อนวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ทางกระผมเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถในสาขาวิชาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ในวันจันทร์ที่ 25 พฤษภาคม 2558 เวลา 08.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมเล็ก วิทยาลัยการอาชีพแกลง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่เรือตรี

(ชูชีพ อรุณเหลือง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

โทรศัพท์ ๐๓๘-๕๕๒-๐๒๒

โทรสาร ๐๓๘-๖๗๔-๕๕๑

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ : Rayong๐๕

E-Mail : klaeng๐๕@outlook.com

ที่ ศธ.0662.12/ ว.220.1

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

333 ม.8 ต.กระแสบน

อ.แกลง จ.ระยอง

21110

11 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและรูปแบบ

เรียน ผอ.อุทัย สิงโตทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. รูปแบบการบริการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง	1 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา	1 ฉบับ
3. แบบตอบรับการเข้าร่วมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	1 ฉบับ

ด้วย ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง จังหวัดระยอง ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ คือการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง และเป็นผลงานทางวิชาการในการเลื่อนวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ทางกระผมเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความสามารถในสาขาวิชาดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ในวันจันทร์ที่ 25 พฤษภาคม 2558 เวลา 08.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมเล็ก วิทยาลัยการอาชีพแกลง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่เรือตรี

(ชูชีพ อรุณเหลือง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง

โทรศัพท์ ๐๓๘-๕๕๒-๐๒๒

โทรสาร ๐๓๘-๖๗๔-๕๕๑

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ : Rayong๐๕

E-Mail : klaeng๐๕@outlook.com

ภาคผนวก ซ

คู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา

คู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษา
วิทยาลัยการอาชีพแกลง

โดย
ว่าที่เรือตรีชูชีพ อรุณเหลืออง
ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง อาชีวศึกษาจังหวัดระยอง
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

คู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน
ท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 เน้นให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยส่งเสริมให้หน่วยปฏิบัติ คือ สถานศึกษา มีการวางแผนพัฒนาที่ยืดสภาพปัญหา ความต้องการ และให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจัยหลักในการวางแผนร่วมกัน ระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะต้องมีการระดมสมองในการวิเคราะห์สภาพภายในและภายนอก เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่ตอบสนองความต้องการของบุคลากรภายในสถานศึกษาที่เป็นผู้ให้บริการและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับบริการทางการศึกษา

ทั้งนี้ การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการฝึกอบรมวิชาชีพที่จัดในสถานศึกษาของรัฐ เอกชนหรือร่วมมือกับ สถานประกอบการ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรระดับชาติรับผิดชอบ การจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมีมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555: 5) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 34 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบายแผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษา ของรัฐและเอกชน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 18) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 ระบุไว้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้ มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้จัดทำนโยบายมอบให้กับสถานศึกษาในสังกัด นำไปสู่การปฏิบัติ โดยให้มีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานสถานศึกษาให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการวิจัย ให้สอดคล้อง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพของคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 2550: 3) และเชื่อมโยงกับเป้าหมาย ตามนโยบายข้อที่ 2 การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และนโยบาย ข้อที่ 6 การส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ของคนและสังคมไทย ของแผน การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้และทักษะการวิจัย สำหรับนักวิจัยนำไปใช้ในการพัฒนา การทำงานอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550 พบว่าประเด็น “การมีส่วนร่วมของประชาชน”และแนวคิดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) ได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนมากขึ้นในรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทุกด้าน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2559 ก็เช่นกัน ได้กำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาเช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553: 10) กล่าวไว้ในปัจจุบัน การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติหลักสำคัญการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8(2) มาตรา 9(6) มาตรา 29 และโดยเฉพาะมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนที่มีความรอบรู้ ความชำนาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับอรพินท์ สพโชคชัย (2551: 7) กล่าวถึงการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในแนวทางของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่รวมทั้งบทบาทผู้บริหารในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุผลโดยต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับประเวศ วะสี (2554: 27) นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การมีศักยภาพในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เครื่องมือสอดแทรก เพื่อให้การบริหารสัมฤทธิ์ผล

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548: 2) กล่าวว่า สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติได้ดำเนินการแล้วยังมีปัญหาทั้งระดับองค์กร ระดับบุคคล อยู่ในระดับมาก จึงเป็นที่ทำทนายผู้บริหารสถานศึกษาที่ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ให้ทุกฝ่าย ทุกองค์กรเข้ามามีส่วนร่วม ให้มากที่สุด ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการ มีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แต่กรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษา ยังเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครู โดยเฉพาะผู้ปกครอง และชุมชนนั้น ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพราะต้องทำมาหาเลี้ยงชีพจึงไม่มีเวลาเข้ามาช่วยดูแลการกำหนดนโยบาย และร่วมตัดสินใจด้านการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และไม่เปิดใจยอมรับการทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาแม้ว่าจะมีกฎหมายทางการศึกษา และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกระตุ้น และผลักดันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2546: 20) และการพัฒนาการจัดการศึกษาวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังมีปัญหาและอุปสรรคในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา จากการรายงานสรุปผลการระดมความคิดเรื่อง การติดตามและประเมินผล การปฏิรูปการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่ารูปแบบการจัดการศึกษายังไม่มีความหลากหลาย และยังไม่ตอบสนองผู้เรียนเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Scheinberg (1999), Wong and Tack (2002), Agbo (2007) ที่สะท้อนภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ศึกษาผลการมีส่วนร่วม และพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนในการจัดการศึกษา และการดำเนินการพัฒนาชุมชน และการมีส่วนร่วมเป็นส่วนที่สะท้อนความต้องการจำเป็นของสังคม และแสดงบทบาทตามความรู้และศักยภาพสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548: 2) การบริหารสถานศึกษาของภาครัฐในทุกระดับการศึกษา มีระบบและขั้นตอน ในการบริหารจัดการที่ค่อนข้างมาก ไม่คล่องตัว และขาดความเป็นเอกภาพในบางกรณี เพราะมีระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการรวบอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งนโยบายและคำสั่งต่างๆ มาจากส่วนกลาง บางครั้งอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างหน่วยงานในภาครัฐกับเอกชน ชุมชน และสถานประกอบการ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาของภาครัฐกับชุมชน และสถานประกอบการเกิดขึ้นไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้น ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหาร ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network Building and Participatory) เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สร้างคุณค่าของสังคม (Public Value) โดยพยายามตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องเข้าใจมุมมองของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินกิจกรรมหรือบริการของสถานศึกษา เพื่อจะกำหนดรูปแบบการดำเนินกิจกรรม

การจัดการเรียนรู้ หรือการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคมสูงสุด จากความรู้สึกรักของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากความสำคัญดังกล่าว วิทยาลัยการอาชีพแกลง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาระดับอำเภอ เราจึงมีความใกล้ชิดกับผู้คนในพื้นที่เป็นอย่างมาก โดยเราจะขอความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ของวิทยาลัยการอาชีพแกลงแห่งนี้ ละให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคปัจจุบันการแข่งขันของประเทศขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของคน มากกว่าจำนวนคนและทรัพยากร เช่นในอดีต ในการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศ เกี่ยวข้องกับบุคลากรและผู้เรียนจำนวนมาก สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางวิธีการทำงานให้เหมาะสม รวมทั้งมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้วิทยาลัยฯ มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นักเรียน/นักศึกษา มีสมรรถนะทางวิชาชีพตามเกณฑ์ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครู/อาจารย์ บุคลากร ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ดังนั้น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งด้านการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการและร่วมติดตามประเมินผล แล้วแต่กรณีอย่างจริงจังทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัดและศาสนาสถาน สถาบันที่เกี่ยวข้อง และประชาชน รวมทั้งพ่อค้าขายถูกระเบียบบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ทั้งในเรื่องของครูและบุคลากร ทางการศึกษา รวมถึงการระดมทรัพยากรการสนับสนุนทางวิชาการ ซึ่งสถานศึกษาเองก็มีการดำเนินกิจกรรมที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย การบริหารจัดการในส่วนต่างๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ต้องของชุมชน และยังคงตรงกับความต้องการของผู้เรียนเองด้วย ทำให้การพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง” เพื่อให้สามารถนำไปใช้การวางแผนพัฒนาวิทยาลัยต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครอง, ผู้นำชุมชน, สถานประกอบการ และสถานศึกษา ซึ่งเป็นฐานข้อมูลความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเครือข่าย ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับคุณภาพสถานศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

3.2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของฐานข้อมูลความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นเวลา 1 ปี 2 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ถึงสิงหาคม พ.ศ. 2558

5. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือจะใช้ หลักการของ Deming Cycle โคเฮน และออฟฮอฟ และหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นที่ 1.1 การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

1.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยผู้วิจัยนำแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย แนวคิดวงจร

เดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

1.1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัยที่นำมาศึกษาครั้งนี้ โดยใช้แนวคิดของวงจร

เดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

1.1.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน

1.1.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ

1.1.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

1.1.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

1.2.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 416 คน

1.2.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.1.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

1.1.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

2.1 ศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการสัมมนาจับฟังความคิดเห็น/สนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พร้อมแบบประเมินผลรูปแบบฯ ตามแบบที่สร้างขึ้นตามกรอบการวิจัย

2.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

2.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยตัวแทน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษารวม 20 คน โดยแยกเป็นผู้ปกครองจำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน 5 คน สถานประกอบการ 5 คน และผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 5 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

4.1 การประเมินรูปแบบฯ ดำเนินการโดยจัดประชุมสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

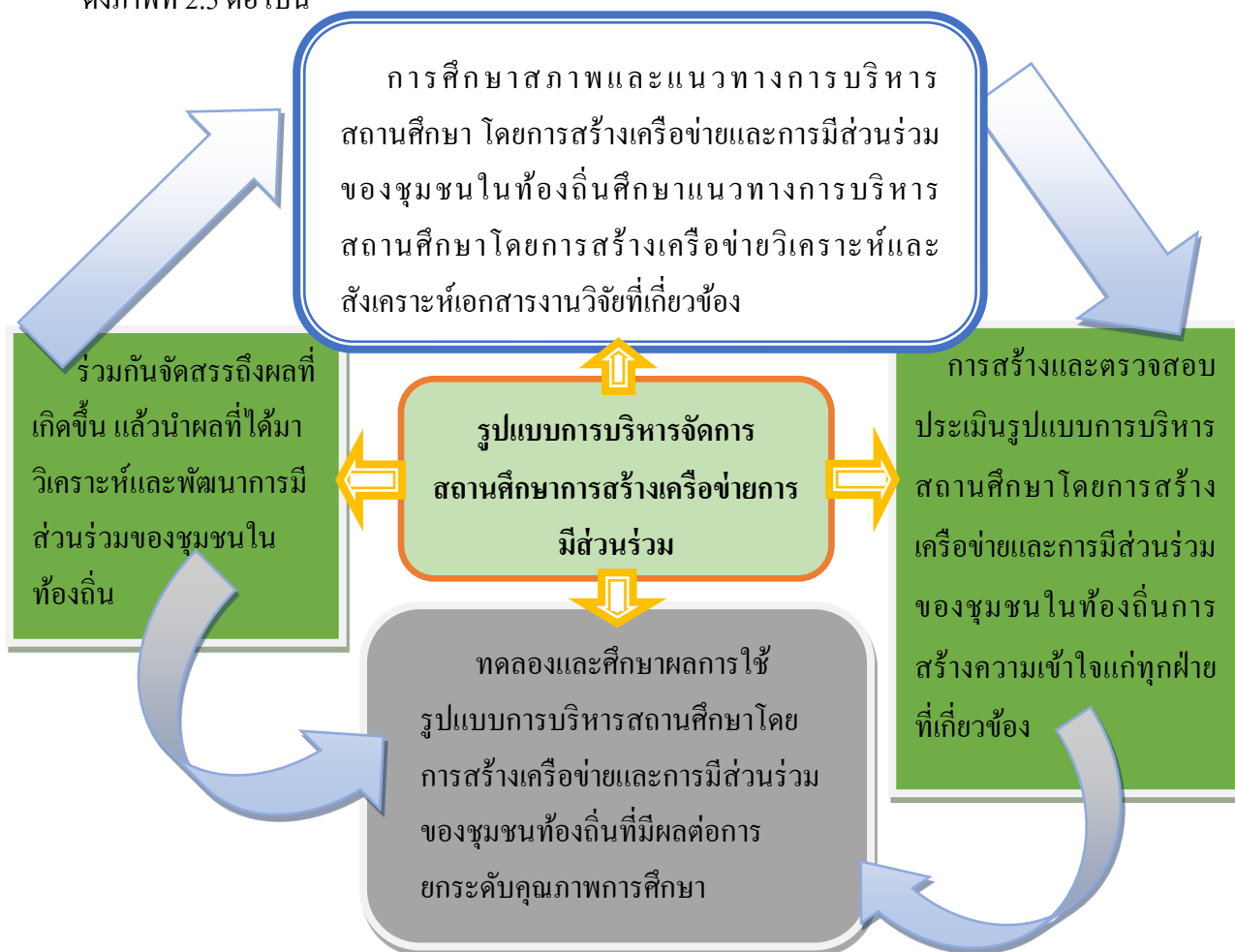
4.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

4.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

4.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของวิทยาลัยการอาชีพแกลง มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 2.5 ต่อไปนี้

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การออกแบบเครื่องมือการวิจัยเพื่อนำไปสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ผู้วิจัยดำเนินการโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพ

สถานศึกษาโดยผู้วิจัยนำแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย แนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแก่ง ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 416 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970, pp. 608-609, อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 42-43) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวม 200 คน โดยแยกเป็นผู้ปกครองจำนวน 60 คน ผู้นำชุมชน 60 คน สถานประกอบการ จำนวน 60 แห่ง และผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน	มีจำนวน 10 ข้อ
2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ	มีจำนวน 10 ข้อ
2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	มีจำนวน 10 ข้อ
2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	มีจำนวน 10 ข้อ

สำหรับแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นตามสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่ปรากฏเป็นรายชื่อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วย

1. ดร.สุกิจ โพธิ์ศิริกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
2. ดร.ภูมิพัฒน์ แก้วมูล	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด
3. ดร.อุคร อรกุล	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4. ดร.สมศักดิ์ นิลผาย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหญ้าม้า อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด
5. นายอัมพร อิศรารักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนชานาญสามัคคีวิทยา อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง
6. นายสุพจน์ เบญจามฤต ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาชะเมา อำเภอเขาชะเมา
จังหวัดระยอง
7. นายอุทัย สิงโตทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนชลราษฎรบำรุง อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง

เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข และประเมินคุณภาพเครื่องมือก่อนนำไปทดลองใช้ โดยใช้
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

+1 เมื่อแบบสอบถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา

-1 เมื่อแน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

วิเคราะห์แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.6 – 1.00 ไปมาใช้เป็นเครื่องมือในการสอบถามแล้ว
นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอน
บาค (Cronbach อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2553, หน้า 125) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
เท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยวิธีการดังนี้

3.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการ
สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดย
ผู้วิจัยนำแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย แนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหาร
คุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ทั้งในและต่างประเทศตามกรอบ
แนวคิดการวิจัย

3.2 การใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการ
สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่สร้าง
ขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังกล่าวข้างต้น แบบปลายปิด และปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามการจัดหมวดหมู่และ
สาระของข้อมูล ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากเอกสาร และ
ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด

5. การนำเสนอข้อมูล เสนอเป็นตารางประกอบความเรียงและแผนภาพ ตามประเด็นการวิจัย ดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.2 ข้อมูลของกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามี 4 ด้าน คือ

5.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน

5.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ

5.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

5.2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์

5.2.6 ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา และข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพแก่ง

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแก่ง ดำเนินการตามลำดับ โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาเตรียมการยกร่างรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษา และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

2.1.2 นำร่างรูปแบบที่สร้างขึ้นปรึกษาและขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขให้ตรงและครอบคลุมเนื้อหา

2.1.3 ศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการสัมมนารับฟังความคิดเห็น/สนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศรีพรหม

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

และพัฒนศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราภรณ์ จันทร์บุตร	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. ดร.นิภารัตน์ สายประเสริฐ	อาจารย์ประจำคณะอุตสาหกรรม
โรงแรมและ การท่องเที่ยว วิทยาเขต
วังไกลกังวล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลรัตนโกสินทร์
4. ดร.กุลธิดา เหมมาเพชร	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
และพัฒนศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ดร.ทวิสิทธิ์ อิศรเดช	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดป่าประดู่
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
6. ดร.สุกิจ โพธิ์ศิริกุล	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านค่าย
อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
7. นายอัมพร อิศรารักษ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชานาญสามัคคี
วิทยา อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง
8. นายสุพจน์ เบญจามฤต	ผู้อำนวยการ โรงเรียนเขาชะเมา
อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
9. นายอุทัย สิงโตทอง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชลราษฎรบำรุง
อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง

พร้อมแบบประเมินผลรูปแบบฯ ตามแบบที่สร้างขึ้นตามกรอบการวิจัย เกณฑ์คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาจาก (1) ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางการบริหารจัดการศึกษา (2) มีคุณวุฒิปริญญาดุษฎีและปริญญาเอกทางการบริหารจัดการศึกษาและทางการศึกษา (3) นักวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (4) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาและหรือในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ (5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตัวแทนองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนผู้ปกครอง

2.1.4 วิเคราะห์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ว่าเนื้อหาสาระในเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีความครอบคลุมเรื่องที่ทำการศึกษาเพียงใด และวิเคราะห์แก้ไขให้เหมาะสมของรูปแบบ

2.1.5 ปรับปรุงแก้ไข รูปแบบ จากการประชุมสัมมนา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

2.1.6 นำร่างรูปแบบที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข รูปแบบให้สมบูรณ์เพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงวุฒิ ตรวจสอบรูปแบบ ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

การตรวจสอบรูปแบบการการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา จากผลสรุปการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตามที่ประชุมโดยผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่พัฒนาขึ้นมา เพื่อให้รูปแบบฯ มีความสมบูรณ์เหมาะสม ถูกต้อง มีเนื้อหาครอบคลุม และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ผู้วิจัยจึงได้เชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (ดังรายนามในภาคผนวก) มาตรวจสอบโดยการสนทนากลุ่มย่อย พร้อมกับประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 4.11

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

3.1 นำรูปแบบที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จากขั้นตอนที่ 2 นำมาทดลองใช้กับสถานศึกษา โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยตัวแทน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวม 40 คน โดยแยกเป็น ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน 10 คน สถานประกอบการ 10 คน และผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 10 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำผลที่ได้จากการใช้รูปแบบเอามาตรวจสอบและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา ผลที่ได้จากการนำรูปแบบไปทดลอง ตามองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม และกระบวนการของการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ด้านการนำไปใช้ และด้านความเป็นประโยชน์

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการโดยจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

4.1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศรีพรหม	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
และพัฒนศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสนมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์
4.1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราภรณ์ ชันชบุตร	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4.1.3 ดร.นิภารัตน์ สายประเสริฐ	อาจารย์ประจำคณะอุตสาหกรรม
การโรงแรมและการท่องเที่ยว
วิทยาเขตวังไกลกังวล
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
รัตนโกสินทร์
4.1.4 ดร.กุลธิดา เหมเพชร	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
และพัฒนศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4.1.5 ดร.ทวีสิทธิ์ อิศรเดช	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดป่าประดู่
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
4.1.6 ดร.สุกิจ โพธิ์ศิริกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย
อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
4.1.7 นายอัมพร อิศรารักษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญ
สามัคคีวิทยา อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง
4.1.8 นายสุพจน์ เบญจามฤต	ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาชะเมา
อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
4.1.9 นายอุทัย สิงโตทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนชลราษฎร
บำรุง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

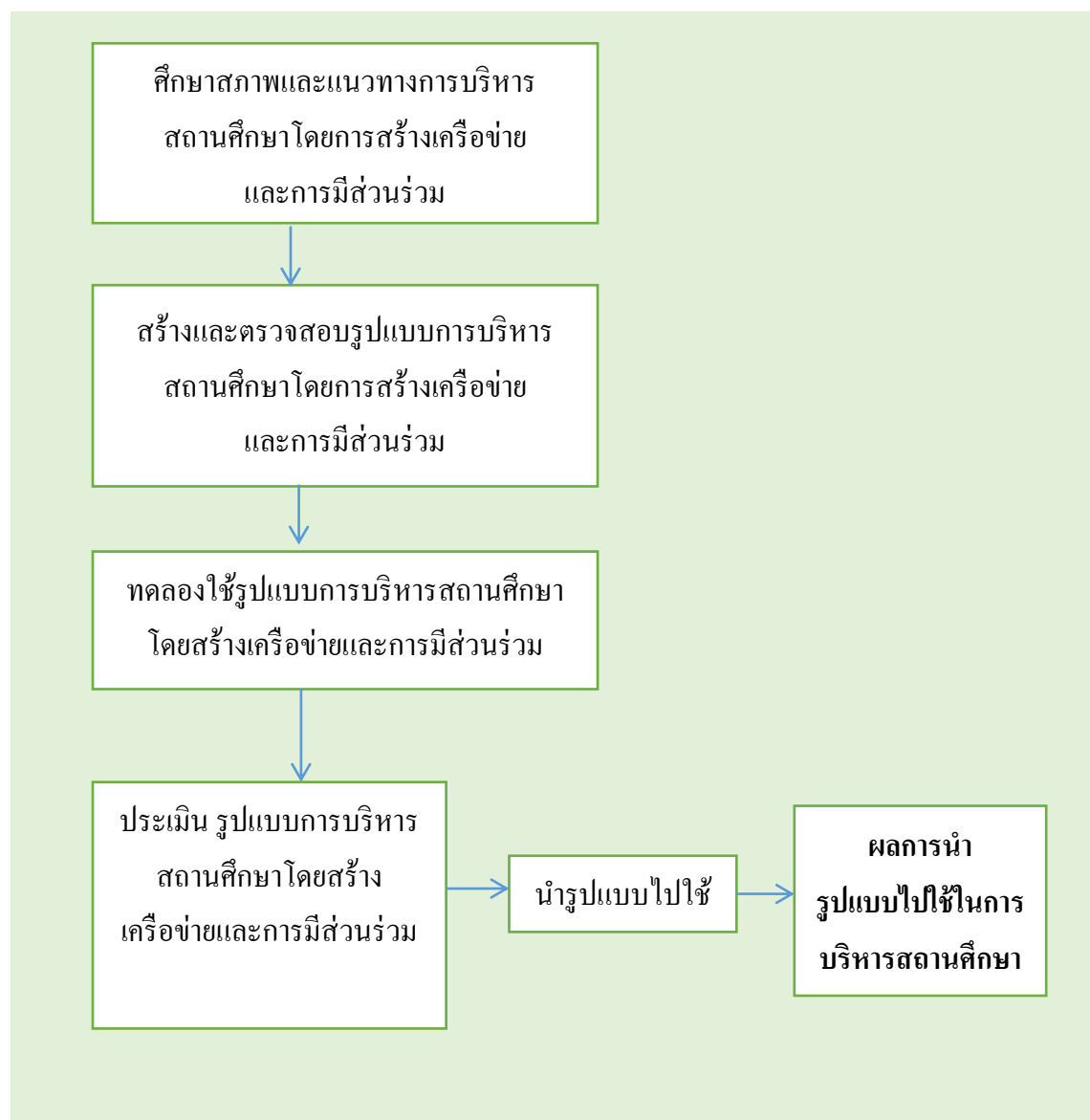
เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งประยุกต์ข้อคำถามจากมาตรฐานการประเมินที่พัฒนาขึ้น โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ (รายละเอียดดังภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบ และการประเมิน ข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุง แก้ไข และจัดทำรูปแบบฉบับสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้และเผยแพร่ในสถานการณ์จริง สรุปและสังเคราะห์ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการสังเคราะห์เป็นแผนภาพประกอบ ความเรียงและองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามลำดับดังนี้

ภาพที่ 3.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการวิจัย

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ภาคผนวก ฅ

การเผยแพร่ผลงานบนเว็บไซต์ และแบบตอบรับการเผยแพร่ผลงาน

รายชื่อสถานศึกษาที่ตอบรับ

การเผยแพร่ผลงานบนเว็บไซต์ และแบบตอบรับการเผยแพร่ผลงาน

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา
1	วิทยาลัยการอาชีพนาย आम
2	วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี
3	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระยอง
4	วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม
5	วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง
6	วิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม
7	วิทยาลัยการอาชีพพองครักษ์
8	วิทยาลัยเทคนิคสระแก้ว
9	วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี
10	วิทยาลัยการอาชีพเนินขาม
11	วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล
12	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา
13	วิทยาลัยการอาชีพเสนา
14	วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2
15	วิทยาลัยการอาชีพจอมทอง
16	วิทยาลัยเทคนิคแม่ฮ่องสอน
17	วิทยาลัยการอาชีพเวียงสา
18	วิทยาลัยเทคนิคกันทรลักษ์
19	วิทยาลัยการอาชีพสว่างแดนดิน
20	วิทยาลัยการอาชีพสังขะ
21	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือหนองคาย
22	วิทยาลัยการอาชีพศรีบุญเรือง
23	วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี
24	วิทยาลัยสารพัดอุดรธานี
25	วิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา
26	วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี
27	วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต
28	วิทยาลัยประมงดินสูลานนท์
29	วิทยาลัยเทคนิคสตูล
30	วิทยาลัยการอาชีพไชยา

ภาคผนวก ๓

บันทึกความเข้าใจร่วม (MOU) โครงการก่อสร้าง อบจ.ระยอง

ระหว่าง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง กับ วิทยาลัยการอาชีพแกลง

ข้อตกลงฉบับนี้ ทำขึ้นเมื่อวันที่ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๗ ณ สำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ระหว่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง โดย นายปิยะ ปิตุเตชะ ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ขอใช้ที่” กับ วิทยาลัยการอาชีพแกลง โดย ว่าที่เรอตรี ชูชีพ อรุณเหลือง ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ยินยอมให้ใช้ที่ราชพัสดุ” และ “ผู้ใช้ที่ราชพัสดุ”

เพื่อแสดงว่าทั้งสามฝ่ายมีข้อตกลงในการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกัน เพื่อดำเนินการโครงการก่อสร้างอาคาร อบจ.ระยอง ในพื้นที่วิทยาลัยการอาชีพแกลง หมู่ที่ ๘ ตำบลกระแสน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยก่อสร้างอาคาร ค.ส.ล. ๔ ชั้น ๑๖ ห้องเรียน ขนาดกว้าง ๑๓ เมตร ยาว ๔๓ เมตร (ตามแบบ อบจ.ระย.) เป็นเงิน ๑๖,๐๐๐,๐๐๐.-บาท (ผูกพันจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นเงิน ๘,๐๐๐,๐๐๐.-บาท และผูกพันงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นเงิน ๘,๐๐๐,๐๐๐.-บาท

เพื่อขยายศักยภาพ และมุ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษา ตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ประกอบกับพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ กำหนดให้สิทธิแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สามารถดำเนินการจัดการศึกษา หรือร่วมกับสถานศึกษาจัดการศึกษาได้ โดยทำบันทึกความเข้าใจร่วม (MOU)

เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทั้งสามฝ่ายได้ร่วมกันจัดทำบันทึกความเข้าใจการจัดการศึกษาร่วม (MOU) ฉบับนี้ขึ้น โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ผู้ยินยอมให้ใช้ที่ราชพัสดุ และผู้ขอใช้ที่ราชพัสดุดกลงสนับสนุนให้ผู้ใช้ที่ราชพัสดุใช้ที่ราชพัสดุแปลงดังกล่าว เพื่อดำเนินการตามโครงการก่อสร้างอาคาร อบจ.ระยอง ในพื้นที่วิทยาลัยการอาชีพแกลง หมู่ที่ ๘ ตำบลกระแสน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง เป็นเงิน ๑๖,๐๐๐,๐๐๐.-บาท (สิบหกล้านบาทถ้วน)

๒. การใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุดังกล่าว ผู้ใช้ที่ราชพัสดุ จะต้องถือปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่า ด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาประโยชน์เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๔๕ ระเบียบหลักเกณฑ์ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว และ เงื่อนไขการยินยอมให้ใช้ที่ราชพัสดุเพื่อดำเนินการตามโครงการก่อสร้างอาคาร อบรม.ระยอง ในพื้นที่วิทยาลัยการอาชีพแกลง หมู่ที่ ๘ ตำบลกระแสน อำเภอกกลง จังหวัดระยอง เป็นเงิน ๑๖,๐๐๐,๐๐๐.-บาท (สิบหกล้านบาทถ้วน)

และกฎหมายของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเงื่อนไขเพิ่มเติม (ถ้ามี) ของผู้ให้ความยินยอมให้ใช้ที่ราชพัสดุ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ตกลงรับที่จะดำเนินการต่างๆ ดังนี้

๑. จัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการตามโครงการก่อสร้างอาคาร อบรม.ระยอง ในพื้นที่วิทยาลัยการอาชีพแกลง หมู่ที่ ๘ ตำบลกระแสน อำเภอกกลง จังหวัดระยอง เป็นเงิน ๑๖,๐๐๐,๐๐๐.-บาท (สิบหกล้านบาทถ้วน)

๒. ควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการ

๓. ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อขยายศักยภาพ และมุ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษา

๔. ครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้างที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ได้ดำเนินการตามระเบียบพัสดุฯ แล้วจะต้องลงทะเบียนเป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง

วิทยาลัยการอาชีพแกลง ตกลงรับที่จะดำเนินการต่างๆ ดังนี้

๑. กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

๒. ประสาน และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

วิทยาลัยการอาชีพแกลง ตกลงรับที่จะดำเนินการต่างๆ ดังนี้

๑. จัดเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ในการดำเนินการ

๒. ครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง เมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องลงทะเบียนเป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

กรณีที่มีปัญหา หรืออุปสรรคเกิดขึ้น เนื่องจากการใช้ที่ราชพัสดุตามโครงการนี้ ทั้งสามฝ่ายตกลงที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา และอุปสรรคให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว

หากมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเพิ่มเติมในสาระสำคัญของบันทึกข้อตกลงนี้ ทั้งสามฝ่าย จะได้ทำความตกลงร่วมกัน และจัดทำข้อตกลงนั้นเป็นหนังสือต่อไป

บันทึกข้อตกลงนี้ ทำขึ้นสามฉบับ มีข้อตกลงถูกต้องตรงกัน ทั้งสามฝ่ายต่างได้อ่าน และเข้าใจ
ข้อความโดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อ และประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญ ต่อหน้าพยาน ณ
วัน เดือน ปี ที่ระบุไว้ข้างต้น และต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้ขอใช้ที่ราชพัสดุ
(นายปิยะ ปิตุเตชะ)
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง

ว่าที่เรือดริ.....ผู้ยินยอมให้ใช้ที่ราชพัสดุ และผู้ใช้ที่ราชพัสดุ
(ชูชีพ อรุณเหลือง)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ลงชื่อ.....พยาน
(.....(สุนทรชัย ศรีโบราณ).....)
ตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ

ลงชื่อ.....พยาน
(นายสุรินทร์ แสงทอง)
รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ที่ ศธ ๐๖๖๒.๑๒/๒๑๘

วิทยาลัยการอาชีพแกลง
๓๓๓ หมู่ ๘ ต.กระแสบน
อ.แกลง จ.ระยอง ๒๑๑๑๐

๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์งบประมาณในการดำเนินโครงการซ่อมแซมถนน

เรียน ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา

อ้างถึง หนังสือ วิทยาลัยการอาชีพแกลงที่ ศธ ๐๖๖๒.๑๒/๔๒๖ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการ จำนวน ๑ โครงการ

เนื่องจากวิทยาลัยการอาชีพแกลง มีสิ่งก่อสร้างที่ชำรุดทรุดโทรมซึ่งไม่เอื้อต่อการพัฒนาสถานศึกษา จึงขอเสนอโครงการซ่อมแซมและปรับปรุงถนน เพื่อเป็นพื้นที่ใช้สอยสำหรับนักเรียน นักศึกษาและบุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อ วิทยาลัยการอาชีพแกลง ได้สะดวกสบายมากขึ้น

บัดนี้ วิทยาลัยการอาชีพแกลง ได้กำหนดพื้นที่ที่จะดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมถนน โดยมีรายละเอียด ถนน กว้าง ๘ เมตร ยาว ๒๘๐ เมตร หนา ๐.๑๕ เมตร เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่เรือตรี

(ชูชีพ อรุณเหลือง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ

งานวางแผนและงบประมาณ

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๔๙ ๒๐๒๒ โทรสาร ๐ ๓๘๔๙ ๒๑๘๕

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ : Rayong05

E-Mail : klang05@windowslive.com

ร่าง/....

พิมพ์

ทาน/....

โครงการซ่อมแซมและปรับปรุงถนน

1. ผู้รับผิดชอบ งานอาคารสถานที่ วิทยาลัยการอาชีพแก่ง
2. ความสอดคล้องกับนโยบาย (สนองนโยบายหรือยุทธศาสตร์)

2.1 สนองนโยบายรัฐบาลด้านการศึกษา

ข้อ 3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

2.2 สนองนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ข้อ 12 การจัดการความรู้

2.3 สนองยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการ

2.4 สนองยุทธศาสตร์จังหวัดระยอง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาและฟื้นฟูระบบสาธารณูปโภคในจังหวัด (ไฟฟ้า น้ำประปา การจัดการขยะ ฯลฯ)

รองรับความต้องการอย่างครบถ้วนและบริหารราชการอย่างมีธรรมาภิบาล

กลยุทธ์ ข้อที่ 4 พัฒนาและปรับปรุงถนนหนทางเพื่อการสัญจรให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3. หลักการและเหตุผล

เนื่องด้วยปัจจุบันวิทยาลัยการอาชีพแก่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง สภาพถนนภายในสถานศึกษาจึงเป็นแค่แนวถนนที่ยังเป็นดินลูกรัง มีฝุ่นฟุ้ง อีกทั้งหน้าอาคารเรียนยังเป็นลานดินกว้าง ไม่มีถนนเป็นสัดส่วน เวลาฝนตกพื้นดินภายในสถานศึกษาจะเต็มไปด้วยน้ำ ไม่สามารถเดินได้ และทำให้พื้นถนนเป็นแอ่งน้ำขัง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าววิทยาลัยการอาชีพแก่ง จึงจำเป็นต้องปรับปรุงและซ่อมแซมถนนภายในสถานศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาสภาพภูมิทัศน์ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนและดำเนินงานภายในสถานศึกษา ต่อไปและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดระยอง ข้อที่ 6 พัฒนาและฟื้นฟูระบบสาธารณูปโภคในจังหวัด (ไฟฟ้า น้ำประปา การจัดการขยะ ฯลฯ) รองรับความต้องการอย่างครบถ้วนและบริหารราชการอย่างมีธรรมาภิบาล โดยมีกลยุทธ์ ข้อที่ 4 คือ พัฒนาและปรับปรุงถนนหนทางเพื่อการสัญจรให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อเป็นการพัฒนาจังหวัดระยองต่อไป และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปิดเสรี/สร้างประชาคมอาเซียน ขับเคลื่อนการศึกษาไปสู่ประชาคมโลก

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อปรับปรุงซ่อมแซมถนนภายในสถานศึกษา
2. เพื่อพัฒนาสภาพภูมิทัศน์ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนและการดำเนินงานภายในสถานศึกษา

ต่อไป

5. เป้าหมาย

5.1 ระยะเวลา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

5.2 สถานที่ วิทยาลัยการอาชีพแก่ง

- 5.3 ปริมาณงาน
- ปรับปรุงและซ่อมแซมถนนภายในสถานศึกษาให้เป็นสัดส่วน
 - ปรับปรุงถนนที่เป็นดินลูกรังให้เป็นถนนที่ได้มาตรฐานทนต่อสภาพภูมิอากาศ

6. กิจกรรม/วิธีดำเนินงาน พร้อมแสดงผังขั้นตอนการดำเนินงาน (Flow Chart)

ลำดับ	กิจกรรม/วิธีดำเนินการ	พ.ศ.2556				
		พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1	เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ	←→				
2	แต่งตั้งคณะกรรมการ	←→				
3	ดำเนินงานตามโครงการ	←	→	→	→	→
4	ติดตามการดำเนินงาน	←	→	→	→	→
5	สรุปและรายงานผล					←→

7. งบประมาณในการดำเนินโครงการ

7.1 ถนน กว้าง 8 เมตร ยาว 280 เมตร หนา 0.15 เมตร เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,800,000 บาท

8. แผนปฏิบัติงาน/โครงการ

8.1 ตัวชี้วัดผลงาน

- เชิงปริมาณ
- มีถนนภายในสถานศึกษาที่เป็นสัดส่วน
 - ถนนที่เป็นดินลูกรังมีการปรับปรุงให้เป็นถนนที่ได้มาตรฐานทนต่อสภาพภูมิอากาศภายในสถานศึกษา

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 วิทยาลัยการอาชีพแกลงมีถนนภายในสถานศึกษาอย่างเป็นสัดส่วน ครูและนักเรียน-นักศึกษาสามารถดำเนินการเรียนการสอนได้ตามปกติ

10. ผลผลิต (Output) พร้อมตัวชี้วัดผลผลิต

10.1 ถนนภายในสถานศึกษาเป็นสัดส่วน

11. ผลลัพธ์ (Outcome) พร้อมตัวชี้วัดผลลัพธ์

11.1 วิทยาลัยการอาชีพแกลงมีสภาพภูมิทัศน์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนและดำเนินงานภายในสถานศึกษา

ผู้เสนอโครงการ

ว่าที่เรือตรี

(ชูชีพ อรุณเหลือง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทั้งประมาณในการดำเนินโครงการซ่อมแซมถนน

ภาคผนวก ก

หนังสือยินยอมให้ดำเนินการก่อสร้างอาคาร อบจ.ระยอง

